

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ARTVİN'DE FESTİVAL KÜLTÜRÜ; KAFKASÖR BOĞA
GÜREŞLERİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS

Ayşegül EYÜPOĞLU ATAN

Danışman
Doç. Dr. Sedat BAHADIR

ARALIK, 2025

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Artvin oruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Artvin’de Festival Kùltürü; Kafkasör Boğa Güreşleri Örneğı” başlıklı bu çalışmayı;

☐ Baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Sedat BAHADIR’ın sorumluluğunda tamamladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metin içerisinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı taahhüt ederim.

☐ Turnitin benzerlik programından alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranının % 7 olduğunu beyan ederim.

Aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece Artvin oruh niversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin 6 ay süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2025

Ayşegöl EYÜPOĞLU ATAN

ORCID NO: 0000-0001-9892-3388

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ARTVİN'DE FESTİVAL KÜLTÜRÜ; KAFKASÖR BOĞA GÜREŞLERİ ÖRNEĞİ

Ayşegül EYÜPOĞLU ATAN
ORCID NO: 0000-0001-9892-3388

Başkan : Doç. Dr. Fatih ŞAYHAN
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Sedat BAHADIR
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Medine DEMİR

ONAY:

Bu Yüksek Lisans tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından 03/12/2025 tarihinde oybirliği ile uygun görülmüş ve kabul edilmiştir.

... /... /2025

Prof. Dr. Kerem COŞKUN

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

İnsan topluluklarının tarihsel sürecinde yalnızca savaşlar ve göçlerin oluşturduğu tarihsel serüvenler etkili olmamıştır. Aynı zamanda inançlar, ritüeller ve toplumsal yaşanan olaylar, tarihin oluşumunda etkili olmuştur. Toplumsal olarak yaşanan bu pratiklerden bir tanesi de festivallerdir. İnsanlığın ortak belleğinin oluşumunda önemli bir yer alan festivaller yalnızca kutlama ve eğlence biçimi olarak kalmayıp aynı zamanda toplumsal kimliğin oluşumunda katkı sağlamıştır. Kültürel sürekliliğin artması ve gelecek nesillere aktarımında festival kavramı oldukça önemlidir.

Halk bilimi disiplini, bu türden gerçekleşen geleneksel yapıların sürecini çözmede ve anlamada festivalleri incelemiştir. Toplumların tarihsel katmanları, sembolik anlatıları ve işleyişleri birlikte ele alınmıştır. Nitekim festivallerin amacı, toplumsal dayanışmayı, birlik ve beraberliği pekiştirmek amacıyla yapılmaktadır.

Geçmişte ritüel olarak yapılan dualar ve eylemler bugünün kültür ve sanat yapısının temelini oluşturmaktadır. Bu dönüşüm uzun süreler içerisinde gerçekleşmekte olup kültürün dinamik yapısında bizlere sunmaktadır. Moderleşme ve kentleşme süreci festivallerin biçiminin zamanla evrilmesine işlevini farklı boyutlarda oluşturmasını sağlamıştır. Bu dönüşüm sürecinde halk belleği yerini korumuştur.

Artvin’ de Festival Kültürü; Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Örneği adlı çalışmada, İlk bölümde festival olgusunu içeren kavramların açıklanması ve bu kavramların literatür taramasına yer verilmiştir. Bu başlık altında Türkiye’deki festival kültürü incelenmiştir. İkinci bölümde, Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festivali işlevsel çözümleme modeli ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festivali kapsamlı bir şekilde ele alınarak, yapısal ve işlevsel incelemeleri yapılmıştır. Dördüncü bölümde ise festivallere katılan kaynak kişilerin aktardığı bilgilerden yararlanılarak festivalin işleyişine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

Artvin ili hem tarihi hemde coğrafi olarak zengin içeriğe sahip bir bölgedir, bundan dolayı bu çalışma ile Artvin ilinin kültürel ve geleneksel unsurları nesiller boyu aktarımı için önemli bir kaynak teşkil edecektir.

Tez çalışmam süresince bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşarak bana yol gösteren tüm kaynak kişilere teşekkür ederim. Bu süreçte desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve her zaman motivasyon veren aileme ve eşime, sevgili dostlarıma ve değerli hocalarıma ayrıca şükranlarımı sunarım. Araştırmanın başlangıcından tamamlanmasına kadar geçen uzun süreçte beni yalnız bırakmayarak sürekli destek olan danışman hocam Doç. Dr. Sedat BAHADIR'a teşekkür ederim. Bu çalışmanın her aşamasında yanımda olan herkese teşekkür ederim.

Ayşegül EYÜPOĞLU ATAN

Artvin- 2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMA DİZİNİ	X
ŞEKİL LİSTESİ	IX
TABLO LİSTESİ	XI
ÖZET	XI
ABSTRACT	XIII
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Festival Olgusunu İçeren Kavramların Açıklanması Şölen, Şenlik, Toy, Kutlama, Karnaval ve Festival.....	2
1.2 Türkiye'deki Festival Kültürü	9
1.3 Artvin İlinde Yapılan Festivaller	13
1.3.1 Ardanuç Festivalleri.....	14
1.3.1.1 Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği Karakucak Güreşleri	15
1.3.1.2 Aydın Köyü Söğüt Düzü Yayla Şenlikleri	16
1.3.1.3 Bereket ve Ovacık Köyleri Yayla Şenlikleri ve Güreş Festivali	16
1.3.1.4 Bulanık Köyü Soçluk Festivali.....	17
1.3.1.5 Güleş Köyü Festivali	17
1.3.1.6 Kutlu Köyü Yayla Şenliği	17
1.3.1.7 Ardanuç Merkez Kültür ve Sanat Festivali	18
1.3.2 Arhavi Festivalleri	18
1.3.2.1 Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali.....	19
1.3.2.2 Hamsili Ekmek ve Laz Böreği Yapma Yarışması.....	20
1.3.2.3 Fındık Ayıklama Yarışması.....	29
1.3.2.4 Çay Toplama Yarışması	29
1.3.2.5 Aykırı Hızarla Odun Kesme Yarışması.....	29
1.3.2.6 Dibekle Mısır Ayıklama Yarışması.....	30
1.3.2.7 Dik Hızarla Tahta Biçme Yarışması.....	30
1.3.3 Artvin Merkez Festivalleri.....	30
1.3.3.1 Hod Katmer Festivali	30
1.3.3.2 Eski Yılbaşı Festivali.....	30
1.3.3.3 Hatilla Bal Festivali	31

1.3.3.4 Beşpare Köy Yayla Şenlikleri	31
1.3.4 Borçka Festivalleri.....	32
1.3.4.1 Demir Elma Festivali.....	32
1.3.4.2 Tiyatro Festivali.....	32
1.3.4.3 Macahel Kafkas Arı Bal Festivali	33
1.3.5 Hopa Festivalleri.....	33
1.3.5.1 Çocuk Oyunları	33
1.3.5.2 Santranç ve Tavla Turnuvası	34
1.3.5.3 Misket, Birdirbir, İp Atlama, Çuval Yarışması, İp Çekme, Yumurta Taşıma, Yoğurt Yeme, Beş Taş ve Eşek Çöktü Yarışmaları	34
1.3.6 Kemalpaşa Festivalleri.....	34
1.3.6.1 Halk Festivali.....	34
1.3.7 Murgul Festivalleri	34
1.3.7.1 Uluslararası Halk Dansları ve Tulum Festivali	34
1.3.7.2 Murgul Damar Kültür Sanat ve Boğa Güreşleri Festivali	35
1.3.7.3 Murgul Osmanlı Köyü Kültür Sanat ve Boğa Güreşleri Festivali	35
1.3.7.4 Murgul Soğuksu Kültür Sanat ve Boğa Güreşleri Festivali	36
1.3.7.5 Murgul Belediyesi Çocuk Şenliği	36
1.3.8 Şavşat Festivalleri.....	36
1.3.8.1 Sahara Pancar Festivali.....	37
1.3.8.2 Meydancık Satave Gevrek Festivali	37
1.3.8.3 Eskikale Marioba Şenliği	38
1.3.8.4 Şuvamtoba Şenliği.....	38
1.3.8.5 Veliköy Kar Güreşleri	39
1.3.8.6 Yavuzköy Kış Şenliği.....	39
1.3.8.7 Pınarlı Pancarlı Festivali.....	40
1.3.8.8 Bazgireti Festivali.....	40
1.3.9 Yusufeli Festivalleri.....	40
1.3.9.1 Sarıgöl Boğa Güreşleri	40
1.3.9.2 Alabaşı Hav Balığı Karakucak ve Boğa Güreşleri	41
1.3.9.3 Derekapı Boğa Güreşleri	41
1.3.9.4 Marant Güreşleri.....	41
1.3.9.5 Çalıkdüzü Festivali.....	41
1.3.9.6 Dugur Yayla Festivali.....	42

1.3.9.7 Aros Yayla Festivali	42
1.3.9.8 Pancar Dağı Yayla Şenlikleri	42
1.3.9.9 Kirazalan Köyü Şenlikleri	42
1.3.9.10 Cala Boğa Güreşleri	43
1.3.9.11 Yokuşlu Köyü Karakucak ve Boğa Güreşleri	43
1.3.9.12 Arifana Şenliği.....	43
1.3.9.13 Yüncüler Köyü-Koç Oğul Yayla Şenlikleri	44
1.3.9.14 Salıkvana Şenlikleri.....	44
2 İŞLEVSEL ÇÖZÜMLEME MODELİ.....	46
2.1 Toplumsal İşlevler.....	46
2.2 Sosyo-Psikolojik İşlevler	51
2.3 Kültürel İşlevler	53
2.4 Tarihsel İşlevler.....	54
2.5 Ekonomik ve Siyasal İşlevler.....	56
3 ARTVİN KAFKASÖR BOĞA GÜREŞLERİ FESTİVALİNİN YAPISAL VE İŞLEVSEL İNCELEMESİ.....	59
3.1 Festivalin Adlandırılması.....	61
3.2 Festivalin Zaman ve Süresi	62
3.3 Festivalin Mekânı.....	64
3.4 Eğlence Festival	65
3.5 Festivalin Kuralları.....	66
3.6 Katılımcılar	68
3.7 Festivalin Başlangıç Şekli.....	70
3.8 Halk Dansları	71
3.9 Alışveriş	72
3.10 Yiyecek- İçecek.....	74
3.11 Yarışmalar	75
3.12 Giyim- Kuşam.....	77
3.13 Hediye ve Ödüller	79
3.14 Kapanış, Festivalin Bitişi	80
4 BULGULAR	82
4.1 Bulgular.....	82
4.2 Toplumsal Hafıza.....	115
5 SONUÇ VE ÖNERİLER	116

5.1	Sonuç.....	116
5.2	Öneriler	118
	KAYNAKLAR.....	119
	EKLER	122
	İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI	126
	ETİK KURUL İZİN YAZISI	127

KISALTMA DİZİNİ

Ed	Editör
Haz	Hazırlayan
KK	Kaynak Kişi
S	Sayfa
Vs	Vesaire
Vb	Ve Benzeri

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Boğaların kaldıkları yerler (Kişisel Arşiv, 2024).....	82
Şekil 2. Boğaların kaldıkları yerler (Kişisel Arşiv, 2014).....	82
Şekil 3. Boğaların bakıldığı mandıralar (Kişisel Arşiv, 2024).....	84
Şekil 4. Ahırda boğa bakıcısı boğaların otlarını yerleştirirken (Kişisel Arşiv, 2024).....	85
Şekil 5. Baş boğa kategorisindeki boğalar (Kişisel Arşiv, 2024).....	87
Şekil 6. Baş boğa kategorisindeki boğalar (Kişisel Arşiv, 2024).....	87
Şekil 7. Boğaların bakıldığı yaylalar (Kişisel Arşiv, 2024).	89
Şekil 8. Festivalin başlangıç yürüyüşü, Belediye önü (Kişisel Arşiv, 2024).	91
Şekil 9. Boğanın çarşıda yerel halka gösterilmesi (Kişisel Arşiv, 2024).	92
Şekil 10. Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festivalinin açılış konuşmaları (Kişisel Arşiv, 2024).....	92
Şekil 11. Halk dansları ekibi (Kişisel Arşiv, 2024).....	93
Şekil 12. Halk dansları ekibi (Kişisel Arşiv, 2024).....	93
Şekil 13. Halk danslarını oynayan yerel halk (Kişisel Arşiv, 2024).	94
Şekil 14. Festivalin açılışı için kurdele kesimi (Kişisel Arşiv, 2024).	95
Şekil 15. Açılış sonrası kurulan sergi (Kişisel Arşiv, 2024).	96
Şekil 16. Kafkasör festival alanı (Kişisel Arşiv, 2024).	97
Şekil 17. Kafkasörün ana giriş kapısı (Kişisel Arşiv, 2024).	98
Şekil 18. Boğa güreşleri (Kişisel Arşiv, 2024).....	99
Şekil 19. Boğaların güreştikleri arena sahası (Kişisel Arşiv, 2024).....	100
Şekil 20. Seyircilerin alanı (Kişisel Arşiv, 2024).....	101
Şekil 21. Seyircilerin alanı (Kişisel Arşiv, 2024).....	101
Şekil 22. Artvin Kafkasör Yaylası (Kişisel Arşiv, 2024).....	102
Şekil 23. Arena alanı (Kişisel Arşiv, 2024).....	103
Şekil 24. Kafkasör Festivalindeki kurulan belediye çadırları. (Kişisel Arşiv, 2024).....	104
Şekil 25. Belediyenin çadır önünde kurduğu oturma yerleri. (Kişisel Arşiv, 2024).	105
Şekil 26. 44. Kafkasör Kültür Turizm ve Sanat Festivalinin, boğa güreşleri takvimi. (Belediye Arşivi, 2025).	106

Şekil 27. Yusufeli Kirazalan Köyündeki Hasret Günü Festivali Kutlamaları. (Kişisel Arşiv, 2024).....	107
Şekil 28. Yusufeli Kirazalan Köyündeki Hasret Günü Festivali Kutlamaları. (Kişisel Arşiv, 2024).....	107
Şekil 29. Yusufeli Kirazalan köyündeki yayla yolu. (Kişisel Arşiv, 2024).	107
Şekil 30. Yusufeli Kirazalan köyündeki yayla yolu. (Kişisel Arşiv, 2024).	107
Şekil 31. Bahsi geçen diğer yaylalar. (Kişisel Arşiv, 2024).....	108
Şekil 32. Artvin İli. (Kişisel Arşiv, 2024).	108
Şekil 33. Demir Elma Festivali. (URL-5 , 2025).....	109
Şekil 34. Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği ve Karakucak Güreşlerinin Yapıldığı Bölge. (URL-1 , 2025).	109
Şekil 35. Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği ve Karakucak Güreşlerindeki Yapılan Konser Etkimliği.(URL-2, 2025).	109
Şekil 36. Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği ve Karakucak Güreşleri.(URL-2 , 2025).	110
Şekil 37. Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali. (URL-3 , 2025).....	110
Şekil 38. Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali. (URL-3 , 2025).....	111
Şekil 39. Macahel Saf Kafkas Arı ve Bal Festivali. (URL-4 , 2025).	111
Şekil 40. Macahel Saf Kafkas Arı ve Bal Festivali. (URL- 4, 2025).	112
Şekil 41. Borçka Tiyatro Festivali. (URL-6 , 2025).....	112
Şekil 42. Geleneksel Şavşat Sahara Kültür ve Festivali. (URL-7 , 2025).....	113
Şekil 43. Geleneksel Şavşat Sahara Kültür ve Festivali, Halk Dansları. (URL-7 , 2025).....	113
Şekil 44. Erenköy Köyü- Hers Pancar Dağı Festivali Afişi. (URL-8, 2025).	114
Şekil 45. Yusufeli Festivalleri. (URL-9,2015).	114

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Kaynak Şahıslar Tablosu.....	122
---------------------------------------	-----

Artvin’de Festival Kültürü; Kafkasör Boğa Güreşleri Örneği

Ayşegül EYÜPOĞLU ATAN

Bu çalışma Artvin Merkez ve ilçelerinde gerçekleştirilen festivallerle ilgilidir. Festivaller, tarihsel süreç içerisinde toplumların geleneksel değerlerini ortaya koymada aracı rolü üstlenmiştir. Toplumsal birlik, beraberlik ve dayanışmayı güçlendirerek kültürel mirasın oluşumuna katkı sağlamıştır. Farklı kimliklere ve etnik yapılara sahip olan Artvin’de yapılan çeşitli festivaller ile halkın sosyal yaşamını canlandırma ve kültürel mirasın yaşatılması amaçlanmıştır. Tezde, Artvin’de yapılan başlıca festivallerin tarihsel süreçleri, eğlence kültürü, organizasyon planlaması ve bu festivaller ile gelecek nesillere aktarıldığı düşünülen kültürel öğeler incelenmiştir. Ayrıca festivallerin, kenti turizm yapısına nasıl etkilerde bulunduğu, kültürel aktarım süreçleri de işlenmiştir.

İlk bölümde, Festival kavramının literatür taramaları yapılmış olup tarihsel sürecinden, Türkiye’deki festival kavramından ve Artvin ilinde gerçekleştirilen festivallerden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde, Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festivali, işlevsel çözümleme modeli ile ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festivali kapsamlı bir şekilde ele alınarak yapısal ve işlevsel incelemesi yapılmıştır.

Festivaller, tarihsel süreç içerisinde toplumların geleneksel değerlerini ortaya koyan bir araç olmuştur. Toplumsal birlik, beraberlik ve dayanışmayı güçlendirici rol oynamıştır. Farklı coğrafyalarda çeşitli şekillerde kutlanan ve eğlenilen etkinlikler kültürel miras

olmuştur. Toplumların kimlik inşası için oldukça kıymetlidir. Festivaller zaman içerisinde bireylerin iletişimine de katkı sağlamıştır. Geçmiş ve gelecek zamanın bağını kurma açısından toplumların ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Bu çalışma, Türkiye'nin kuzeydoğu bölgesinde yer alan Artvin ilinde düzenlenen festivalleri birçok boyuttan ele almıştır. Geleneksel olarak farklı kimliklere ve etnik yapılara sahip olan Artvin ili çeşitli festivaller ile halkın sosyal yaşamını canlandırma ve kültürel mirası yaşatmaya amaç edinmiştir. Tezde, Artvin ilindeki başlıca festivallerin tarihsel süreçleri, eğlence kültürü, organizasyon planlaması ve gelecek nesillere yapılan kültürel ögeler incelenmiştir. Ayrıca festivallerin, kentin turizm yapısına nasıl etkilerde bulunduğu ve festivalin kültürel aktarım süreçlerinden bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halk Bilimi, Artvin Festivalleri, Festivallerin Yapısı, Geleneksel ve Kültürel Aktarım, Toplumsal Yapı.

The Festival Culture in Artvin; A case of the Kafkasör Bullfighting Festival

Ayşegül EYÜPOĞLU ATAN

This study focuses on the festivals held in Artvin's city center and districts. Throughout history, festivals have served as an important tool for expressing the traditional values of communities. By strengthening social unity, solidarity and cohesion, they have contributed to the formation and preservation of cultural heritage. In Artvin, a region home to diverse identities and ethnic groups, various festivals have been organized with the aim of revitalizing social life and sustaining cultural heritage.

The thesis examines the historical development of the major festivals in Artvin, their entertainment culture, organizational structures and the cultural elements believed to be transmitted to future generations through these festivities. Moreover, the study explores how these festivals influence the city's tourism dynamics and discusses the processes of cultural transmission that accompany them.

In the first section, a literature review of the concept of festivals is presented, discussing their historical development, the notion of festivals in Türkiye and the festivals organized in Artvin.

In the third section, presenting an extensive examination of the Artvin Kafkasör Bullfighting Festival, employing both structural and functional.

In third section, provides deeply structural and functional analysis of the Artvin Kafkasör Bullfighting Festival.

Throughout history, festivals have served as vital instruments for expressing and preseerving traditional values. Festivals improve social cohesion, soliderity and unity while celebrations across diverse geographies have evolved into cultural heritage. As

key components in identity formation festivals contribute to interpersonal communication and act as a bridge between past and future meeting essential social needs.

Focusing on Artvin, located in northeastern Türkiye and home to a variety of identities and ethnic backgrounds, this study explores how festivals aim to invigorate social life and preserve cultural heritage. It examines the historical evolution, entertainment culture, organizational planning and intergenerational transmission of cultural elements association with Artvin' s major festivals. Furthermore, the research investigates the influence of these festivals on the city's tourism sector and their role in processes of cultural continuity.

Keywords: Folklore, Artvin Festivals, Structure of Festivals, Traditional and Cultural Transmission, Social Structure

1 GİRİŞ

Halk bilimi, bir toplumun sözlü kültürünü, inançlarını, geleneklerini ve yaşam pratiklerini inceleyen bir disiplindir. Bu alan içinde önemli bir yere sahip olan festival kavramı ise, belirli bir tarih ya da kültürel anlam etrafında örgütlenen, topluluk üyelerini bir araya getiren törensel ve eğlence odaklı etkinliklerdir. Festivaller; müzik, dans, yemek, ritüel ve performans gibi unsurları bir arada barındırarak kültürel belleğin canlı tutulmasına yardımcı olur. Örneğin, Pertev Naili Boratav'ın halk kültürüne yönelik çalışmaları, ritüel ve şenliklerin toplumsal yapı içindeki yeri üzerine önemli bilgiler sunar. Bu tür araştırmalar, festivalin yalnızca bir eğlence alanı olmadığını; aynı zamanda kültürel aktarımın güçlü bir aracı olduğunu ortaya koyar.

Festivalin toplumsal işlevleri arasında topluluk içindeki dayanışmayı güçlendirme, ortak kimlik duygusunu pekiştirme ve farklı kuşakları ortak bir deneyimde buluşturma yer alır. Ayrıca, festival ortamı bireylerin gündelik yaşamın rutinlerinden çıkarak kolektif bir coşkuya katılmasını sağlar. Alan Dundes'in folklorun sosyal işlevlerine dair yaklaşımları da festival gibi ritüel ve kutlamaların toplumsal düzeni yeniden üreten sembolik yapılar taşıdığını vurgular. Bu bakış açısıyla festivaller, kültürün hem korunduğu hem de yeniden şekillendiği dinamik bir alan olarak değerlendirilir. Böylece festival, hem geçmişle bugün arasında bir köprü kurar hem de toplumun kendini ifade etmesine olanak sağlar. Festivallerin toplumsal ve kültürel işlevlerine ilişkin bu değerlendirmeler, halk biliminin ilgi alanlarını daha iyi kavramamıza yardımcı olur. Bu noktada, halk bilimi disiplininin tarihsel olarak nasıl ortaya çıktığını göstermek amacıyla dünya edebiyatında kabul gören ilk örneklerle bakmak bizlere bir başlangıç sunacaktır.

Dünya edebiyatında halk bilimi çalışmalarının başlangıcı olarak kabul görmüş iki tarih vardır. “Bunlardan birincisi, Almanya’da Grimm kardeşlerin 1812 yılında “Ev ve Çocuk Masalları” eserinde sözlü gelenekten günümüze ulaşan masalların derlenerek kitap haline getirilmesidir. İkinci eser ise “folk-lore” kavramının 1846 yılında William John Thoms tarafından icat edilmesi ve Atheneum adlı dergide Ambrose Merton takma adıyla yayınlanmasıdır” (Çobanoğlu, 2005, 21).

Dünya edebiyatında halkbilimi çalışmalarının başlangıcı olarak kabul edilen iki tarih vardır. “Bunlardan ilki, Almanya’da Grimm kardeşlerin 1812 yılında “Ev ve Çocuk Masalları” eserinde sözlü gelenekten gelen masalların derlenerek kitap oluşturulması, ikincisi ise “folk-lore” kavramının 1846 yılında William John Thoms tarafından icat edilmesi ve Atheneum adlı dergide Ambrose Merton takma adıyla yayınlanmasıdır” (Çobanoğlu, 2005, 21).

“Folklor” kelimesi, İngilizce kökenli bir terim olup dilimize geçmiştir. “Folk” kelimesi halkı, “lore” kelimesi ise bilgi ya da bilmek, bilim anlamı taşır. Bu ifadeyi Türkçeye çevirdiğimizde “Halk Bilgisi” anlamına gelir. Günümüzde birçok insana folklore yalnızca türkü, halk çalgı aletleri ve oynanan oyunlardan ibaret sanmaktadır. Oysa folklore, bu sınırların ötesine geçerek daha kapsamlı ve çeşitli anlamlar kazanmış bir bilim dalıdır (Bahadır, 2017, 15).

Bir milletin inancı ve kültürel değerleri, o milletin özünü oluşturan unsurlardır. Bu değerler, toplumun düşünce yapısında derinlemesine kök salmış ve nesiller boyunca aktarılacak bir bütünlük oluşturur. Kültürel değerler, bir millet millet yapan; her dönemde varlığını güçlendiren ve millet ile milliyet bağını kuvvetlendiren önemli etkenlerdir (Demirelma, 2021, 7).

1.1 Festival Olgusunu İçeren Kavramların Açıklanması: Şölen, Şenlik, Toy, Kutlama, Karnaval ve Festival

Şölen, şenlik, toy, karnaval, kutlama ve festival gibi eğlence içeren kavramlar geçmişten günümüze varlığını sürdürmektedir. Eğlencelik toplantılar için bir araya gelinen bu düzenlemeler Türk yaşamında önemli rol oynar.

İnsan, fizyolojisi ve psikolojiyle toplumsal çevre arasındaki ilişkiyi oluşturmak zorundadır. Fiziksel çevreye uyum sağlama ve yaşamını devam ettirmesi gerekir. Bu süreçte insanın fiziksel ihtiyacı olan barınma, beslenme, korunma vb. ihtiyaçlarını karşılaması ve bu ihtiyaçları temin etmesi gerekir. İnsanlar beslenme ihtiyaçlarını fiziksel bir biçimde yürütmektedirler. Eski dönemlerimizdeki toplayıcılık ve avcılık süreçlerinde insan doğayı tanımıştır. Zamanla oluşan bireysellik kavramı yerini toplumsallaşmaya, gruplaşmaya bırakmıştır.

Şenlik, şölen, toy veya festivaller, birçok kültürde ve medeniyette yer alan önemli eğlence unsurlarıdır. Bu eğlencelik toplantılar, ortaya çıkışı, amacı ve düzenlenmesi mekânsal, zamansal yapılacak olan faaliyetlerin kültürel bir alanıdır. Söz konusu bu eğlencelik toplantılar törensel içerikli, ekonomik, coğrafi temelli bunun yanında din, tarih, felsefe, siyasi vb. birçok bilim dalının çalışma alanına girmektedir. Bundan dolayı şenliğin düzenlenmesinin mitolojik, tarihi, coğrafi, felsefi, sosyolojik ve kültürel tanımının açığa çıkarılması gerekir. Çıkarılan bu kültürel tanımın toplumsal kimliğin tanımlanması için çözümlenmesi oldukça önemlidir (Özdemir, 2019, 33). Festivaller gibi özellikle planlanan bu etkinlikler içerisinde festivalin mekânı, zamanı, oluşum süreci hatta hava şartları gibi özellikler kültürel açılardan ve yapısal, işlevsel açıdan incelenmeli ve bunun hakkında geniş bir çalışma alanı sunulmalıdır.

Kültürel toplantılar Türk yaşayışında önemlidir. Eski dönemdeki toplumlarda ayinlerin gerçekleştirilmesi için kutlamalar yapılmaktadır. Bu ayinlerde, içerik olarak ekonomik, dini, toplumsal konuların konuşulması ve çeşitli görüşlerin bildirilmesi gerçekleştirilmiştir.

Takvimsel olarak belirlenen bir tarihte, belirlenen bir yerleşim yerinde ve belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilen festivaller yerel ve kentsel bir ürün olduğundan, geleneklerin canlandırılması konusunda da oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra festivallerde ya da karnavallarda gerçekleştirilen halk müzikleri, halk dansları, geleneksel yeme içme, kıyafet vb. unsurlar folklorik özellikleri de ortaya koymaktadır. Halk müzikleri, halk oyunları o yörenin toplumsal, sosyolojik ve kültürel özelliklerini yansıtır.

Çağdaş yaşam içerisinde, kentlerin değişim sürecinde kaçınılmaz bir hal almıştır. Giovanni Scognomillo (1993)'nin ifadesiyle *Kentler değişiyor, değişen insanlarıyla birlikte, çağdaşlaşınca, kaçınılmaz bir değişime uğruyorlar ancak gizem kendini koruyor gizemlere inananlarda.*

Modern dünya ile birlikte kentlerde oluşan gerçek hikâyeler insanın inancını arttırmıştır. Hatta folklor çalışmaları bu süreçte şekillenmiştir. Geleneksel olarak aktarılan bu efsaneler köyden kente göç ile oluşmuştur.

Bayram, şenlik, şölen ve festival kelimeleri etrafında kümelenen eğlencelik kutlama ve kutsamalar bulunmaktadır. Eski Türk yaşamında “kut” Gök Tanrı tarafından kağanlara

verilen yönetme yetkisi olarak bilinmektedir (Özdemir, 2019, 34). Kut kavramı Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde *Devlet idaresinde güç, yaratıcılık ve yetki bakımından sahip olunan üstün güç; ilahi bir kaynaktan gelen rahmet ve bereket* anlamlarını ifade etmektedir (URL-10).

Türk inanç sistemine göre “kut” mana anlamına gelmektedir. Ayrıca “kut” ilahi ve kutsal anlamına da gelmektedir. Eski dönemlerde kut inancında seçilmiş kişide bazı özellikler aranmaktaydı. Bunlar, iyiliksever, ahlaklı, cesur, bilge, doğaüstü varlıklarla iletişim kurabilme ve bilgi beceriye sahip olabilmektir. Bu kut inancı nesillere aktarılıyordu. Türk kültüründe bu aktarım el verme, el alma şeklinde devam etmiştir.

“Kut inancına” dayanan kutlama sözcüğünün kökenindeki kut kelimesi, İslamiyet öncesi Türk kültüründe kutsal yaşam gücü, bereket ve canlılık gibi anlamlar taşır. Bu güç, Tanrı’dan geldiğine inanılan manevi bir enerjidir. Orta Asya’daki şamanist ve göçebe Altay topluluklarında da yaşam gücü olarak kullanılan bu kavram, Türkiye Türkçesinde ise daha çok devlet otoritesine bağlı üstün güç, ilahî rahmet ve bereket anlamında kullanılmaktadır (Yiğit, 2005, 18).

Farklı bir anlam olarak da kut kavramı yaşamak, yaşam, yaşam gücü anlamlarına da gelmektedir. Bu kavram ile bağlantısı da Gök Tanrı inancından ötürü kaynaklanmaktadır. Tek varlık türetilmiştir. Bu varlık yarısı beyaz yarısı siyah ve daire şeklinde tasavvur edilen bu yaruk ve kararık ilkeleri ana ve ataya benzetilen sekiz yönden esen rüzgârlarla birleşince toprak, ateş, ağaç, su ve maden olarak bilinen beş unsuru ortaya getirmiştir. Bu unsurlara ruh kök anlamına gelen tös, kut ve oğuşgibi adlandırmalar yapılmıştır (Çeribaş, 2021, 36).

Kut sözcüğü eski metinler olan Orhun Yazıtları’nda da görülür. Bilge Kağan’ın *özüm kutum bar için kağan olurtum*, (talihim olduğu için kağan oldum) şeklindeki ifadesi kağan olabilmesi için kut’a sahip olması gerektiğini göstermektedir.

Eski Türk Kağanlarının birçoğunun adlarının başındaki kutlug, katalmış, kut bolmuş benzeri sözcükler, kut kavramının hükümdarlıkla bütünleşmişliğinin yansımalarıdır. Bu kullanımlarda kut sözcüğü, ikbal, iyi, talih, Tanrı’nın lütfu ve benzeri anlamlarda kullanılmıştır. Kut sözcüğünün Arapça karşılığı olan devlet, Osmanlılarda eski Türk kağanlıklarındaki kutluğ karşılığı olarak devletlü biçiminde yaygınlık kazanmıştır.

İslami dönem öncesi metinlerde kut sözcüğünün kullanımı, Clauson sözcüğünde ayrıntılı biçimde yer almaktadır (Önler, 2011, 3).

Zaman içerisinde, kut sözcüğü devlet anlamına da gelmektedir. Kanuni'nin çok bilinen ünlü beytinde devlet sözcüğünün, kut'un karşılığı olan ikbal ve mutluluk anlamı ile de kullanılmıştır (Önler, 2011, 3-4).

Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi

Halk içinde mutluluktan daha değerli bir şey yoktur; dünyada bir nefes sağlıktan daha büyük bir mutluluk yoktur (Önler, 2011, 3-4).

Bunun yanında deyimlerimizde devletin önemini içeren ifadeler yer almaktadır. Örnek verecek olursak “Ya devlet başa, ya kuzgun leşe”, “Başına devlet kuşu konmak” gibi ifadeler devlet kavramının önemini ve eski Türk dönemlerinde kullanılan Kut kavramının günümüzdeki halini ifade etmektedir.

Diğer eğlencelik kutlama olarak ifade edilen toy sözcüğü, “Kitab-ı Dede Korkut”, Oğuzların nasıl yaşadıklarını, nasıl savaşa ve ava gittikleri hakkında bilgi vermektedir. Bunun yanında Oğuz beylerinin ziyafet için toplandıklarını da ifade etmektedir. Bu ziyafetin adına “Toy” derlerdi. Toy kavramı, Oğuzlarda yeme, içme, çalgı, oyun vb. eğlence içerikli etkinliklerin yapılmasıdır. Bu toyların en büyüğü, düğün için yapılan toydur. Bu toylarda ozanlar kopuz çalarlardı. Eski Oğuzlarda potlaca benzeyen müsrifane ziyaretlerin adına toy denmiştir. Toyda misafirler yeni elbiselerini giyip yeme içme eylemlerinde bulunurlardı. Toy düzenlemeleri bazı yönlerinden potlacı andırmaktadır. Buna “yağma toyu” denmektedir. Oğuzlardaki bu yağma toyunun ne anlama geldiğini Dede Korkut kitabı bizlere ifade etmektedir (Gökalp, 2007, 189).

Üç ok, Boz ok, yığınak olsa Kazan evini yağmalatırdı. Kazan yine evini yağmalattı. Ama Taş (Dış) Oğuz beraber bulunmadı. Yalnız iç Oğuz yağmaladı (Gökalp, 2007, 189).

Dede Korkut Kitabında yer alan toyları şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Han Toyları
2. Akına Gidiş ve Akından Dönüş toyları
3. İlk Avdan Dönüş Toyları
4. Hacet veya Dilek Toyları

5. Adı Koyma Toyları
6. Düğün Toyları
7. Yağma Toyları şeklindedir.

Bu düzenlenen toy etkinliklerine bütün beylerin katılması zorunlu kılınmıştır. Aksi halde bu davranış bir isyan hareketinin başlangıcı olarak algılanmaktadır. Bu yemekte bulunmak beylerin devlete, hükümdara itaat ettiğini ve sadakatte bulunduğunu simgelemektedir. Bunun yanında toylar hükümdarın gücünün de en büyük kanıtı olarak ortaya konmaktadır. Toylarda alınan kararlar büyük eğlenceler ile haberdar edilir. Hakanlar aldıkları kararları büyük ziyafetlerle halklarına bildirirlerdi (Bakırcı, 2019, 133).

Bayındır handa yılda bir kere toy düzenlemekte ve bu toy da bütün İç Oğuz, Dış Oğuz beylerini davet etmektedir. Düzenlediği bu toy da devlet geleneklerinden ve yönetimden bahsederek sohbetle bulunurlardı. Toyda geleneklerden sosyal konularda kültürel etkinliklerden de bahsedilir. Bu toplantılar beyler arasındaki birlik ve beraberliği kuvvetlendirmiştir.

Avdan dönüş toyları da oldukça önemlidir. Oğuzlarda avcılık, avlanma her zaman önemli bir yer tutmuştur. Hem geçim kaynağı hem de ekonomik olarak destek sağlarken benliklerini geleneksel olarak ortaya koyan bir özelliktir. Bu avlanma ile sorumluluk bilinci gelişmiş ve birlikte hareket etme güduları oldukça gelişmiştir. Bu avlanma toyuna Dîvânu Lugâti't- Türk'tesiğir adı verilmiştir. Atlı göçebe şeklinde yaşam süren Türklerde av kavramı çok önemli yer tutmaktadır.

Kazan ne zaman evini yağmalatsa helalinin elini alır, dışarı çıkardı. Bunun üzerine evini yağma ederlerdi. Şeklinde ifade edilmiştir. Buda bizlere toy ve yağma oyununun aslında potlaçtan farkı olmadığını bir nevi potlaçtan ibaret olduğunu ifade eder (Gökalp, 2007, 189).

Potlaç (potlatch) anlam olarak beslemek, tüketmek anlamına gelmektedir. Oğuz Adanır da, tek tanrılı dinler öncesi yeryüzüne egemen bir yaşam biçimi olarak tarif ettiği potlaç kültürünü, şamanlığa benzetmektedir. Potlaç, Kuzeybatı Amerika'da, Pasifik kuzeybatısı Kızılderililerinde değiş-tokuş şeklinde gerçekleşen bayramlarına Chinook dilinde verilen isimdir. Potlaç'ı oluşturan temellerden bir tanesi de hediye almak ve vermektir. Yaşayan insanların potlaç vermesi yanında ölen insanlar içinde potlaç

verilmektedir. Bu, günümüzdeki sadaka kavramına benzetilebilir. Potlaç veren kişi ruhani varlıkların ona yardımcı olduğunu hatta onu koruduğu inancına inanmaktadır. Bu hediyeleşmek insanlara cömertlik katmıştır. Hiçbir statü gözetmeksizin birlikteliğin misafir kavramının gelişiminde katkı sağlamıştır. Eski Türklerde milli destanlardan bahseden Dede Korkut kitabında ziyafet vermenin, sofranın, yardımlaşmanın önemi vurgulanmıştır (Gökalp, 2007, 189).

Potlaç kelime anlamı olarak, TDK’de Kızılderililerin birbirine armağanlar verdikleri dini bayram olarak geçmektedir. Bunun yanında Dede Korkut Hikayelerinde yağma geleneği potlaç törenleri ile benzerlik göstermektedir.

Ziyafetlerin hiçbiri “potlaç” anlamında değildir. Bu anlamın karşılığını Eski Oğuzlarda “Salur Kazan” ın evini yağmalatmasında görürüz (Gökalp, 2007, 62).

Türk kültürü şenlikler yönünden zengin bir birikime sahiptir. Ülkenin çoğu yerinde geleneksel olarak yürütülen birçok festival, karnaval, şölenler yapılmaktadır. Bu eğlencelik kutlamaların bazıları şunlardır: “Yumurta Bayramı, Bal Bayramı, Ayrın Bayramı, Ceviz Bayramı, Kuzu Bayramı; Hamsi Şenliği, Deniz Şenliği, Lale Şenlikleri, Yedi Göller Şenliği, Mart Dokuz Şenlikleri, Nevruz Şenlikleri, Yayla Şenlikleri, Çay Festivali, Yemek Festivali, Pide Festivali, Yemek Festivali, Kiraz Festivali, Çilek Festivali, Üzüm ve Şarap Festivali, Balık Festivali, Kavun Festivali, Mandalina Festivali; Pide Günü, Peynirli Ekmek Günü, Kelaynak Günü, Giresun Günleri, Cımcık Gecesi, Gölle Gecesi,” şeklinde sıralanmaktadır. Bu kutlamalar toplumsal olarak birlikte hareket etme bilincini ortaya çıkarmıştır. Söz konusu bu kutlamalar toplumsal anlamda geçmişten günümüze uzanan kültürel mirası aktarmaktadır (Özdemir, 2019, 34).

Türk kültüründe devamlı olarak düzenlenen çeşitli şölen, festival, karnaval, ziyafetler düzenlenmektedir. Ziya Gökalp’inde bu konuda görüşleri mevcuttur. Türklerin tarihsel yaşamları boyunca bu etkinlikleri devam ettirdiklerini hatta belirli dönemlerde kendi evlerinde de bu ziyafetleri planladıkları görülmüştür. *Her gün hanlar hanı yahut beylerbeyi, bir toy yahut bir şölen yaparak bütün ili davet ederdi. Bunlar yiyip içtikten, yeni elbiseler giyinip borçları da verildikten sonra, davet sahibinin teklifiyle, evinde her ne varsa umum davetliler tarafından yağma edilirdi* (Gökalp, 2015, 32-33).

Bu süreçte şamanlar, baksılar, ozanlar ve kamlar tarafından gerçekleştirilen çeşitli dini törenler, eğlenceler, kurultaylar ve dini toplantılar vb. birçok etkinlikte görev

almışlardır. Kamlar, ozanlar, baksılar bu dini toplantılarda, eğlence ve törenlerde kopuzları ile birlikte törene eşlik ederlerdi. Çeşitli görevleri de yerine getirilerdi. Örneğin, büyücülük, hekimlik gibi faaliyetlerde bulunurlardı.

Türk kültüründe eğlence kavramının önemi büyüktür. Şenlik, toy, şölen, düğün, kutlama, ziyafet, Hıdırellez, Nevruz vb. isimler adı altında gerçekleştirilen bu etkinlikler toplumsal, kültürel, siyasi, ekonomik, dini ve bunun yanında eğlence içerikli faaliyetler içermektedir. Bu etkinlikler toplumsal iletişime katkı sağlamıştır.

Eğlence sözcüğünün, “durmak, kalmak, beklemek” anlamına geldiğini ifade eden İsmet Zeki Eyüboğlu’dur. Eyüboğlu eğlence sözcüğünün “eğ/eg” kökünden türetildiğini ifade etmiştir. Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü adlı çalışmasında, “eğ-le-n-ce” olarak da kelime tahlillerinde bulunmuştur. Anadolu Türkçesinde eğlence kavramının tören, toplanmak anlamına geldiğini de ifade etmiştir (Özdemir, 2005, 23).

Eğlence kavramı aslında insanın içerisindeki duygu, düşünce, yaşam farklılıklarını ortaya koymak için bir araçtır. Ve bu konuda başka konu alanları ile bağlantılıdır. Tarihin her döneminde insan doğası, eğlence içerikli etkinliklerde bulunmuş ve bunu süreklilik haline getirmiştir. Prof. Dr. Pertev Naili Boratav, 1973 yılında yayımlanan 100 Soruda Türk Folkloru adlı çalışmasında, oyunlar ve bayramlarla ilgili değerlendirmelerde bulunmuştur. Oluşturduğu sınıflandırmalarda Türk halk eğlencelerinin bazı tasnif çalışmalarına yer vermiştir. Bayram kavramının farklı yönlerini belirten Boratav yedi grupta sınıflandırmada bulunmuştur (Özdemir, 2005, 43).

Şenlik, Türkçe lügâta “belli günlerde yapılan, coşku veren eğlendirici gösterişlerin tümü, bayram” şeklinde tanımlanmıştır. Bunun yanında “şenlik, şen olma durumu ve özelliği, şetaret; sevinç, neşe. Bayram ve başka kutlama dolayısıyla düzenlenen eğlencelerin tümü. Belli bir sanat veya sanatçıya ayrılmış gösteriler dizisi, festival” anlamlarına gelmektedir. Şenlik içeriğinde eğlence barındırması yanında alışveriş, tüketim, panayır, değiş-tokuş ve pazar gibi anlamlarında da ifade edilir (Özdemir, 2019, 37).

1.2 Türkiye'deki Festival Kùltürü

Festivaller çeşitli değışim ve dönüşüm süreçleri yaşamışlardır. Bu süreçler festivali karmaşık ve değışken özelliklere sahip olmasını sağlamıştır. Festivaller içerisinde birçok kültürel ve toplumsal öğeleri barındırmasıyla toplumun oluşumundaki en önemli yapı taşlarını oluşturmuştur. Festivaller baharın gelişini kutlamak, şükran sunmak, tarım vb. toprağı canlandırmak, insanların içerisindeki neşe ve mutluluğı ortaya koymak için en önemli etkinliklerdir. Festivaleri içerisinde geçmişten gelen doğaüstü olayları, mitolojik unsurları barındırır.

Festivallerin kökenleri, oluşumları efsanelere ve mitlere dayanmaktadır. Mit ve ilişkili olduğu ritüel insanların zaman içinde yinelenen ihtiyaçlarını karşılayan bir şeydir. Yaşayan mitte de ritüelden ayrı bir varoluşun olmadığı görölmektedir. Mitin yaşayabilmesi için ritüel içinde tekrarlanması gerekmektedir. Mit ve ritüelin birbirlerini karşılıklı harekete geçiren bağlantıların ilişkisi şöyle dile getirilebilir: mit, ritüel kurallarına güç katarak, kabile şenliklerinin en önemli ritüelleri sırasında mitsel olayların sembolik olarak kanunlaştırılmasını sağlamakta bu da miti gerçekliğe bağlamaktadır. Kabile mitlerinde temellenen dinî ritüellerle olan bağlantı, kabilenin birleşerek farkındalık kazanmasıyla ilişkilendirilmektedir (Kırılmış, 2020, 80).

Türkiye’de festivaller, yerel, ulusal ve uluslararası boyutlarda gerçekleştirilmektedir. Bazıları her yıl tekrarlanırken, bazıları belirli dönemlerde düzenlenir. Festivaller, içerik açısından tek bir konuya odaklanabileceğı gibi, birden fazla unsuru bir arada sunabilir. Festivalin kapsamı ve içeriğı, bulunduğu bölgenin kültürel ve ekonomik özellikleri, coğrafi konumu ve tarım ürünlerinin çeşitliliğı gibi etkenler rol oynamaktadır (Demir, 2019, 48).

Festivaller belirli temalara sahiptirler. Bu temalar sanat eserleri, dans, etnik olaylar, halk, yiyecek ve içecek, müzik, tiyatro, sanat eserleri, drama vb. kategorilerde sınıflandırabileceğimiz 18 ayrı sınıflandırma mevcuttur. Ve festivalin yapısı birçok temayı içerisinde barındırır. Bundan ötürü Türk kültüründe şenlik, kutlamalar, festivaller üzerine yapılan çalışmalar öneme sahiptirler (Özdemir, 2019, 57).

Bu çalışmalara Pertev Naili Boratav ile başlamak isterim. “100 Soruda Türk Folkloru” adlı çalışmasında bayram kavramını incelemiştir. Ve bayramları yedi başlıkta kategorize etmiştir. Bunlar şu şekildedir;

1. *Bayramlara Katılanların Dinlerine Göre: Müslüman ve Hristiyan bayramları vb.*
2. *Resmi Ulusluk Bayramları: Cumhuriyet Bayramı ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı vb.*
3. *Etnik Nitelikte Bayramlar: Dana Bayramı, Çingene Bayramı vb.*
4. *Kadın ya da Erkek Gruplarınca Benimsenen Bayramlar: Nevruz vb.*
5. *Yaş Gruplarına Göre Benimsenen Bayramlar: Kızıl Yumurta vb.*
6. *Kimi Bayramlar da Ekolojik Ögelerin Şartlandığı Gösterilerdir: Kiraz Bayramları, Saya Bayramları.*
7. *Köy Bayramları: (Boratav, 2003, 259-261).*

Bu çalışmanın yanında Boratav mevsimlik bayramların gruplandırılması hakkında da çalışmalarda bulunmuştur. Bunların adlandırılması da şu şekildedir: Özel Mevsimlik Bayramlar içerisinde Çoban Bayramları, Meyveci Bayramları ve Göç Bayramları şeklindedir. Genel Mevsimlik Bayramlarda, Bahar Bayramları, Yaz- Gün Dönümü ve Kış Yarıyı Yılbaşı şeklindedir (Boratav, 2003, 267-268).

Tuncer Baykara'nın da festivaller, eğlenceler ve şenlikler *konusunda Türk Kültür Tarihine Bakışlar*" adlı eserinde " *kişisel eğlenceler, toplumla ilgili şenlikler, devlet hayatıyla ilgili şenlikler* şeklindeki başlıklarla incelemiştir. Kişisel eğlenceler başlığında bireysel olarak ya da bir topluluk ile gerçekleştirilen eğlenceler olarak ifade edebiliriz. Toplumla ilgili olan şenlikler takvime, zamana bağlı olarak gerçekleşmektedir. Toplumla ilgili şenliklerde mahsul idrakleri başlığı da bulunmaktadır. Bu başlığın içerisinde de hayvancılık, yayla dönüşü, bitkisel şenlikler, vb. eğlence içerikli şenliklerden bahsedebiliriz. Devlet hayatıyla ilgili şenlikler içerisinde de genel olarak zafer şenlikleri vb. şenlikleri örneklendirebiliriz (Özdemir, 2019, 58).

Halk eğlenceleri olarak literatürde bulunan bir diğer çalışmada Metin Ekici'nin *Kutsanma ve Kutlama Anlayışında Nevruz* bildirinde kutlama kavramını ele almıştır.

Nebi Özdemir "*Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü*" adlı çalışmasında sekiz ana başlık ve çeşitli alt başlıklar ile incelemiştir. Bunlar;

- A. *Ritüel Kökenli Eğlenceler: Nevruz, Hıdırellez vb.*
- B. *Dini Günler ve Bayramlarla İlgili Eğlenceler: Kurban ve Ramazan Bayramı.*
- C. *Geçiş Dönemleriyle İlgili Eğlenceler: Evlilik, sünnet vb.*

- D. *Mevsimlik Toplantı ve Eğlenceler*: Bu eğlencelerde kendi içerisinde sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.
- E. *Yöresel Şenlik, Festival ve Panayırlar*: Yayla Şenlikleri vb.
- F. *Resmi Günler ve Bayramlarla İlgili Eğlenceler*: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı vb.
- G. *Kent Yaşamı Kökenli Eğlenceler*: Dünya Emekçi Kadınlar Günü, Öğretmenler Günü vb.

Şeklinde ifade edilmiştir.

Cumhuriyet Dönemi Türk halk eğlencelerine bakacak olursak daha çok derleme çalışmaları şeklinde veriler ortaya konmuştur. Cumhuriyet Dönemi halk eğlenceleri, genel olarak makale yada kitapların bölümleri olarak ortaya konmaktadır. Bunun yanında monografik çalışmalara da yer verilmiştir (Özdemir, 2005, 33).

Kent eğlence sistemi içerisinde baz alınacak ilk çalışmalarda, Türk Yurdu dergisinin 1925 yılındaki Arap alfabesinin bulunduğu sayılarda yayınlanmıştır. Makalelerin içerikleri olarak “*Salon Hayatı*” ana başlık olarak ifade edilmektedir. Alt başlık olarak *Salon Oyunlarından* söz edilmiştir. Bunun yanında Türkiye Folklor ve Etnografya Bibliyografyası’nın hemen hemen bütün ciltlerinde halk eğlenceleriyle ilgili bağımsız çalışmalar bulunmaktadır (Özdemir, 2005, 35).

Halil Kadri Ertem’in 88 sayfalık *Gezmeler, Oyunlar, Kütahya Mesireleri ve Türküler* adlı kitabı, halk eğlenceleri içerisinde derleme maksatlı bir çalışmadır. Bir diğer çalışma İlhan Fahri Demir’in 68 sayfadan oluşan *Konya Oturak Alemi* adlı eseri ile Mehmet Emin Müderrisoğlu’nun 31 sayfalık *Akhisar’da Bahar Bayramı ve Çarlık Mesiresi* adlı çalışması yer almaktadır (Özdemir, 2005, 36).

Bir diğer eğlence içerikli çalışmamız Naki Tezel tarafından hazırlanmıştır. Türkiye’de *Folklor ve Etnografya Kılavuzu*’ndaki tasnifte yer almaktadır. *Folklor Giriş* adlı çalışmasında Nedim halk eğlencelerini derlemiştir. Metin Karadağ tarafından kaleme alınan “*Halkbilime Giriş*” kitapçığında halk eğlencelerinden, oyunlarından, düğün ve bayram kutlamalarına yer vermiştir. Sedat Veyis Örnek, *Türk Halkbilimi* adlı eserinde halk eğlencelerinin bağımsız bir araştırma alanı olduğunu ifade etmiştir. Nail Tan, üniversitelerde okutulmak üzere hazırladığı halkbilimi kitabında, halk eğlenceleri konusuna yer vermiştir. *Folklor (Halkbilimi) Genel Bilgiler* adlı çalışmasında oyun,

eğlence içerikli çalışmaların yapılması için kullanılabilecek soru listeleri hazırlamıştır. Ülkemizdeki Halkbilimi alanının başucu kitap niteliği taşıyan bir diğer çalışmada Özkul Çobanoğlu kaleme almıştır. Hazırlanan bu deneme içerik olarak halk eğlenceleri konusunda yeni bir çalışmaya yer vermiştir (Özdemir, 2005, 39).

Onur Atak, “Türk Turizminin Tanıtımında Festivallerin Yeri ve Önemi: Antalya Örneği” adlı çalışmasında festival, şenlik vb. etkinlikleri sınıflandırma yapmıştır. Bu sınıflandırma başlıkları şu şekildedir:

1. “Yerel Festivaller
2. Bölgesel Festivaller
3. Ulusal Festivaller
4. Uluslararası Festivaller
5. Geleneksel-Tekrarlanan Festivaller
6. Tek Bir Alan/Konu/Sanat Dalı ile İlgili Festivaller
7. Çok Alanlı (Multidisipliner) Festivaller”

Aysun İmirgi sınıflandırmasını zaman ve katılımcı başlıkları ile incelemiştir. Eğlence kültürü hakkında bilgi vermiştir. Festival sınıflandırması şu şekildedir:

1. “Mevsimlik Festivaller
2. Dini Festivaller
3. Sınırlı Katılımlı Festivaller
4. Resmi Festivaller
5. Takvimsel Festivaller” (2005: 33-34).

Tuncer Baykara, şenlik ve eğlence kavramını şu şekilde sınıflandırmıştır:

I. “KİŞİSEL EĞLENCELER: (a) Düğün, (b) Çocuğun doğuşu, (c) Sünnet, (d) Mektebe başlama, (e) Askere gitme, (f) Meslek sahibi olma

II. TOPLUMLA İLGİLİ ŞENLİKLER

A. Takvime Zamana Bağlı Olan Şenlikler: (a) Yılbaşı, (b) Nevruz, (c)

Hıdrellez, (d) Saban Töyü, (e) Kar Bayramı, (f) Hicrî Takvime Bağlı

Eğlenceler, (g) Diğerleri

B. Mahsul İdrakleri: 1. Hayvancılıkla İlgili Olanlar: (a) Koru Bozumu,

Çayır-Çoban Bayramı, (b) İlk Süt, (c) Koyun-Keçi Kırımı, (d) Yayla

Dönüşü, (e) Kımız Bayramı, (f) Yoğurt Bayramı, (g) Kaz Toyu. 2.

Ziraatla İlgili Bitkisel Şenlikler: (a) Arpa Mahsulü İdraki Şenliği, (b)

Harman Yeri Şenliği, (c) Hâsıl Toyu, (d) Bağ Bozumu, (e) Hıyar Bayramı,

(f) İncir Bayramı, (g) Diğerleri. 3. Karmaşık Toylar: (a) Saban Toyu, (b) Nav

Toyu, (c) Ev Toyu, (d) Diğerleri.

III. DEVLET HAYATIYLA İLGİLİ ŞENLİKLER: (a) Zafer Şenlikleri, (b) Fetih

Günü Şenlikleri, (c) Cülûs, Tahta Çıkma, Bağımsızlık ve Cumhuriyet

Bayramları, (d) Şehzadelerin Doğum, Sünnet ve Evlenme Şenlikleri, (e)

Diğerleri şeklindedir (Yılmaz, 2024, 19).

Günümüzde siyasi aktörlerin hedefe ulaşmak için bir araç olarak kullandığı festivallerin, ilk dönemden itibaren toplulukları harekete geçirmek ve yönlendirmek için itici güç olarak kullanılabildiği görülmektedir (Kırılmış, 2020, 74). Bu tasnifler ve sınıflandırmalar konu çalışma alanı olarak bir disiplin ve kolaylık sağlamıştır.

Günümüzde siyasi aktörlerin hedefe ulaşmak için bir araç olarak kullandığı festivallerin, ilk dönemden itibaren toplulukları harekete geçirmek ve yönlendirmek için itici güç olarak kullanılabildiği görülmektedir (Kırılmış, 2020, 74).

“Cumhuriyet’in ilanının beraberindeki süreçte karşımıza çıkan festival kavramı da eğlence unsurlarını içeriğinde barındıran bir etkinlik olmuştur. 1931 yılında ‘Balkan Oyunları Festivali’ Cumhuriyet Döneminde festival adlandırmasıyla düzenlenen ilk etkinlik olarak kayıtlara geçmiştir” (Kırılmış, 2020, 113).

1.3 Artvin İlinde Yapılan Festivaller

Artvin ili, doğası ve festival şenliklerine verdiği önem ile birçok festivale ev sahipliği yapmaktadır. Artvin, Türkiye’nin Karadeniz Bölgesi’nde yer alan, doğasıyla ünlü ve kendine has kültürel dokusuyla dikkat çeken bir ilimizdir. Gürcistan sınırına komşudur.

Coğrafi yapısı nedeniyle engebeli ve dağlık arazilere sahiptir. Yeşillikleriyle her yeri kaplamış olan Artvin, birçok vadiye, derin kanyonlara ve yüksek rakımlı yaylalara evsahipliği yapar. Bunun yanında dağ sporları ve dağcılık hem yerel halk tarafından yapılan bir spor hem de turizm içinde birçok misafirlere ev sahipliği yapmaktadır.

Artvin ilinin adını alış süreci içerisinde Artvin olarak belirlenmesi uzun süreler içerisinde olmuştur. 1936 ile 1956 yılları arasında “Çoruh ili” ismini taşıyan bu yerleşim yeri, 1956’da bugünkü adı olan Artvin ismiyle anılmaya başlamıştır (Kurt, 2022, 1).

Her yıl düzenlenen festivaller nedeniyle bölge yoğun ilgi görmektedir. Bu festivallerin başında ise Artvin Kafkasör Kültür ve Sanat Festivali yer alır. Artvin’de en fazla katılımın sağlandığı etkinlik olan bu festival, adını yağıldığı bölgeden alan Kafkasör Yaylası’nda her yıl haziran ayında gerçekleştirilmektedir.

Festivaller boyunca konserler, doğa yürüyüşleri, kamp etkinlikleri, sergi açılışları ve kortej yürüyüşleri gibi sosyalleşmeyi destekleyen birçok etkinlik yapılmaktadır. Festivalin en önemli etkinliği ise boğa güreşleridir. Geçmişte festival, “Kafkasör Boğa Güreşleri” adıyla da anılmaktadır.

Festival süresince boğaların bakımı ve can güvenliği büyük bir özenle sağlanır. Boğa sahipleri, boğalarını adeta evlatları gibi görmekte; onların yarışa hazırlık sürecinden yarış esnasına kadar her aşamada yanlarında olup destek vermektedir.

1.3.1 Ardanuç Festivalleri

Doğu Karadeniz Bölgesi’nde bulunan Artvin’in ilçesi Ardanuç, doğası ve tarihiyle dikkat çeken bir yerleşim bölgesidir. Gürcistan sınırına komşu olan ilçe, coğrafi yapısı gereği dağlık ve ormanlık arazilerle çevrilidir. Doğal örtüsü nedeniyle yılın büyük bir bölümü serin ve yağışlı geçer. Bölgedeki hayvancılık, halk için önemli bir iş kaynağıdır. Bunun yanı sıra, çeşitli spor dalları açısından da oldukça elverişlidir.

Doğaseverler için yürüyüş parkurları, fotoğrafçılık, dağ tırmanışları ve kış sporları ilçede yaygın olarak yapılan aktiviteler arasındadır. Ardanuç nüfus bakımından çok kalabalık olmayan bir ilçedir. Kültürel değerlerine önem veren ilçe halkı, bu değerleri gelecek nesillere aktarmak amacıyla düzenlenen festival ve şenliklerle kültürel kimliği zenginleştirmektedir.

Bu şenlikleri şöyle sıralayabiliriz:

1.3.1.1 Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği Karakucak Güreşleri:

Ardanuç ilçesi köy ve yayla festivalleri oldukça yoğun olarak düzenlenmektedir. Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği Karakucak Güreşleri, her yıl temmuz ve ağustos ayları içerisinde düzenlenir. Ardanuç halkı için birlik beraberliği arttırmak, halkın kaynaşmasını sağlamak için düzenlenir. Ardanuç halkını sosyal yapısı, kültürel değerleri festival katılım sağlayan misafirlerede tanıtılmaktadır. Yapılan Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği ve Karakucak Güreşleri, Ardanuç ilçesine 15 km uzaklıkta olup Konaklı köyü sınırları içerisinde yapılmaktadır. Yerel halkın ulaşımı köy sınırları içerisinde hareket eden minübüsler ile sağlanmaktadır. Festivalde, insan güreşleri, âşıkların şiirleri, atışmaları gibi birçok etkinlikler düzenlenir. Ayrıca festivalin akşam saatlerinde belediyenin organize ettiği konserlerde yapılmaktadır (URL-1, 2).

“Hatırladığım kadarıyla, ben de bir halk oyunları oyuncusu ve eğitmeniyim. Daha önce Âşık Efkârî ve Karakucak Güreşleri, Ardanuç Merkez’de, şu anki Atatürk Stadi’nin bulunduğu alanda yapılırdı. O dönemlerde festival merkezde düzenlenirdi. Liseli yıllarımda sonunda, 1997 yılında, o dönemde görev yapan belediye başkanımız festivalin Çuruspil alanında devam etmesine yönelik bir karar almıştı. Böylece yapılacak etkinlik o alana taşındı.

Çuruspil, ormanlık ve düz bir çayır alanıdır. Hem karakucak güreşlerinin yapıldığı, hem âşıkların sahne aldığı, hem de yöresel sanatçılarımızın yer aldığı bir festival alanı hâline gelmişti. 2023 yılına kadar, bizden önceki dönemde görev yapan belediye başkanımız, Çuruspil Şenliği’nin artık bu alanda yapılmayacağına dair bir açıklama yapmıştı. Biz ise göreve geldiğimizde, belediyenin merkezde gerçekleştirdiği organizasyonu da değerlendirerek festivalin yeniden merkezdeki alanda yapılmasına karar verdik. Böylece festivali eski geleneksel hâline döndürmeyi uygun gördük. Tahsis edilen bu alanda festivali gerçekleştirmeye devam ediyoruz.

Bu yıl da 29, 30 ve 31 Ağustos’ta karakucak güreşlerinin, âşıkların, Âşık Efkârî anısına düzenlenen ozan dinletisinin, ayrıca yöresel ve ünlü sanatçılarımızın yer aldığı etkinliklerimizi sürdürüyoruz. Sonuç olarak, Çuruspil Şenliği’nin mekân olarak yer değiştirdiğini söyleyebiliriz” (KK-39).

1.3.1.2 Aydın Köyü Söğüt Düzü Yayla Şenlikleri:

“Yaklaşık on beş yıldır yapılan bir şenliktir. Tabi, birkaç yıl önce yaşanan pandemi süreci, festivallerin düzenlenmemesinde etkili olmuştur. Şu anda ise örneğin şap hastalığı nedeniyle birkaç festivalimiz iptal olmuştur. Burada “iptal oldu” darken, sadece o yıl yapılmadığı kastedilmektedir; yani festival tamamen sona ermiş değildir.

Aydın Köyü’ndeki Dalahet Festivali de boğa güreşleri ağırlıklı olduğu için bu yıl iptal edilmiştir. Önümüzdeki yıl, herhangi bir aksilik olmadığı sürece festival devam edecektir. Özellikle Dalahat Festivali, sadece Ardanuç’ta değil, belki bölgede hatta Türkiye’deki en eski festivallerden biridir. Bu etkinlik, yüzyirminci yılını kutlayacak bir festivaldir; yani yüz yirmi yılı aşkın süredir düzenlenmektedir. Dedelerimizden bile, “bizim çocukluğumuzda vardı” denilen bir festivaldir ve onlardan önce de yapılmıştır. Temeline indiğimizde ise yayla kültürü ve yaylaya çıkış zamanı ile doğrudan ilgilidir; dedemizin dedesi, onun dedesi de bu geleneğe katılmıştır. Buradaki köy şenlikleri ve köy festivalleri de bu geleneği sürdüren etkinliklerdir. Bu festivaller genellikle haziran, temmuz ve ağustos ayları içinde gerçekleştirilir. Bu tarihler, gurbetteki hemşerilerimizin tatil dönemine denk geldiği için, onların memleketlerini ziyaret etmelerini ve festivallere katılmalarını sağlamak amacıyla tercih edilmektedir.

Temmuz ayında düzenlenen Söğütlü Şenlikleri de genellikle Temmuzun sonlarına doğru yapılır. Buradaki konsept de benzer şekilde uygulanır: Karakucak güreşleri, çeşitli yarışmalar (çuval yarışı, halat çekme yarışması, odun kırma yarışması) düzenlenir ve çevre köylerin de katılımını sağlamak amacıyla köyler arası etkinlikler organize edilir. Akşamları ise yöresel sanatçılar ve âşıklar sahne alır. Genellikle şenlik ve festivallerin konsepti bu şekilde devam etmektedir” (KK-39).

1.3.1.3 Bereket ve Ovacık Köyleri Yayla Şenlikleri ve Güreş Festivali:

“Kendi yöresine, coğrafyasına ve havasına uygun zamanda yapılan şenlikler vardır. Bu şenlikler genellikle temmuz sonu ile ağustos başı arasında gerçekleştirilir. Dediğim gibi, bu tarihler yaylaya çıkış ve yayla ziyaretlerinin yapıldığı zamanlara denk gelir. Çünkü gurbetteki hemşerilerimiz geldiğinde, ailelerini yaylada bulurlar. Yaylacılık kültürü nedeniyle doğrudan yaylaya giderler. Geleneksel yemekleriyle tat aldıkları, hem havasıyla hem de doğasıyla etkileşimde oldukları bir yerdir. Yani, yaylacılık kültüründen kaynaklanan bir zaman diliminde şenlikler düzenlenir.

Bu şenliklerin amacı, insanların birlik, beraberlik ve kardeşlik içinde bir araya gelip anılarını tazelemesidir. İnsanlar bir araya gelerek çocukluk anılarını paylaşırlar. Özellikle coğrafi koşullar ve iş imkânlarından dolayı sürekli göç vermişiz; araziler bölünmüş, gelir az olduğu için büyük şehirlerde çalışmak üzere gitmiş arkadaşlarımız ve dostlarımız vardır. Bu kişiler, senede bir kez de olsa memleketlerine gelip evlerine, bahçelerine, ağaçlarına ve meyvelerine sahip çıkabilsinler; çocuklarına da en azından bu gelenekleri öğretip tanıtılsınlar diye yazın etkinliklerimizi planlıyoruz. Bu etkinlikler, hem kültürleriyle buluşmalarını sağlamak hem de kültürümüzden kopmamalarını ve unutmamalarını amaçlayan birer buluşma niteliğindedir” (KK-39).

1.3.1.4 Bulanık Köyü Soçluk Festivali:

“Bulanık köyü Soçluk festivalide burda soç ağaçlarının altında, yine köylülerin bir araya geldiği bir şenliktir diyebiliriz. Şuan da festival devam etmiyor. Genel amacı köylünün toplanması bir araya gelip birlik beraberliği sağlamaktır. Bu festivalde diğerlerinde olduğu gibi temmuz ve ağustos aylarında planlanan bir festivaldir” (KK-39).

1.3.1.5 Güleş Köyü Festivali:

“Güleş Köyü’nün yanında, köye bağlı bir mezra bulunmaktadır. Burada çok eski bir gelenek olmasa da, yaklaşık beş-altı yıldır düzenlenen bir şenlik yapılmaktadır. Bu şenlik genellikle köyde yaşayan vatandaşların katılımıyla gerçekleşir. Etkinlikte çeşitli yarışmalar düzenlenir, özellikle çocuklara yönelik eğlenceler yapılır. Müzik eşliğinde halaylar ve horonlar çekilerek coşkulu bir atmosfer oluşturulur” (KK-39).

1.3.1.6 Kutlu Köyü Yayla Şenliği:

“Genel olarak ağustos ayının on bir on ikisi ağustosta tarihleri arasında gerçekleştirilen, köylünün oluşturduğu festivaldir. İki gün sürmüştür. Orada da güzel bir katılım vardı. Bildiğim kadarıyla bu festivalde üçüncüsünü gerçekleştiriyor. Daha önce üç su olarak yapılıyordu. İşte dediğim gibi dernekler değişiyor. Dernek başkanları değişiyor. Muhtarlar değişiyor işte değişince hem yer değişiyor hem işte festivalin adı değişiyor ya da şenliğin adı değişiyor. Mesela soçluk festivali, üst üste dört kere yapıldı ondan sonar daha yapılmadı. Kutluk köyünü köy muhtarı olarak yapıyorlar. Köyün hemen üst tarafında, ağaçların içinde güzel bir alan bulmuşlar hatta birazda böyle özel idarenin, belediyenin katkıları ile destekleri ile bir alan açıldı orada hem daha iyi seyir

edebileceği daha birazda buranın kültüründe halk oyunları da meşhurdur. Oyunlarını güzelce sergileyebilecekleri bir alan yapıldı. Köy muhtarlığı adı altında yapılıyor fakat tabiki bunu köy muhtarlığı tek başına, vatandaşların desteği ile sponsorların desteği ile düzenliyorlar. Gurbetten gelen hemşerilerin de desteği ile katılımı ile yapılan bir etkinlik” (KK-39).

1.3.1.7 Ardanuç Merkez Kültür ve Sanat Festivali:

“Biz belediye olarakta burda yapmış olduğumuz kültür ve sanat festivalinde, hem yerel sanatçılarımıza yer vererek hemde ilçemizdeki sanatçılarımıza destek olma amacımız var. Hemde ünlü sanatçılarımızıda getirerek turizmianlamında ilçemizi tanıtmak durumundayız. Nasılki diğer büyük şehir il ve ilçelerde yapılan festivallere, konserlere bizim ilçemizden gençler gidiyorsa, vatandaşımız gidiyorsa ünlü sanatçıları bizde burada ağırlayarak dışardan çevre il ve ilçelerden yabancı turistleri ilçemize gelerek esnafımıza özellikle bir ticari bi ilişki yaşatmasını istiyoruz. Onun içinde üç yıldır yapıyorduk bu yıl dördüncüsünü yapacağız. Güzel bir etkinlik programı düzenledik. Yine aşık Çoşarı'nın, Gülhani'nin Erzurumdan, Karstan gelecek aşıkların yer aldığı, Ardanuçlu gurbette olan yerel sanatçılarımızın sahne alacağı, ünlü sanatçılarımızın yer alacağı bir etkinlik olacak” (KK-39).

1.3.2 Arhavi Festivalleri

Artvin ilinin batısında yer alan Arhavi ilçesi, Artvin iline bağlı kıyı bir ilçedir. Doğal ve kültürel güzellikleri ile birçok ziyaretçinin ilgisini çekmektedir. Arhavi ilçesi için deniz ve ormanın iç içe geçtiği essiz manzaralara ev sahipliği yaptığı söylenir. Kültürel kimliğini, Laz ve Gürcü geleneklerinden almıştır. Arhavi ilçesinde yıl boyunca çeşitli kültürel etkinlikler yapılmaktadır. Ses getiren kültürel anlamda Arhavi ilçesi için kıymetli olan Arhavi Kültür ve Sanat Festivali, bölgenin müziğini, danslarını ve el sanatlarının sergilenmesinde oldukça önemlidir. 21-24 Ağustos tarihleri arasında yapılmaktadır. Genel olarak organizasyonun planlanması belediyenin belirlediği planlama şeklinde ilerlemektedir. Festivale yerel halk olmak üzere birçok diğer illerden hatta ülkelerden katılımcı ağırlamaktadır. Arhavi Kültür ve Sanat Festivali, festival süresinde bölgeye canlılık kazandırmak, bölgenin ticari ve turizm açısından gelişimine katkı sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Spor dallarında yapılan yarışmalar, müzik yarışmaları gibi etkinlikler festival içerisinde düzenlenmektedir. Festivalde birçok

sanatçı belediye tarafından davet edilerek sahne almaktadır. Festivalin gündüz etkinliklerinde, hamsili ekmek yapma, laz böreği yapma, çay toplama yarışması, odun kesme yarışmaları, fındık ayıklama yarışmaları ve tahta biçme yarışmaları gibi birçok yöresel ve kültürel yarışmalar yapılmaktadır. Festivalin genel amaçları arasında ilçeyi tanıtmak, yerel halk arasında birlik ve dayanışma duygularının canlandırılmasını sağlamak istenmektedir (URL-3). Bu festivaller hakkında şu bilgileri verebiliriz

1.3.2.1 Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali:

“Öncelikle, ilçemiz festivalinin bu yıl elli birincisi düzenlenecek. Pandemi döneminde yapılmadığı için, zorunlu sebeplerle verilen birkaç yıllık aranın dışında, festival elli yılı aşkın bir süredir kesintisiz olarak gerçekleştirilmektedir. Bu festival, hem ilçemizi bir araya getiren hem de çevre ilçeleri ve akın-uzak birçok ilden gelen misafirlerimizi ağırladığımız, ilgi gören uluslararası bir etkinliktir. Küçük yaş grubundan yetişkinlere kadar, yediden yetmişe geniş bir kitleye hitap eden kültürel bir festivaldir.

Festivalimiz tamamen uluslararası niyetle düzenlenmektedir ve buna uygun şekilde birçok yabancı misafir ilçemize gelmektedir. Özellikle halk oyunları ekiplerinin katılımını dikkate aldığımızda, her yıl bu alanda çok sayıda ekip ilçemizi ziyaret etmektedir.

Festival geçmiş yıllarda genellikle Temmuz ayının sonuna doğru yapılırken, sonraki yıllarda çoğunlukla Ağustos ayında; Ağustos ayının üçüncü veya dördüncü haftasında gerçekleştirilmeye başlamıştır. Bunun nedeni, bölgede çay toplama döneminin Temmuz sonu ve Ağustos başına denk gelmesidir. Festival bu döneme geldiğinde, halkımızın çay toplama işleri nedeniyle katılımında azalma yaşanabilmektedir. Hem bu sorunu önlemek hem de ilçemizde önemli bir yere sahip olan atmaca kültürüne atıf yapmak amacıyla festivalin tarihi Ağustos ayının sonuna kaydırılmıştır.

Bu yıl da festival 21-24 Ağustos tarihleri arasında, yani Ağustos ayının son haftasında gerçekleştirilmiştir. Son yıllarda festival genellikle dört-beş gün sürmektedir. Sürenin üç günden dört güne çıkarılmasının nedeni ise sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin artması; özellikle sportif yarışmaların finallerinin sonraki günlerde yapılması ve katılımın bu günlere yayılmasıdır.

Festivali düzenleyen kurum aslen Arhavi Belediyesidir. Festival, Arhavi Belediyesi bünyesinde gerçekleştirilen bir kültür ve sanat etkinliğidir. Elbette Arhavi

Kaymakamlığı ile emniyet, sağlık, gençlik ve spor birimleri ile ilçedeki yerel sivil toplum kuruluşları da destek vermektedir; ancak “festivali kim düzenliyor?” sorusunun asıl cevabı Arhavi Belediyesidir” (KK-40).

1.3.2.2 Hamsili Ekmek ve Laz Böreği Yapma Yarışması:

“Festival içerisinde gerçekleştirilen etkinliklere baktığımızda hem kültürel hem sosyal hem de sportif faaliyetlerinin yer aldığını görüyoruz. Bu kapsamda çeşitli yarışmalar düzenlenmektedir. Kültürel yarışmaların yanı sıra sportif yarışmalar da festival programının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Kültürel yarışmalar arasında; hamsili ekmek yapma yarışması, laz böreği yapma yarışması, yıllardır tekrar eden fındık ayıklama yarışması, köy hızarıyla odun kesme (aykırı hızar), çay toplama yarışması ve ahşap dibek kültürünü yaşatmak amacıyla gerçekleştirilen dibekle mısır ayıklama yarışması yer almaktadır. Bunlara ek olarak, farklı günlere yayılacak şekilde off-road yarışması da yapılmaktadır.

Bu yıl ise bir istisna olarak, annelerin bebekleriyle birlikte katılabilmesi amacıyla ilk kez bebek emekleme yarışması düzenlenmiştir.

Festivalde sportif faaliyetler de önemli bir yer tutmaktadır. Bisiklet yarışmaları, atletizm yarışmaları, santranç turnuvası, boks turnuvası, sokak basketbolu, voleybol müsabakaları, plaj voleybolu ve tenis yarışmaları gerçekleştirilmektedir. Diğer illerden, özellikle İzmir, İstanbul ve Ankara’dan da sporcular yarışmalara katılım sağlamıştır. Futbol müsabakaları da festival kapsamında yapılmıştır. Tüm bu yarışmaların dlleri, festival gecesinde ses sanatçılarının sahne aldığını programda sahiplerine takdim edilmektedir.

Bunlara ek olarak, çocuklara yönelik animasyon gösterileri yapılmaktadır. nceki yıllarda Gençlik Merkezi iş birliğiyle başlayan bu etkinlikler, özellikle özel gereksinimli çocuklarımızın da katılabilmesi amacıyla oluşturulan engelsiz parkur ile desteklenmiştir. Bu uygulama festivalimizde bir ilk olmuştur. Bu yıl da ocuk animasyon gösterileri, belediyemizin paydaşlığında özel bir firma tarafından gerçekleştirilecektir.

Ayrıca, az önce bahsettiğim off-road ve doğa sporları gösterileri ile atletizm etkinlikleri de yine festival süresince devam edecektir. Tüm bu sportif ve kültürel faaliyetler festival programına yayılmış şekilde gerçekleştirilmektedir.

Elbette yurt dışında gelen halk dansları ekipleri de festivalin vazgeçilmez bir parçasıdır. Misafir ekipler, hem gündüz etkinliklerinde hem gece programında gösteriler sunmaktadır. Bunun yanında “ülke gecesi” adı verilen bölümlerde kendi ülkelerini temsil eden tanıtımları yaparak festivalimize ayrı bir renk katmaktadır.

Geleneksel oyunlarımıza ve yemek kültürümüze baktığımızda, aslında az önce saydığım gündüz etkinliklerinin büyük bölümü bu kültürü yaşatmak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Örneğin, hamsili ekmek yapma ve laz böreği yapma yarışmalarına katılmak isteyenler başvurularını belediyemize yapmaktadır. Yarışma günü herkes hazırladığı laz böreğini ya da hamlisi ekmeğini getirir. Yörede bu alanda bilgili ve deneyimli kişilerden oluşturulan jüri, tepsilerin kime ait olduğunu bilmeden, sırayla kendilerine ikram edilen dilimlerin tadımını yapar.

Hamsili ekmekte ve laz böreğinde en doğru kıvamı ve en uygun tadı yakalamaya çalışan katılımcılar arasında özellikle anneannelerimiz ve babaannelerimiz yoğun ilgi göstermektedir. Son yıllarda gençlerin de bu yarışmalara katılmasıyla geleneksel tatlarımız genç kuşaklar tarafından da yaşatılmaktadır. Yarışma bittikten sonra hazırlanan tüm tepsiler halka ikram edilir.

Bir diğer geleneksel yarışmamız fındık ayıklama yarışmasıdır. Bu etkinlik, eski imece usulündeki fındık ayıklama yöntemlerini gençlere tanıtmak amacıyla yapılmaktadır. Aynı şekilde, dibekle mısır ayıklama yarışması da bölgemizin önemli kültür öğelerinden biridir.

Eskiden mısırlar, Ağustos ayının sonu ile Eylül ayının ortaları arasında, tamamen olgunlaştığında tarladan toplanır; örgü şeklinde örülerek serenderlere veya “nayla” dediğimiz yapılara asılır ve güneşte kurutulurdu. Bir de “süt mısır” olarak toplanan mısırlar olurdu. Bu mısırlar çuvallara doldurulur, büyük kazanlarda kaynatılır, daha sonra sıcak sıcak tepsilere dizilir ve imece usulü ayıklanırdı.

Dibekle mısır ayıklamada ise ahşap dibeğin üzerine çıkan kadınlar, ayaklarıyla dibeğe vurarak taneleri ayırır; bir kişi de aşağıdan mısırları dibek altına yerleştirirdi. Böylece mısırların ayrılması sağlanırdı. Süt mısırlarında bu yöntem tercih edilmezdi çünkü

yumuşak oldukları için dağılma ihtimalleri vardı. Daha çok olgunlaşmış mısırlar dibeklerle ayıklanırdı. Yarışmada ise en hızlı ayıklayan ve en çok miktarda mısır çıkaran katılımcılar dereceye girer. Bu yarışmalarda genellikle büyüklerimiz öncü olurken, gençler de son yıllarda bu kültürü öğrenerek katılım sağlamaya başlamıştır.

Festivalde gerçekleştirilen diğer geleneksel yarışmalar arasında dik hızarla tahta biçme ve aykırı hızarla odun kesme yarışmaları yer almaktadır. Kolay gibi görünse de oldukça güç, dikkat gerektiren ve tehlikeli olabilecek etkinliklerdir. Bu nedenle tüm güvenlik önlemleri alınarak yapılır. Günümüzde çoğu kişi odun veya tahta kesme işini motorla testerelerle yaptığı için bu eski yöntemler artık nadiren uygulanmaktadır. Ancak eski kültürün gençlere aktarılması amacıyla bu yarışmalar tekrar düzenlenmektedir. Özellikle genç delikanlılarımızın bu yarışmalara olan ilgisi yıllarda artmıştır.

Geçmiş yıllarda ayrıca yöresel bir yarışma olan yağlı kazıkta yürüme yarışması da yapılırdı. Suyun üzerinde bulunan yağlı bir kazığın üzerinden düşmeden yürümeyi gerektiren bu yarışma oldukça eğlenceli olsa da düşme sırasında vücudu çarpma, başını vurma gibi tehlikeler nedeniyle sağlık açısından risk oluşturduğu için artık uygulanmamaktadır.

Geleneksel halk danslarımız ve geleneksel dinletilerimiz festival programında önemli bir yer tutuyor. Özellikle gece konserlerinde, önce yöresel sanatçılarımız sahneye çıkıyor, ardından Türkiye çapında tanınmış sanatçılarımız konser veriyor. Bu sanatçıların seslendirdiği şarkıların çoğu aslında bizim yerel ezgilerimizin modernize edilmiş hâllerinden oluşuyor. Yerel sanatçılarımız da bu parçaların hem geleneksel hem modern yorumlarını sahnede sergiliyor.

Elbette festival boyunca halk danslarımız da büyük ilgi görüyor. Artvin Merkez başta olmak üzere Artvin genelindeki tüm halk oyunları ekiplerimiz Türkiye çapında dereceler almış köklü ekiplerdir. Festival kapsamında sahne alırlar.

Bunun yanında yurt içinden ve yurt dışından gelen misafir ekipler de kendi yöresel gösterilerini sergiliyor. Bu yılki konuk ekipler arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Gürcistan, Meksika ve Ukrayna'dan gelen gruplar yer alıyor. Bu ekiplerin tamamı kendi geleneksel halk danslarını burada sahneleyerek kültürlerini tanıttacaklar. İnşallah festivalimiz bu çeşitlilikle çok daha renkli ve coşkulu geçecek.

Geleneksel olarak dört gün boyunca gerçekleştirilen festivalimizin her akşamında konser programlarımız yer alıyor. Daha önce de bahsettiğim gibi, her yıl mutlaka yerel sanatçılarımıza sahnede yer veriyoruz. Bunun yanında, ülkemizin dört bir yanında sevilen ünlü sanatçılar da her sene festival davet ediliyor. Zaten bir festivalin en temel özelliklerinden biri de bu çeşitliliktir. İlçemizin dışından, yakın illerimizden ve Türkiye'nin her köşesinden birçok misafir, hem sanatçıları dinlemek hem de etkinlikleri görmek için festivalimize geliyor.

Bunlara ek olarak küçük bir noktaya daha değinmek istiyorum: İlçemiz küçük bir yer. Özellikle kış aylarında hava karadıktan sonra insanlar genellikle aileleriyle evlerinde vakit geçirir; oldukça sakin bir yerdir burası. Festival ise insanlar arasında kaynaşma sağlayan, ilçeye hareket katan bir etkinliktir.

Ancak bu güzelliklerin yanında bazı dezavantajları da olabiliyor. Özellikle diğer ilçelerden gelen gençler arasında, normalde bulundukları yerde yapamayacakları bazı davranışları burada sergileme eğilimi olabiliyor. Zaman zaman sıkıntılar yaşanabiliyor, tartışmalar çıkabiliyor. Bu durumlar çok sık rastlanan durumlar değildir. Yine de keşke hiç olmasa, festival tamamen sorunsuz ve keyifli geçse. Bu nedenle güvenlik önlemleri olabildiğince artırılıyor. Amacımız, insanların aileleriyle birlikte festival rahat ve huzurlu bir şekilde katılabilmesi.

Festival, halkımızın dört gözle beklediği, misafirlerimizin çok sevdiği ve her yıl yeniden katılmak için sabırsızlandığı bir etkinlik. Her sene gelenlerin sonraki sene de mutlaka tekrar geldiği, güzel bir festivaldir. Katılmak isteyen herkesi bekliyoruz" (KK-40).

"Yükseköğretim öğrencileri temsilcisi olarak ilk festivali başlatan Erol Ertuğrul Bey'in etkinliklerinde de görev almıştım. Festivalin birinci, ikinci ve üçüncü yıllarında, merhum Cengiz Günel Bey'le birlikte çalıştım. Cebgiz ağabeyimizin yaptığı hizmetlere destek olmak amacıyla onun yanında yer aldık ve ilk festivallerde aktif görev üstlendik.

O dönem festivalin yapılış şekli bugünkü gibi değildi; sanatçı konserleri yoktu. Festivallerde yalnızca yöresel sanatçılar ve orkestralar yer alırdı. Doğu Karadeniz bölgesinde, Sinop'a kadar uzanan geniş bir alandan orkestralar gelirdi ve bu orkestralar yarışırdı. Halkoyunları gösterileri düzenlenir, kapsamlı bir programların bir parçası olarak boks müsabakaları yapılırdı. Hatta bir akşam tamamen boks müsabakalarına ayırılırdı.

Festivalin özel hediyeelik eşyaları da hazırlanırdı. O zaman Tekel ve Çaykur gibi kurumlar vardı; özel festival paketleri hazırlanır, Çaykur çay üretir, Tekel fındık paketlerdi. Hediyeelik eşyalar seyyar satıcıların arabalarıyla çarşıda dolaştırılarak festival süresince katılımcılara satılırdı. Bu satışlardan elde edilen gelirle festival finance edilirdi. Yani festival tamamen kendi ürettiği gelirle yürütülür, belediyeden çok büyük bir katkı alınmazdı.

Daha sonraki yıllarda finansman şekli değişti; belediye kendi imkânlarıyla festivali düzenlemeye başladı. Festival, kaymakamlık bünyesinden belediyeye devredildi ve süreç içinde bazı değişiklikler yaşandı. Günümüzde yapılan festivallerde akşam konserleri özellikle gençler tarafından büyük ilgi görüyor. Hem yerel sanatçılar hem de ulusal çapta tanınan sanatçılar sahne alıyor. Ayrıca farklı ülkelerden halkoyunları ekipleri davet edildiği için festival uluslararası bir boyut kazanmış durumda.

Festival kapsamında düzenlenen kültürel etkinlikler de oldukça önemli bir yer tutuyor. Ben, kültürel etkinliklerin koordinatörlüğünü yürütüyorum. Bu etkinlikler arasında hamsili ekmek ve laz böreği yarışmaları, aykırı hızarla odun kesme yarışması, dik hızarla tahta biçme yarışması, halat çekme yarışması ve tahta araba yarışması bulunuyor. Tahta araba yarışması eski bir gelenek olduğu için festivalin önemli bölümlerinden biri olarak devam ediyor.

Bu yıl, geçmiş yıllarda da zaman zaman düzenlediğimiz atmacılık kültürünü temsil eden bir etkinliği yeniden yapacağız. Kızıl sırtlı örümcek kuşunu (yani raconu) konu alan iki kategoride bir yarışma düzenliyoruz: “En iyi oynayan raco” ve “En güzel raco” yarışmaları. Hem bir güzellik hem de bir performans değerlendirmesi yapılacak. Her iki kategori için nakit ödül koyduk. Ödüllerin bir kısmını dernek olarak biz finance ediyoruz. Çünkü ben aynı zamanda Avcılar ve Atmacalar Derneği Başkanı olarak bu kültürel etkinliğin yaşatılması için çalışıyorum. Kültürel etkinliklerin genel çerçevesi bu şekildedir” (KK-41).

Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali bu yıl 50.’si düzenlenen, oldukça kapsamlı ve geniş kitlelere hitap eden bir organizasyondur. 1972 yılından bu yana yapılan Arhavi Kültür ve Sanat Festivali’nin, Türkiye’nin en eski üçüncü büyük festivali olduğu biliniyor. Bu bilgi, resmi rakamlarla Kültür Bakanlığı kayıtlarında da yer almaktadır. Dolayısıyla festival, hem kültür hem sanat alanında oldukça köklü bir

geçmişe sahip olup Doğu Karadeniz’de tek, Türkiye’nin ise sayılı festivallerinden biridir.

Festivalin bünyesinde birçok sanat, spor ve kültürel etkinlik bulunmaktadır. Gündüz saatlerinde ağırlıklı olarak kültürel ve sanatsal etkinlikler yapılmakta; akşamları ise konser ve sahne programlarıyla etkinlikler devam etmektedir. Ayrıca festivalin önemli bir parçası olan sportif faaliyetler de oldukça yoğundur. Spor alanında onlarca farklı etkinlik düzenlenmektedir; azsonra sizlere bu etkinliklerin neler olduğunu tek tek açıklayacağım. Kısacası Arhavi Festivali, bölgenin en önemli ve en kapsamlı festivallerinden biri olma özelliğini taşımaktadır.

Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali’nin tarihi genellikle ağustos ayı içinde belirleniyor. Bunun nedeni, festivalin yalnızca kültürel bir etkinlik değil; aynı zamanda ekoturizmi canlandırmayı, bölgenin kalkınmışlığını ve tanıtımını ön plana çıkarmayı hedeflemesidir. Ağustos ayında, büyük şehirlerde yaşayan hemşerilerimiz memleketlerine gelerek hem kendi ürettikleri ürünleri paylaşmak hem de kışlık ihtiyaçlarını hazırlamak için yoğun bir şekilde bölgeye akın ediyor. Bu yoğunluk, insanların bir araya gelmesi ve kaynaşması açısından da festivali ideal hale getiriyor.

Aynı zamanda atmaca mevsimi, yani atmacılık geleneği, ağustos ayının sonunda başlıyor ve eylül ayına kadar devam ediyor. Arhavi Festivalinin en önemli kültürel unsurlarından biri atmacılık olduğu için festival tarihinin ağustos ayına denk gelmesi büyük önem taşıyor. Bu nedenle festival genellikle 20-25 Ağustos tarihleri arasında, hafta sonunu da kapsayacak şekilde planlanıyor.

Uluslararası bir festival olduğumuz için etkinliklerin en az beş gün sürmesi gerekiyor. Zaten Arhavi Festivali, Dünya Uluslararası Festivaller Birliği olan SİYOF’un üyesidir. Bu üyelik kriterlerinden biri, festivalin en az beş gün boyunca kesintisiz olarak gerçekleştirilmesidir. Biz de buna uygun şekilde festival programımızı beş güne yayarak ulusal ve uluslararası pek çok katılımcıya ev sahipliği yapıyoruz.

Festival hazırlıkları özellikle mart ve nisan ayında başlıyor. Kaymakam beyin başkanlığında, belediye başkan yardımcısı öncülüğünde bir festival komitesi oluşturuluyor. Komitede kamu kurumlarının daire amirleri, sivil toplum kuruluşlarının başkanları ve ağırlıklı olarak belediye personeli yer alıyor. Kamu kurumları arasında özellikle Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü ile Milli Eğitim Müdürlüğü önemli görevler

üstleniyor. Belediye ise festivalin en büyük yükünü taşıyan kurum olarak sürecin merkezinde bulunuyor. Ayrıca Arhavi Turizm Derneği, Laz Kültür ve Sanat Derneği, ARDOS Doğa Sporları Kulübü, Arhavi Spor Kulübü gibi pek çok dernek de paydaşlarımız arasında yer alıyor. En önemli destekçilerimizden biri de hiç şüphesiz şehir esnafıdır; esnafın katkıları festival için büyük önem taşımaktadır.

Festival etkinliklerini üç ana başlıkta toplayabiliriz:

1. Kültürel etkinlikler
2. Sanatsal etkinlikler
3. Sportif etkinlikler

Kültürel etkinlikler, geleneksel yaşamımızı ve Laz kültürüyle ilgili yöresel uygulamaları içeren etkinliklerden oluşuyor. Bu faaliyetleri şehir merkezinde bir araya getirerek ziyaretçilere sunuyoruz ve Turizm Derneği ile iş birliği içinde yürütüyoruz. Bu kapsamda hamsili ekmek ve Laz böreği yarışması, aykırı hızarla odun kesme yarışması, dik hızarla tahta biçme yarışması, fındık ayıklama ve dibekle mısır dövme yarışmaları, halat çekme yarışması gibi etkinlikler düzenliyoruz. Ayrıca “raco yarışması” dediğimiz, atmacanın beslendiği kuşla ilgili geleneksel bir yarışma da festivalimizin önemli kültürel unsurlarından biridir.

Sportif etkinliklerde ise çok geniş bir yelpazede çalışmalar yürütüyoruz. Boks turnuvası finali, sokak basketbolu, santranç turnuvası, halı saha futbol turnuvası, kano sporu, yamaç paraşütü gösterileri, off-road etkinlikleri ve diğer doğa sporları aktiviteleri bunlara örnektir.

Sanatsal etkinlikler ise festivalin gece programlarını oluşturuyor. Bu kapsamda hem yöresel hem de ulusal sanatçılar sahne alıyor. Program her yıl değişmekle birlikte, bölgemizde sanatını icra eden amatör sanatçılara da mutlaka yer veriyoruz. Ulusal sanatçılar ise o yılın popüler isimleri arasından seçilerek festivale davet ediliyor.

Geleneksel oyunlarımız ve yemek kültürümüzle ilgili olarak bu yıl ilk kez “Geleneksel Oyunlar, Çocuk Animasyonları ve Çocuk Şenliği” adı altında özel bir program hazırladık. Bu programda, gerçekten geleneksel yaşamdan gelen ve çocukluğumuzda oynadığımız oyunları çocuklarla buluşturacağız. Bu çalışmalar Laz Kültür Derneği tarafından yürütülmektedir.

Geleneksel çocuk oyunlarımızdan bazılarını saymak gerekirse:

1. Germakoçi
2. Demogoçi
3. Çinka oyunu
4. Kamçı oyunu
5. “Yüzük kimde?” oyunu
6. Tahta ayak oyunları
7. Kiremit taşıyla taş sektirme oyunu

Bu oyunlar festival boyunca çocuklara hem eğlenceli hem de kültürel bir deneyim sunacaktır. Farklı ve renkli etkinliklerle dolu bir program planladık ve inşallah sorunsuz bir şekilde gerçekleşecek.

Yemek kültürü açısından ise hamsili ekmek ve laz böreği yarışmalarını her yıl düzenliyoruz. Ayrıca bu sene coğrafi işaret tescilini aldığımız “Termoni” ile ilgi sunumlarımız ve ikramlarımız olacak. Lazca “kap geçme” dediğimiz hamsili ekmek geleneği ve “kapçukini” gibi yöresel lezzetler de festivalimize renk katan unsurlardır. Laz böreği de bu geleneksel tatlar arasında önemli bir yer tutuyor.

Bunlara ek olarak, önümüzdeki yıldan itibaren “Geleneksel Küme Şenliği”ni başlatmayı planlıyoruz. Şehir merkezinde büyük kazanlarda üzüm şırasıyla yapılan küme muhallebisi hazırlanacak ve fındık veya cevizle zenginleştirilerek imece usulüyle halka ikram edilecek. Böylece hem unutulmaya yüz tutmuş bu geleneği yaşatmayı hem de festival kültürüne yeni bir renk kazandırmayı amaçlıyoruz.

Geleneksel halk dansları ya da dinletiler var mı? Varsa nelerdir? Arhavi yöresine ait geleneksel oyunlarımız bulunmaktadır. Arhavi canlısı, Mehmet, Sarızambak, Kobak, Cilveli gibi oyunlar bu yörede sıkça oynanır. Ayrıca bölgemizde yaşlı teyzelerimizin ve amcalarımızın söylediği “atma türküler” vardır. Atma türküler, sözleri doğaçlama olarak geliştirilen, karşılıklı söyleşme biçiminde ilerleyen ve genellikle Lazca yapılan bir geleneğimizdir. Bu tür doğaçlama ortamı oldukça neşeli hale getirir.

Aynı zamanda bu tür konuşmalar ve dinletiler, kültürel etkinliklerin bir parçasıdır. Özellikle mısır ayıklama veya fındık kırma gibi imece usulü yapılan işlerde bu gelenekler yaşatılır. Eski köy evlerinde, komşular bir araya gelerek hem iş yapar hem de

şarkılar, maniler ve atma türküler söylerler. Böylece bir yandan eğlenirken bir yandan işlerini tamamlamış olurlar. İş ve eğlence iç içe yürür.

Halk danslarıyla ilgili olarak da Mehmet İnal oyunu, Sarızambak, Cilveli, Atabarı gibi yöresel oyunlar sıkça icra edilir. Atabarı her ne kadar Artvin yöresine ait olsa da bölgemizde de sevilerek oynanır. Sarı Kız, Üç Ayak gibi oyunlar da folklorik açıdan önemli yer tutar. Bu dinletiler ve eğlenceler hem şehir içinde hem de evlerde ve çeşitli toplu etkinliklerde yapılmaya devam etmektedir.

Birinci gece, yöresel sanatçılarımız Erol Şahin, Aykut Paksoy ve Turan Ustabaş sahne alacak. İkinci gece, yine yöresel sanatçılarımızdan Grup Sapa ve bölgesel sanatçımız Salih Yılmaz'ın konseri olacak; ardından ulusal sanatçımız Uğur Işılak sahneye çıkacak.

Üçüncü gün, yöresel sanatçılarımızdan Özkan Atinoğlu ve Feriyan Attık'ın konserleri gerçekleştirilecek. Bu gecenin finalinde ise ülkemizin sevilen sanatçılarından Simge Sağın sahne alacak.

Son gece, amatör bir sanatçımız olan Oğuzzhan Emiroğlu'nun performansı ile başlayacak program, ulusal sanatçılarımız Ece Seçkin ve Berkay'ın konserleriyle sona erecek.

Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali ile ilgili özellikle belirtmek isterim: Bölgeye mal olmuş, önemli bir ivme kazandırmış olan Arhavi Festivali, deneyimli kadrosu ve tecrübeli ekibiyle çok güzel bir amaca hizmet etmektedir.

Festival 51 yıldır kesintisiz şekilde sürdürülmektedir. Bu süreçte birçok komite üyesi, kaymakamlarımız, belediye başkanlarımız, emek veren STK'lar ve kurum amirlerimiz büyük çaba göstermiştir. Herkes, Arhavi Festivalini profesyonel bir anlayışla ele almış ve aynı titizlikle uygulamıştır. Böylece yıllardır kesintiye uğramadan devam eden bir festival ortaya çıkmıştır.

Şunu belirtmeliyim ki; 10-15 bin nüfuslu bir ilçe olmamıza rağmen Arhavi Festivali, Türkiye'de marka değeri olan sayılı festivallerden biridir. Doğu Karadeniz'de hatta Karadeniz boyunca böylesine ulusal ve uluslararası nitelikte başka bir festival bulmak zordur. Bu başarının arkasında güçlü bir altyapı, uzun yıllara dayanan deneyim ve tecrübe vardır.

Bu festivali hayaata geçirirken yerel imkânlarımız, yerel değerlerimiz ve özellikle memleketimizden çıkmış, gurbette yaşayan iş insanlarımızın katkıları büyük önem taşımaktadır. Onları da ayrı tutmalıyız. Bakınız, Türkiye’de ilk 100 iş insanı arasında beş Artvinli bulunmaktadır. Bu isimlerin desteği, festivalin sürdürülebilirliğinde çok büyük rol oynuyor. Aksi takdirde böyle bir festivali profesyonel bir anlayışla yürütmek oldukça zor olurdu.

Bu yıl Arhavi Festivaline Ukrayna, Meksika, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kazakistan ve Gürcistan’dan kültür elçileri katılıyor. Bu ülkeler, burada edindikleri tecrübeleri hem yazılı ve görsel basın yoluyla hem de kendi hatıraları aracılığıyla ülkelerinde paylaşacaklar. Ulusal basın da festivalimizin önemli bir ayağıdır; düzenli olarak bilgilendirme yapıyoruz. Festivalin dördüncü gününün sonunda, Türkiye’nin önde gelen ulusal basın kuruluşlarından en az 15-20 tanesinin haber kuşaklarında veya belgesel içeriklerinde festivalimize yer verilecektir.

Bu festival tamamen ilçemizin tanıtımına, ekonomik gelişimine, ekoturizmüne ve turizm potansiyeline katkı sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Bu bir eğlence etkinliği değildir; temeli tanıtım ve kalkınmadır.

Umarım gelecek nesiller de aynı bilinçle hareket eder ve Arhavi Festivalinin marka değerini koruyarak daha ileriye taşır. Teşekkür ederim” (KK-42).

1.3.2.3 Fındık Ayıklama Yarışması:

“Yukarıda festivalleri genel olarak anlatırken bahsettiğim gibi, fındıklar toplanır ve yarışmaya katılan arkadaşlar arasında ‘En çok ve en hızlı kim fındık ayıklayacak?’ şeklinde yarışmalar düzenlenir. Bu etkinlikler oldukça keyifli ve heyecanlı geçer” (KK-40).

1.3.2.4 Çay Toplama Yarışması:

“Çay zaten geleneklerimizin bir parçasıdır. ‘En çok torbayı kim dolduracak, en fazla çayı kim toplayacak?’ diye heyecanla bekleriz. Herkes çay makasını eline alır ve hızla toplamaya başlar”(KK-40).

1.3.2.5 Aykırı Hızarla Odun Kesme Yarışması:

“Eskiden gelen bir gelenek olarak, dedelerimiz odun kesmeyi daha kolay ve paratik hâle getirmek için ‘aykırı hızar’ adı verilen bir alet geliştirmişlerdir. Odunları daha rahat

kesebilmek amacıyla kullanılan bu alet zamanla bir geleneğe dönüşmüş ve gelecek nesillere aktarılacak üzere düzenlenen Uluslararası Arhavi Festivalinde bu yarışmaya da yer verilmiştir. Her festivalde aykırı hızar ile odun kesme yarışması düzenlenir ve en çok odunu kesen kişi birinci olur. Kazananlara ufak eşyalar hediye edilir” (KK-40).

1.3.2.6 Dibekle Mısır Ayıklama Yarışması:

“Dibekle mısır ayıklama yarışması, Uluslararası Arhavi Festivali kapsamında gerçekleştirilen geleneksel bir etkinliktir. Bu yarışmada katılımcılar, mısır ayıklama konusundaki hünerlerini sergiler. En fazla mısır ayıklayan yarışmacı birinci olur. Bu yarışmanın ardından da birinciye bazı hediyelik eşyalar verilmektedir” (KK-40).

1.3.2.7 Dik Hızarla Tahta Biçme Yarışması:

“Bu etkinlik de diğer yarışmalara benzemektedir. Aykırı hızar ile tahta biçme işlemi yapılır ve en başarılı olan yarışmacı birinci ilan edilir. Bu yarışmalarda belirli bir ödül uygulaması yoktur; sadece hediye olarak bazı eşyalar takdim edilir” (KK-40).

1.3.3 Artvin Merkez Festivalleri

1.3.3.1 Hod Katmer Festivali:

“Artvin’in Aşağı Maden Köyü’nde, yani Hod’da gerçekleştirilen bir festivaldir. Bu festival üç-dört yılda bir düzenlenir ve en son onuncusu yapılmıştır. Genellikle ağustos ayının ortalarında gerçekleştirilen festival, yerel halk ile dışarıdan katılım sağlayan gurbetçilerin bir araya gelmesiyle gerçekleşmektedir. Bursa’da yaşayan gurbetçilerimizden de çok sayıda katılım olmaktadır. Festivalde oyunlar oynanır, yöresel danslar sergilenir ve müzik eşliğinde çeşitli eğlenceler düzenlenir” (KK-47).

1.3.3.2 Eski Yılbaşı Festivali:

“Festival ocak ayı yani kutlanılan yılbaşından on üç gün sonra yapılmaktadır. Kartla da yapılan merkez iline bağlı bir festivaldir. İnsanlar değişik kostümler giyinerek kapıkapı dolaşırlar ve herkes bir şeyler toplar. Yapılan bu festival yeni yılın gelişini kutlamak için yapılmaktadır. Programın başlangıcı köyün ilk ev kapısından başlayarak köyün erkeklerinden birini seçip onu kız rolüne büründürüyorlar. Bu kızı korumak için yedi sekiz kişi üzerlerine post giyerek onun yanında yollarına devam ediyor. Ardından bu grup kapı kapı gezerek gittikleri evlerden erzak istiyorlar gezerken bu kızı kaçıran birileri oluyor ve yedi sekiz kişi olarak bu kızın yanında gezen ekip bu ekibe cazı ekibi

diyorlar kızı kaçırmaya çalışan kişileri dövüyorlar ve kızı kurtarıp ev kapılarını tekrar çalış erzak toplamaya devam ediyorlar. Yapılan bu etkinliğin ardından toplanan erzaklar ile yemek yapılıyor. Başka etkinlik olarak horonlar oynanılıyor” (KK-50).

1.3.3.3 Hatilla Bal Festivali:

“Festival Hatilla’da yapılmaktadır. Ağustos ayında belirlenen herhangi bir tarihte gerçekleştirilmekte olup, hangi hafta olduğu önemli değildir. Festivalde çeşitli yarışmalar düzenlenmektedir; örneğin un yarışması ve yoğurt yarışması gibi. Yoğurt yarışmasında yarışmacılar masanın başına toplanır, herkesin önünde yoğurt dolu bir kap bulunur ve içerisine para konur. Yarışmacılar ellerini kullanmadan, yalnızca ağız ve burunlarıyla parayı bulmaya çalışır; oldukça komik geçen bir yarışmadır.

Bir diğer yarışmamız ise bal dolu kaşığı taşıma yarışmasıdır. Yarışmacılar kaşığa bal koyar ve ağızlarında taşımaya çalışır. Dökmeden balı en hızlı şekilde bitiren yarışmacı kazanır.

Eskiden festivallerde bazı gelenekler de uygulanırmış. Yaşlılar sırtlarına post geçirerek kapı kapı dolaşır, un ve yağ toplarmış. Topladıkları malzemelerle pişi yapar ve sabaha kadar eğlenirlermiş. Bu sırada kapıları gezerken maniler de söylermiş. Günümüzde Hatilla’da kutlanan festivaller de bu şekilde ilerlemektedir. Müzikler çalınır, horonlar ve danslar yapılır; genellikle şenlik havasında geçer” (KK-48).

1.3.3.4 Beşpare Köy Yayla Şenlikleri:

“Genellikle Temmuz’un ikinci haftasından sonra gerçekleştirilen bir festivaldir. Artvin Saçinka Dağı ile Ağlat Köyü’nün dağları arasındaki yaylada yapılmaktadır ve bir yayla şenliğidir. Festivalin düzenleme ve program işlemleri Beşpare Köyü Muhtarlığı tarafından organize edilmektedir. Genellikle festival, geleneksel yaşantının izlerinin yok olmaması, gelenek ve göreneklerin yaşatılması ile manevi olarak birlik ve beraberliğin sağlanması amacıyla düzenlenmektedir. Köy halkı, yoğun koşuşturma nedeniyle bu şenlik sayesinde bir araya gelebilir ve birbirine zaman ayırabilir. Festival sırasında bazı yarışmalar yapılmaktadır; bunlar yöresel yarışmalar, halat çekme gibi etkinliklerdir. Ayrıca halk konserleri de düzenlenir ve müzik şenliğe eşlik eder” (KK-49).

1.3.4 Borçka Festivalleri

Artvin’in kuzeydoğusunda, Gürcistan sınırına yakın olan bir diğerk ilçemizde Borkadır. Karadeniz’in dağlık, ormanlık arazileri bu bölgede oldukça fazladır. Doğal güzellikleri içerisinde olan Karagl, yüksek dağların arasında, çevresi ormanlar ile çevrili bir gldr. Turistik aıdandada ilgi çekmektedir. Yürüyüş yapmak ve kamp kurmak isteyen misafirler için ideal bir yerdir.

1.3.4.1 Demir Elma Festivali:

Borçka ilçesinde düzenlenen bir diğerk festivalimiz Demir Elma festivalidir. Genellikle 1-2-3 Kasım tarihleri arasında Artvin’in Borçka ilçesinde gerçekleştirilen Demir Elma festivali bölge hakkından ve festivali merak eden katılımcılara ev sahipliğiyapmıştır. Gola Kültür, Sanat ve Ekoloji Derneğiyve Borçka Belediyesi tarafından organize edilen bir festivaldir. Festivalin toplanış amacı olarak halkın dayanışma gücünü arttırmak, yeni bir proje oluşumunu sağlamak ve birlik beraberlik duygusunu arttırmaktır. Yapılan bu festival için gerekli bütçeler belirlenir ve görüşmeler sağlanır. Bunu yanında proje kapsamlı “Demir Elma: Doğa, İnsan, Kültür” başlıklı bir kitap hazırlanmış ve tanıtılmıştır. Yerel halk bu festival için atölye çalışmaları oluşturmuştur. Birçok oyuncumuzda bu festival destek vermiş katkı sağlamıştır. Demir Elma Festivali, doğanın sonsuz güzelliklerini, kültür yapısını birleştiren ve aktaran bir festivaldir. Borçka bölgesinde gerçekleşen bu festival kültürel anlamda Artvin iline katkı sağlar. Yapılan festivalde yoğun şekilde atölye çalışmaları, meyve incelemeleri ve doğa yürüyüşleri gibi etkinlikler yapılır. Festival içerisinde, demir elmanın köklü geçmişi hikayeler şeklinde anlatılır. Pekmez üretiminin yapıldığı kompost atölyelerine ilgi büyüktür. Bu anlatılar yapılırken yerel halk dansları ve melodic ezgiler eşliğinde yapılır. Karagl’un doğal güzelliklerinden ve tarihi yapısından da bahsedilir (URL-5).

1.3.4.2 Tiyatro Festivali:

Tiyatro festivali yerel halk tarafından oldukça ilgi çekmiştir. 13- 20 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilen bu festival, “Daha fazla oyun, daha fazla sahne, daha fazla seyirci, daha fazla tiyatro” düşüncesi ile yola çıkmıştır. Farklı bölgelere giderek Borçka ilçesinin hem tanıtımını yapmakta hemde Borçka ilçesinin kültürel zenginliklerini arttırmak amaçlanmıştır. Festival içerisinde 10 yetişkin oyunu, 4 ocuk oyunu, 5 atölye

olmak üzere programlar gerçekleştirilmektedir. Böylelikle tüm yaş grubuna hitap eden sahne gösterileri oluşturulmuştur (URL-6).

1.3.4.3 Macahel Kafkas Arı Bal Festivali:

Borçka Macahel Saf Kafkas Arı ve Bal Festivali, her yıl düzenlenen genellikle Ağustos ayı içerisinde gerçekleştirilmektedir. Düzenli köyünde gerçekleştirilen bu festival yerel olarak faaliyet gösteren arıcılık kültürünü tanıtmak ve kültürel miras olarak gelecek nesillere aktarımını sağlamaktadır. Kırsal kesimlerde gerçekleşen bu üretimi teşvik etmek, halkın ekonomik olarak yöresel değerini arttırmak oldukça önemlidir. Festivalin içeriği genellikle yerel arı yetiştiricilerinin ürettikleri balı sergilemesi ve bal hakkında gelen ziyaretçilere bilgi vermesi ile gerçekleşir. Bunun yanında festivallerin genel etkinlik planlamalarının içerisinde olan yarışmalar, halk dansları gösterileri ve yörenin folklorunu tanıtacak etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Diğer festivallerde de olduğu gibi festivaldeki amaç kırsal dayanışma duygusunu ve yerel halkın sosyalleşmesini desteklemek şeklindedir (URL-4).

1.3.5 Hopa Festivalleri

Artvin'in Karadeniz kıyısındaki bir ilçemizdir. Doğası ve ekonomik özellikleri ile ilgi çeken bir bölgedir. Gürcistana sınır bölge olduğu için ticaret açısından oldukça kıymetlidir. Sahil boyunca uzanan konumu ile de ulaşımında önemli bir noktadır. Doğası ve yeşil görüntüsü ile tipik Doğu Karadeniz görünümüne sahiptir. Nemli ve yağışlı bir iklimi olan Hopa, balıkçılık faaliyetleri ile Artvin ilinde önemli bir konumdadır. Farklı kültürlerin ve etnik yapıların iç içe yaşadığı bu bölgede hoşgörülü bir toplumsal yapı söz konusudur. Lazca şarkılar, halk dansları ve mutfak kültürleri ilçenin yapısının oluşmasında oldukça önemlidir. Hopa ilçesinde festival içerikli birçok yarışmalar etkinlikler düzenlenmektedir. Çocuk oyunları, ip atlama, çuval yarışları, yumurta taşıma, santraç turnuvaları, deniz yemekleri şenliği, sanat ve deniz festivalleri gibi birçok etkinlikler planlanmaktadır.

1.3.5.1 Çocuk Oyunları:

“Hopa’da gerçekleştirilen festivalde etkinlik olarak çocuk oyunları ve çocuklara yönelik eğlence içerikli aktiviteler düzenlenir. Bu sayede çocuklara festival kültürü aşılır ve onlara katkı sağlar. Festival genellikle Temmuz ayında yapılır ve farklı etkinliklerde gerçekleştirilir” (KK-44).

1.3.5.2 Santranç ve Tavla Turnuvası:

“Hopa’da yapılan festivallerde çeşitli turnuvalar düzenlenir. Yarışmacılar önceden isimlerini bildirir ve turnuvalar genellikle santranç ve tavla şeklinde devam etmektedir. Kazanana bazı hediyelik eşyalar takdim edilir” (KK-45).

1.3.5.3 Misket, Birdirbir, İp Atlama, Çuval Yarışması, İp Çekme, Yumurta

Taşıma, Yoğurt Yeme, Beş Taş ve Eşek Çöktü Yarışmaları:

“Bu yarışmalar, çocukluk yıllarımızdan beri oynanan oyunlardır. Bir nevi eski oyun kültürümüzü gelecek nesillere aktarmı oluruz. Misket taşları ile misket oyunları oynanır; ip çekme ve ip atlama gibi etkinlikler düzenlenir. Çuval yarışlarında insanlar çuvala girip parkuru tamamlamaya çalışırlar; çuvalarla koşmak biraz zordur ama keyiflidir. Yarış ilk bitiren kazanır. Ayrıca yumurta taşıma ve yoğurt yeme gibi etkinlikler de yapılır. Beş taş oyunu da oldukça keyiflidir” (KK-45).

1.3.6 Kemalpaşa Festivalleri

1.3.6.1 Halk Festivali:

“Gerçekleştirilen bu festival, 5-10 Ağustos tarihleri arasında yapılmaktadır. Festivalin açılışı genellikle Belediye Parkı’nda başlar. Festivalin etkinlikleri kapsamında çocuklara yönelik film gösterileri sunulur; ardından santranç turnuvaları, şiir ve müzik dinletileri ile devam eder. Bu etkinlikler festivalin ana programını oluşturur. Bu sene ayrıca fidan dikimi etkinliği de gerçekleştirilmiştir. Doğa ile ilgili bilgi vermek amacıyla forumlar düzenlenmiş, akşam programında ise Halkevi Çocuk Korosu sahne almıştır ve şarkılar söylenmiştir. Yerel sanatçılarımız da konserde yer almıştır. Genel olarak festival etkinlikleri bu şekilde ilerlemiştir” (KK-45).

1.3.7 Murgul Festivalleri

1.3.7.1 Uluslararası Halk Dansları ve Tulum Festivali:

“Tulum Festivali, 6-7 Ağustos tarihlerinde gerçekleştirilen uluslararası bir festivaldir ve bu sene on dördüncüsü düzenlenmiştir. Çok keyifli bir festival yaşanmıştır. Diğer festivaller gibi, program kapsamında konserler ve halk dansları yer almaktadır. Festivalin başlangıcında yürüyüşler yapılır ve Belediye Başkanı açılış konuşmalarını gerçekleştirir. Dışarıdan, farklı ülkelerden halk dansları için yaklaşık dokuz-on ülke katılım sağlamıştır. Bu ülkeler yöresel halk danslarını bizlere sergilerken, biz de

Ülkemiz adına halk danslarımızı sunduk; Festival oldukça keyifli geçmiştir. Ayrıca güzellik yarışması da festivalin diğerk etkinliklerinden biri olmuştur. Festival alanı olarak Murguln Belediye Otoparkı kullanılmıştır. Festivalin ikinci gününde yerel sanatçımız Selçuk Balcı'nın katılımıyla bir konser düzenlenmiş, diğerk ülkelerin halk dansları da sahne almıştır. Tüm Murgul halkı ve dışarıdan katılım sağlayan Artvin'in diğerk ilçeleri ile diğerk şehirlerden gelen katılımcılar sayesinde festival renkli bir şekilde gerçekleşmiştir” (KK-13).

1.3.7.2 Murgul Damar Kültür Sanat ve Boğa Güreşleri Festivali:

“Bu sene on beşincisi düzenlenen geleneksel Murgul Damar Kültür Festivali'nin en önemli etkinliği boğa greşleridir. Artvin ili için boğa güreşleri, eskiden beri devam eden geleneksel bir etkinliktir ve dedelerimizin, onların dedelerinin yıllar öncesinden süregelen bir geleneğe dayanmaktadır. Festival genellikle Temmuz ayının 19-20 tarihleri arasında gerçekleştirilir.

Diğerk boğa greşlerinde olduğu gibi, insanlar çadır kurar ve burada kalarak boğa güreşlerini izlerler. Bu sayede hem kamp yapmış ve doğayla vakit geirmış olurlar hem de boğa güreşlerini takip edebilirler. Festival boyunca katılımcılar kamp malzemelerini yanlarına alıp alanda çadır kurarak yer arayışına girerler. Yerleştikten sonra hem ailecek zaman geçirir hem de uzun zamandır görmedikleri kişilerle görüşme fırsatı bulurlar. Temmuz ayında gerçekleştirildiği için tatil için gelen gurbetçiler de festivale katılır. Boğa güreşleri büyük bir heyecanla izlenir ve yarışmaların ardından birinciler kategorilerine göre seçilir, ödüller takdim edilir. Yarışmaların ardından horonlar oynanır ve kutlamalarla festival sona erer” (KK-13).

1.3.7.3 Murgul Osmanlı Köyü Kültür Sanat ve Boğa Güreşleri Festivali:

“Bu festival, Mayıs'ın sonu ile Haziran'ın başı tarihleri arasında düzenlenir ve iki gün sürer. Murgul ilçesi için en eski festivallerden biridir; babalarımız ve dedelerimiz de boğa greşlerinden bahsederdi. Boğalar, baş, başaltı, küçük başaltı, büyük orta, küçük orta, ayak ve deste olmak üzere kategorilere ayrılır. Her kategorinin uyması gereken belirli kilo ağırlıkları vardır ve hayvanlar buna göre sınıflandırılır.

Ardından güreşler yapılır ve diğerk boğa greşlerinde olduğu gibi dereceye giren boğa sahiplerine ödüller verilir. Kamp kurmak isteyenler adırlarıyla alana gelir; böylece hem

güreşleri izler hem de akşamları ailesi ve arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirebilir” (KK-13).

1.3.7.4 Murgul Soğuksu Kültür Sanat ve Boğa Güreşleri Festivali:

“Bu festival, yakın zamanda yapılmaya başlamıştır. Murgul Soğuksu Kültür, Sanat ve Boğa Güreşleri Derneği aracılığıyla bir yapılanma oluşturulmuştur. Dernek, düzenlemelerde ve organizasyonlarda yardımcı olur. Bu sene festivalin ikincisi düzenlenmiş ve 3-4 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir; büyük olasılıkla önümüzdeki sene de aynı tarihlerde yapılacaktır.

Festival, diğer festivallerimiz gibi boğa güreşleri üzerine kuruludur. Kamp kurmak isteyen kişiler, çadırlarını yanlarına alıp alanda konaklayabilirler. Bunun yanı sıra, festival sadece izlemeye gelen köy halkı ve yakın ilçelerden katılımcı da etkinliğe katılır” (KK-13).

1.3.7.5 Murgul Belediyesi Çocuk Şenliği:

“Bir söz duymuştum: ‘Haydi çocuklar, bu festival sizin’ şeklinde; bu festival, çocuklara yönelik bir etkinlik olarak düzenlenmiştir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kapsamında yapılan bir şenlik ve festival olmuştur. Yeni başlatılan Bu etkinliğin bu sene ikincisi düzenlenmiş ve Murgul’un otopark alanında gerçekleştirilmiştir. Festival tamamen çocukları eğlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Çizgi film karakterlerinin kostümlerini giyen ağabeyler ve ablalar, çocukları eğlendirmiştir. Festivalin içeriği bu şekilde gerçekleşmiştir” (KK-12).

1.3.8 Şavşat Festivalleri

Artvin’in doğusunda yer alan Şavşat, Karadeniz’in yüksek dağları arasında yer almaktadır. Doğal ve kültürel açıdan oldukça zengindir. Gürcistanla sınır komşusu oluşu farklı kültürlerden etkinlenmesi noktasında katkılı olmuştur. Bölge olarak yüksek dağlar, yemyeşil ormanlar, yaylalar ve göllere sahiptir. Bölgeyi gezmeye gelen turistler için, Sahara Milli Parkı ve Karagöl vazgeçilmez duraklardır. Bu alanlar kampçılık, fotoğrafçılık ve yürüyüş aktiviteleri açısından oldukça önemlidir. Kültürel değerler açısından Şavşat ilçesi, taş ve ahşap mimarisiyle geçmişten günümüze ulaşan yaşam biçimleri hakkında bizlere bilgi vermektedir. Bunun yanında bölge halkının geleneksel el sanatlarına olan düşkünlüğü ürün olarak halıcılık ve el dokuma ürünlerinin

yapılmasında katkılı olmuştur. Ekonomisinin büyük çoğunluğunu tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Ayrıca küçük işletmelerde üretilen arıcılık bakım faaliyetleri de oldukça bölge halkı için önemlidir. Tarihi dokusu üzerine eskiden kalma Gürcü manastırları, taş köprüleri ve tarihi kaleleri turistik açıdan da dikkat çekmektedir.

1.3.8.1 Sahara Pancar Festivali:

Bir diğer Şavşat ilçemize ait olan Geleneksel Şavşat Sahara Festivalidir. Genellikle 25-26-27 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirilen bu festival, Sahara Milli parkı festival alanında gerçekleştirilmektedir. Festivalde konserler, yöresel halk dansları ve çeşitli yarışmalar yapılmaktadır. Sahara Pancarcı festivalide Geleneksel Şavşat Sahara Festivalleri içerisinde kutlanmaktadır (URL-7).

“Şavşat Sahara Festivali, belediye bünyesi altında düzenlendi. Cuma günü çarşı merkezinde, kortej eşliğinde gerçekleştirilen bir açılış senfonisi ile etkinlik başladı. O akşam, hatırladığım kadarıyla kaymakamlık hizmet konağının önünde âşıkların yer aldığı bir etkinlik yapıldı.

Cumartesi günü ise festival alanı olan Saharaya çıkıldı. Orada yine karakucak güreşleri yapıldı; yöresel sanatçılar, akordeon, Tulum ve kemençe gibi entrümanlarla sahne aldı. Hatta çevre illerden, özellikle Kars bölgesinden halk oyunları ekipleri de katıldı. Akşam saatlerinde ise hem yerel hem de ünlü sanatçıların sahne aldığı bir festival programı gerçekleştirildi” (KK-39).

1.3.8.2 Meydancık Satave Gevrek Festivali:

“Sateve Gevrek Festivali çok eski yıllara dayanmamaktadır. Festivalin hangi tarihler arasında düzenlendiğine dair net bir bilgi bulunmamaktadır. Yerel muhtarlık, köy dernekleri ve yore halkının katılımıyla yapılan bu festival, halkın iş birliğiyle planlanmaktadır. Genel amaç, köy halkının birlikte zaman geçirmesini sağlamak ve sosyal bir ortam oluşturmaktadır.

Yerel halkın hazırladığı yöresel yemekler yapılarak birlikte tüketilmektedir. Bu yemekler arasında, mutfak kültürünün önemli bir parçası olan yerel gevrek özel bir yer tutmaktadır. Ekmek yapımında kullanılan malzemelerle hazırlanan gevrek, yöresel mutfakta önemli bir konuma sahiptir ve genellikle sıcak tüketilmeye özen gösterilen bir

besindir. Gevrek yapımı sırasında gelecek nesillere bu kültürün aktarılması ve mutfağın tanıtılması amaçlanmaktadır.

Festival, ‘Tamamen yöresel sanatçıların bir araya geldiği; yore ezgilerinin, akordeon, Tulum, davul ve zurna gibi çalgıların yer aldığı; insanların halay ve horonlarla bir ya da iki gün boyunca etkinliklere katıldığı bir şenliktir.’ Şeklinde tanımlanmaktadır” (KK-39).

1.3.8.3 Eskikale Marioba Şenliği:

“Her festival, mülkî amirden izin alınarak gerçekleştirilir. Sağlık ve güvenlik tedbirleri alınır ve kaymakamlıktan onay sağlanır. Belediyeden, emniyetten, hastaneden ve jandarma bölgesinden gerekli yazışmalar yapılarak destek alınır. Kaymakam ise düzenlenecek şenlik ve festivalleri daha sonar valiliğe bildirir.

Valilik, Kültür ve Turizm birimi aracılığıyla çevredeki tüm ilçe ve köylerde yapılacak etkinliklerin festival takvimini belirler. Bu takvimin oluşturulması sürecinde, muhtarlar, dernek başkanları ve belediyeler vir araya gelerek tarihlerin çakışmaması için ortak bir çalışma yürütür ve uygun tarihleri özveriyle belirler. Marioba kelimesi geleneksel bayram anlamına gelip dini ve halk kültürü ögesi haline gelmiştir. Ayrıca bu festivalde, eski giysilerin defile tarzında sergilendiği bir gösteri de yer almaktadır. Festival yaylada düzenlenir ve gevrek ile kumak gibi yöresel ürünlerin yapıldığı bir etkinliktir” (KK-39).

1.3.8.4 Şuvamtoba Şenliği:

“Asırlardır süregelen Şuvamtoba Şenliği, Artvin’in Şavşat ilçesinde düzenlenen bir şenliktir. Papart Şenliği olarak da anılmaktadır. Genellikle temmuz ayının son haftasında yapılır ve bu yıl da 30 Temmuz’da gerçekleştirilmiştir. Papart adı, şenliğin yapıldığı yayladan gelmektedir. Bu yıl şenliğin iki yüz dokuzuncusu düzenlenmiştir.

Geleneksel olarak yapılan bu şenlikte, çalgılar eşliğinde halk oyunları sergilenir. Bölge halkı, geleneksel giysileri giyerek geçmişten gelen kültürlerini gelecek nesillere aktarmaktadır. Kaymakla yapılan hamur işleri de bu şenliğin önemli bir parçasıdır. ‘Pişi’ adı verilen bu yiyecek, gelen misafirlere ikram edilmektedir.

Şenlik, bir yayla şenliği niteliğinde olup hem eski bir geleneği sürdürmeyi hem de birlik ve beraberliği güçlendirmeyi amaçlamaktadır” (KK-12).

Şuvamtoba ismi yöresel bir kelimedir ve Gürcüce kökenli olduğu bilinmektedir; anlamı ‘yaylaya çıkmak’ ya da ‘yaylada toplanmak’ tır. Şenliğin yaylada yapılması ve geçmişte insanların burada bir araya gelip eğlenmesi nedeniyle, bu isim eskiler tarafından şenliğe verilmiştir” (KK-51).

1.3.8.5 Veliköy Kar Güreşleri:

“Şavşat Veliköy Kar Güreşleri Festivali genellikle şubat ayının ortalarında gerçekleştirilen bir etkinliktir. Artvin’deki soğuk hava koşullarına ve kışın sert geçen iklimine rağmen festival her yıl düzenli olarak devam ettirilmektedir. Festival kapsamında kar üzerinde güreş müsabakaları yapılır. Şavşat’ ta düzenlenen ikinci festival olarak da bilinmektedir.

Etkinlik yalnızca Artvin’den katılanlarla sınırlı kalmayıp birçok ilden hatta farklı ülkelerden gelen yarışmacılara da ev sahipliği yapmaktadır. Festival şu şekilde ifade edilmektedir. Ocak ayında karın bölgeyi tamamen kapladığı bir dönemde, dondurucu havaya rağmen yoğun katılımıla yürekleri ısıtan bir atmosferde kar güreşleri yapılmaktadır. Bu festival sadece çevre illerle sınırlı kalmayıp uluslararası boyutta gerçekleştirilen bir etkinliktir. Gürcistan’dan, İran’dan ve Türkiye’nin dört bir yanından güreşçilerin katıldığı bir organizasyondur. Karda, buzda kispetlerle normal karakucak güreşleri yapılır. Seyirciler montlarıyla izlerken üşüse de güreşçiler olağanüstü bir gayret gösterir. Bu gelenek böylece yaşatılmaya devam eder” (KK-39).

1.3.8.6 Yavuzköy Kış Şenliği:

“Artvin ilinin Şavşat ilçesinde her yıl ocak ayının son haftalarında düzenlenen Şavşat Yavuzköy Kış Festivali, yoğun kar ve zorlu kış şartlarına rağmen yerel halkın sosyalleşmesini ve kültürel anlamda paylaşım yapabilmesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Festivalin genel amacı, ilçedeki yaşamı canlı tutmaktır. Şenlik, Artvin’in Şavşat ilçesine bağlı Yavuzköy’de yapılmaktadır. İçerik olarak; doğanın eşsiz güzelliklerini fotoğraflamak, kayak sporları ve yerel halkın dayanışma gücünü artıracak çeşitli etkinlikler planlanmaktadır. Festivalin hazırlık ve planlama süreci; Turizm ve Dayanışma Derneği, Şavşat Kaymakamlığı, Şavşat Offroad ve Dağcılık Kulübü, Fotoğrafçılık Derneği ve Şavşat Belediye Başkanlığının destekleriyle yürütülmektedir. Etkinlik, ‘Müzik ve eğlencenin yer aldığı; köylülerin bir araya gelip komşularıyla vakit

geçirdiği; kardeşçe ve dostça gerçekleştirilen bir buluşma' olarak ifade edilmektedir” (KK-39).

1.3.8.7 Pınarlı Pancarlı Festivali:

“Halk, geçmişte pancar toplamak için yaylalara çıkarmış. Bu gelenek zamanla bir festival dönüşerek günümüzde de sürdürülmektedir. Festival, temmuz ayının sonuna doğru yapılmaktadır. Festival kapsamında düzenlenen etkinliklerden biri de ‘en güzel kete yarışması’dır. Kadınlar hazırladıkları keteleri pişirir, ardından tadım yapılır ve en iyi kete seçilir” (KK-43).

1.3.8.8 Bazgireti Festivali:

“Bu etkinlik 2500-3000 metre rakımda gerçekleştirilmektedir. Duman ve sisin dağlarda birleştiği, adeta göğe komşu olan bu topraklarda düzenlenen bir yayla şenliğidir. Yayla yörede yaşayan insanların toplanıp bir araya gelmesini sağlar. Genellikle Ağustos ayının ikinci haftalarında yapılmaktadır” (KK-39).

1.3.9 Yusufeli Festivalleri

Yusufeli, Artvin’in güneyinde, dağlar ve vadiler arasında bir ilçedir. Çoruh Nehri’nin varlığı da Yusufeli ilçesine ayrı bir anlam katmaktadır. Doğasal güzellikleri ve tarihi mirası ile oldukça önemlidir. Engebeli yapısı, doğa sporları ile ilgilenenler için eşsiz deneyimler sunmaktadır. Bölgede yer alan eski kiliseler, kale ve taş yapılar Gürcü ve Ermeni medeniyetleri hakkında bizlere bilgi sunmaktadır. Ekonomik yapısı genellikle tarım ve hayvancılık gibi geçim kaynaklarından oluşmaktadır. Baraj gölü nedeni ile birçok kez yerleşim alanı olarak taşınmak zorunda kalmıştır. Bu durum yerel halkın sosyolojik ve ekonomik açıdan sürekli bir dönüşüm aşamasında olmasına neden olmuştur.

1.3.9.1 Sarıgöl Boğa Güreşleri:

“Her yıl Yusufeli Sarıgöl Yardımlaşma, Geliştirme ve Dayanışma Derneği’nin tarafından organize edilen geleneksel güreş etkinlikleri, mart ayının başında Sarıgöl’ün Dutluk bölgesinde gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlik, yılın ilk festivali olmasının yanı sıra, yore halkı arasında dayanışma, birlik ve sosyal bağların güçlenmesine vesile olur. Festival kapsamında boğaların güreşleri izleyicilere heyecanlı anlar yaşatır. Aynı zamanda doğayla baş başa kalmak isteyen katılımcılar için yanlarında geçirdikleri kamp

malzemeleri ile kamp kurma alanları sağlanmaktadır. Bu imkân festival katılım sağlayan kişiler içinde oldukça keyifli geçmektedir (Artvinli, 2013, 251).

“Şu anda, 12 ve 13 Nisan tarihlerinde, cumartesi ve Pazar günleri Yusufeli Sarıgöl Güreşleri ile başlayan festivaller düzenlenmektedir” (KK-39).

1.3.9.2 Alabaşı Hav Balığı Karakucak ve Boğa Güreşleri:

Her yıl Nisan ayının ilk haftası gerçekleştirilen bu festival, Alanbaşı Köyü’nün Hav Balığı bölgesinde yapılmaktadır. Festivalin genel amavı Alanbaşı İlköğretim okulu’na destek vermek içindir. Okulun ihtiyaçlarına katkı sağlamak amacı ile yapılan bu festival elde edilen geliri tamamen okul yararına kullanmaktadır. Etkinlik sırasında yöresel yemekler hazırlanır ve katılımcılar neşeli, keyifli bir atmosfer içerisinde birlikte vakit geçirirler (Artvinli, 2013, 251).

1.3.9.3 Derekapı Boğa Güreşleri:

Bir dönem Dereiçi Köyü ve civar köylerinin ortaklaşa organize ettiği güreş etkinlikleri, geleneksel olarak her yıl Nisan ayının ortasında ya da üçüncü haftasında Dereiçi Köyü’nün Derekapı bölgesinde gerçekleştirilmektedir. Ancak son zamanlarda bu organizasyon ile ilgilenen kurum Yusufeli Belediyesi Gençlik ve Spor Kulübü’ne devredilmiştir. Etkinlik, kulübün belirlediği spor temalı programlar ve geleneksel izleri de kaybetmeden belirlenen çerçevede devam etmektedir (Artvinli, 2013, 251).

“Festival, tarihsel olarak her yıl 17, 18, 19 Nisan tarihlerinde gerçekleşmektedir” (KK-39).

1.3.9.4 Marant Güreşleri:

Kılıçkaya Beldesi’nde her yıl mayıs ayının son haftasında düzenlenen bu etkinlik, Kılıçkaya Çiftçi Malları Koruma Meclisi tarafından organize edilmiştir. 2000 yılında boğa güreşleriyle başlayan bu geleneksel etkinliklere, zamanla karakucak güreşleri de eklenmiştir. Marant mevkiinde gerçekleştirilen güreşler, bölgede yaşayan halk için önemli kültürel etkinlikler haline gelmiştir (Artvinli, 2013, 251).

1.3.9.5 Çalıkdüzü Festivali:

Demirköy’de, muhtarlığın düzenlediği festival temmuz ayının ortalarında iki gün süre ile yapılmaktadır. Genellikle bölge sakinlerinin yoğun ilgi gösterdiği bir festivaldir. Bu

etkinlik içerisinde halk birbirleri ile keyifli vakit geçirir. Kamp yapmak isteyen kendi çadırını kurarak kamp alanında konaklama imkanı bulmaktadır (Artvinli, 2013, 251).

1.3.9.6 Dugur Yayla Festivali:

Bıçakcılar Köyü'nün Dugur Yaylasına yapılan yayla göçü sırasında, köylüler uzun yıllardır geleneksel göç şenliklerini düzenleyip katılım sağlamışlardır. Bu etkinlikler son yıllarda, Bıçakcılar Köyü Süt Ürünleri, Organik Tarım Geliştirme ve Pazarlama Derneği tarafından organize edilmektedir. Her temmuz ayının ortasında üç gün süreyle devam etmektedir (Artvinli, 2013, 251-252).

1.3.9.7 Aros Yayla Festivali:

Aros Yayla Festivali, ilk kez 2000 yılında Kılıçkaya Beldesi'nin yukarısında bulunan Aros Mevkiindeki ormanlık mesire alanında düzenlenmeye başlamıştır. Bu bölge, seyrek çam ağaçlarıyla kaplı ve düz bir arazidir. Eskiden beri mesire alanı olarak kullanılan bu bölge festival katılım sağlayacak kişiler içinde oldukça uygun bir konumdadır. Kılıçkaya Kültür, Turizm ve Kalkınma Derneğinin organizasyonu ile gerçekleşir. Her yıl temmuz ayının ortasında üç gün süre ile festival yapılır. Etkinlikte karakucak güreşleri yapılmakta ve farklı yarışmalar düzenlenmektedir. Ayrıca, yerel sanatçılar konserler vererek festival eğlence katmaktadır. Katılımcılar sadece güreşleri izlemek ile kalmayıp, piknik yapabilirler ve orman içerisinde doğa yürüyüşleri gerçekleştirebilirler. Festival sadece Kılıçkaya halkının değil, aynı zamanda ilçenin dışında, özellikle Kılıçkayalılar ve Yusufeli' den gelen misafirlerin de katılımı ile yapılır. Bu sayede, etkinlik her yıl büyük katılım sağlar (Artvinli, 2013, 252).

1.3.9.8 Pancar Dağı Yayla Şenlikleri:

Erenköy Muhtarlığı tarafından düzenlenen yayla şenlikleri, her yıl temmuzun son haftasında Erenköy'ün Çoşnagara bölgesinde düzenlenir. Bu etkinliğin amacı yerel halkın birlikteliğini sağlamanın yanında yaz aylarında yaylanın açıldığını duyurmak ve yayla sezonunun başlangıcını kutlamaktır (Artvinli, 2013, 253).

1.3.9.9 Kirazalan Köyü Şenlikleri:

Aslanmindor Dağı diğer adı ile Pancarbayırı dağlarının eteklerinde kutlanan bir şenliktir. Her yıl temmuz ayının ilk haftasında yerel halk ile kutlanmaktadır (Artvinli, 2013, 254).

1.3.9.10 Cala Boğa Güreşleri:

Gelenekselleşmiş boğa güreşlerinden biridir. Festival, Dokumacılar köyünün Çouh Nehri kıyısında yer alan Cala Mahallesinde yapılmaktadır. Güreşleri yerel halk dışında çevre köylerden ve ilçelerden izlemeye gelen katılımcı oldukça fazladır (Artvinli, 2013, 254).

1.3.9.11 Yokuşlu Köyü Karakucak ve Boğa Güreşleri:

Yusufelinin Yokuşlu köyünde her yıl düzenlenen bir Festivaldir. Festival etkinlikleri genellikle boğa güreşleri ile ilerlemektedir (Artvinli, 2013, 254).

1.3.9.12 Arifana Şenliği:

Arifana şenliği yüzyıllara dayanan bir halk geleneğidir. Bu gelenek yüzyıllar boyunca nesillerden nesillere aktarım sağlanarak varlığını sürdürmüştür. Takvimsel olarak kış aylarında aralık ocak ayları gibi kutlanan bu festival toplumsal sosyalleşmeyi oldukça arttırmaktadır. Arifana kışa geçiş, hasat sonrası anlamına da gelmektedir. Halkın bir araya gelmesi ile paylaşma ve eğlence içeren geleneksel kutlamalar olarak adlandırılır. Şehir dışında yaşayan gurbetçilerinde katılımı sağlanır. Festival içerisinde birçok etkinliği barındırmaktadır. Şarkılar söylenir. Yerel halk dans ve tiyatro gösterilerini sergiler. Yiyecek olarak, yerel halkın festival için hazırladığı kebab, döner, kızartma, hamur içerikli tatlılar tüketilir. Festivalin katkısı toplumsal dayanışmayı pekiştirmek, geleneksel yeme ve içme kültürlerini gelen ziyaretçilere sunmaktır. Şavşat, güreş temalı birçok festivali içerisinde bulundurmıştır. Karakucak ve Boğa Güreşleri, Tekkale Karakucak Güreşleri, Cala Boğa Güreşleri ve Yokuşlu Köyü Karakucak ve Boğa Güreşleri şeklindedir. Diğer bir düzenlenen festivalimiz Pancardağı Festivalidir. İki bin yüz metre yükseklikte gerçekleştirilen bu festival müzik, halk dansları açısından oldukça kıymetlidir. Bölge halkı yemekler pişirir, hazırlıklar yapar ve yaylaya çıkar. Festival içerisinde havai fişek gösterileri gerçekleştirilir. Bölge halkı ve festival katılım sağlayan kişiler halk danslarını sergilerler, halaylar çekerler. Festivalin genel amacı bölge halkını bir araya getirmek ve dostluklarının yeniden kaynaşmasını sağlamaktır (URL-8).

1.3.9.13 Yüncüler Köyü-Koç Oğul Yayla Şenlikleri:

Geleneksel olarak eski tarihlere dayanan bu şenlik, atalarından kalma bir gelenek olarak yerel halk tarafından sürdürülmektedir. Şenliğin yapıldığı yer Yüncüler Köyünün Ada Yaylasındadır. Her yıl Ağustos ayının 20'sinde başlayarak ay sonuna kadar devam eden uzun bir şenliktir. Şenlik kutlamalarına köydeki katılımcılar yanı sıra köy dışında yaşayan köy halkı ve çevre ilçelerden katılım sağlanır. Şenliklerin etkinlik planlamaları genelde hafta sonu karakucak güreşleri ile devam etmektedir. Yerel halk, şenlik boyunca müzik aleti olarak davul-zurna ve tulum ile yöresel halk danslarını sergilemektedir. Şenliği “delikanlıbaşı” olarak seçilen kişi yönlendirmektedir. 1998 yılında şenlik, Trabzon-Besköy bölgesindeki meydana gelen doğal afet ile köylü yedi kişinin yaşamını yitirmesi üzerine iptal edilmiştir. Bunun yanında 1999 yılında yapılacak olan şenliklerde 17 Ağustos Marmara Depreminden dolayı iptal edilmiştir. Yöre halkın manevi olarak değerlere ve doğal afetlerde yaşanan acı kayıplara karşı aldığı bir karardır (Artvinli, 2013, 254).

1.3.9.14 Salikvan Şenlikleri:

“Bu festival yayla festivalidir. Yusufeli'nin Arhavi'ye bağlayan yaylada gerçekleştirilmektedir. Yaylada kalan kişiler ve bölge halkının katılımıyla düzenlenir. Festival, birlik ve beraberliği pekiştirmek ve yayla kültürünü yansıtmak amacıyla yapılan şenliktir” (KK-46).

Günyayla Özlem Festivali, Barhal Kültür ve Turizm Spor Festivali, Çamlıbel Yayla Şenlikleri, Niyort Yayla Şenlikleri, Ziyaret Mevki Dostluk Şenlikleri, Soğukpınar Yayla Şenlikleri gibi yerel halkın yöresel olarak mevsim geçişlerinde senede bir defa olmak üzere birlik beraberlik ve toplumsal dayanışmayı arttırmak amacıyla düzenlediği festivallerdir (URL-9).

2.1 Toplumsal İşlevler

İşlevsel çözümleme modeli, halkbilimi disiplini içerisinde bağlam odaklı yaklaşımlardan biri olarak öne çıkar. Ve bazı kaynaklarda işlevsel halkbilimi kuramı adıyla da ifade edilmektedir. Bu model, B. Malinowski ile A. Reginald Radcliffe-Brown'un birbirinden habersiz olarak yürüttükleri araştırmaların ortak bir noktada kesişiminden doğmuştur. Modelin kurucularından Malinowski, “işlev” kavramını, bireyin ihtiyaç duydukları durumlarda bir araya gelerek birlikte hareket ettikleri, ürünlerini birlikte kullandıkları ve bu ürünleri tükettikleri bir toplumsal süreç olarak tanımlar. Malinowski'ye göre işlevsel çözümleme, *bir ihtiyacın içinde olan insanların iş birliği yaptıkları, zanaatsal ürünleri kullandıkları ve malları tükettikleri bir etkinliklerle karşılanması* şeklinde tanımlamasını yapmaktadır (Çobanoğlu, 2021, 254).

Halkbilimi açısından işlev, bir folklor unsurunun ait olduğu toplum içerisinde hangi amaca hizmet ettiğini ifade etmektedir. Örneğin gündelik yaşamda kullanılan çeşitli icatlar belirli ihtiyaçlara yanıt veriyorsa folklorik öğelerin varlığı da sosyal çevredeki belirli rolleri üstlenmektedir. Bu tür öğelerin, ortaya çıktıkları ihtiyaca göre üstlendikleri görevler “işlev” kavramı ile açıklanır. Malinowskide bu doğrultuda işlev kavramını ihtiyacın karşılanması süreci olarak görmüştür. Bu ihtiyaçlar basit fizyolojik gereksinimlerden kutsal ve manevi eylemlere kadar geniş bir yer almaktadır. Kültürel ihtiyaçlarımızın nasıl şekillendiğini anlama ise, işlevin ne olduğuna dair kavrama açısından kolaylık sağlar. Bu bağlamda işlevsel kuram, kültürel pratiklerle insan gereksinimleri arasındaki bağı kurmayı amaçlayan bir yaklaşımdır (Özdemir, 2019, 316).

Saha çalışmalarında folklorun belirlenmesi önemli bir süreçtir ancak sadece bu tespitin yapılması ve elde edilenlerin sonuç olarak sunulması yeterli değildir. Bağlam odaklı analiz yöntemleri göz önüne alındığında, folklor kendi içerisinde bağımsızdır. Bu

durum yapılacak olan analizlerin sağlıklı olmasını engelleyecektir. Çünkü folklorun derlenmesi sırasında materyallerin anlamı, amacı, işlevi ve kullanım alanları kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Folklorun özü ortaya çıkan sosyal ve kültürel öğelerle anlaşılmaktadır. Bu nedenle, saha araştırmalarında ortaya çıkarılan folklorik materyallerin belirlenmesi, türlerine göre sınıflandırılması, materyali üreten topluluğun belirlenmesi, nesiller arası aktarımını sağlayacak kişilerin sınıflandırılması önemlidir. Bu süreçteki uygulamalar detaylı şekilde ortaya konmalıdır (Özdemir, 2019, 315).

Bir folklor öğesinin sosyal çevresi, onu icra edenlerin günlük hayatıyla birebir bağlantılıdır. Folklorun kimler tarafından, hangi zaman ve mekânda, hangi amaçla söylendiği önemlidir. Dinleyicilerin bu sürece hangi amaçla katıldığı önemli unsurlardır. Ayrıca anlatıcının jest ve mimikleri, taklitleri ile dinleyicilerin gösterdiği tepkiler folklorun sosyal bağlamını şekillendirir. Bir folklor unsurunun toplumsal yaşam içindeki yeri, aynı zamanda onun kültürde üstlendiği işlevleri de belirlemektedir (Bascom, 2010, 72-73).

Halkbilim açısından işlev, folklor unsurunun ait olduğu topluluğun hangi amaçlarla hizmet ettiğini ifade etmektedir. Tıpkı günlük yaşamımızda kullanılan araçlar gibi folklor de bulunduğu toplulukta kendi üzerine belirli roller üstlenmektedir. Folklor ortaya çıktığı toplumsal ihtiyaçları karşılayan pratikler, ritüeller ve anlatılar gibi işlevleri üstlenmektedir. Malinowski'ye göre işlev, her zaman olan ihtiyacın karşılanmasıdır. Bu ihtiyaçlara örnek verecek olursak beslenme gibi temel gereksinimleri söyleyebiliriz. Kültürel ihtiyaçların nasıl şekillendiğini anlamak, folklorun işleyişini kavramada önemli bir noktadır. İşlevsel yaklaşım, kültürel davranışlar ile insanların ihtiyaçları arasındaki bağlantıyı çözümleme noktasında oluşan bir yöntemdir (Özdemir, 2019, 316).

Folklor unsurlarının işlevini sadece toplumsal ihtiyaçları karşılamak olarak görmek yeterli değildir. Folklor aynı zamanda bireylerin kimliklerini ifade etmeleri, toplum içindeki bağları kuvvetlendirici ve kültürel değerlerin korunarak nesiller boyu aktarımını sağlayacak önemli bir araçtır. Bu anlamda işlev, sadece fizyolojik ya da pratik ihtiyaçların ötesinde, sosyal ve psikolojik boyutları da içine alır. Örneğin bir türkünün anlatılması o toplumun aidiyet duygusunu pekiştiren bir süreçtir. Bu açıdan, folklorun işlevi hakkında toplumsal katkısının yanında bireysel katkısından da bahsetmek gerekir.

Bascom, folklorun işlevleri hakkında çeşitli şekillerde sınıflandırmalar yapılabileceğini ifade etmiştir. Ona göre, folklorun en temel görevlerinden biri kültürün devamlılığını yani aktarımını korumaktır. Diğer işlevler ise bu ana amaç doğrultusunda şekillenmektedir. Ayrıca Bascom, folkloru herhangi bir sınıflandırma yapmadan dört ayrı işlev kategorisinde incelemiştir:

1. “Hoş vakit geçirme, eğlenme ve eğlendirme işlevi
2. Toplumsal kurum, değer ve törenlere destek verme işlevi
3. Eğitim veya kültürün gelecek kuşaklara aktarılacak eğitilmesi işlevi
4. Kabul edilmiş davranışları sürdürülmesiyle toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma işlevi” (Çobanoğlu, 2021, 263).

Folklor genel olarak iki temel işlev kategorisine ayrılır: açık ve gizli işlevler. Gizli işlevler, bazen örtülü veya kapalı olarak da isimlendirilirler. Açık işlevler, bir folklor ögesinin icrası sırasında gözlemlenebilen ve geniş kitlelere kolayca tanımlanabilen etkileri kapsar. Örneğin dua içerikli muskanın taşınması onu taşıyan kişi için açık işlev anlamını taşımaktadır. Fakat folklorun kapalı işlevini ortaya çıkarmak açık işlevini bulmak kadar kolay değildir. Bunun için öncelikle folklorun ait olduğu toplumda, farklı zamanlarda uygulanan uygulamaların dikkatlice tespit edilmesi gerekir. Bu folklor unsurlarında değişen veya değişmeyen unsurların belirlenmesi gerekir. Ayrıca farklı yaş, cinsiyet ve çalışma alanı şeklinde sınıflandırmalarda kültürel analizlerde bulunulmalıdır. Unutulmamalıdır ki, gizli işlevler içerisinde yorumlamalara dayanır; çünkü aynı folklor ögesi, farklı kültürel çevrelerde farklı veya benzer anlamlar taşıyabilir ve buda işlevlerin yorumlanmasında çeşitliliğe yol açmaktadır. Bunun yanında bir işlev aynı zamanda hem açık hem kapalı birçok işleve sahip olabilir. Bu durum folklorun icra edildiği ortamının özelliklerine göre değişkenlik göstermektedir (Çobanoğlu, 2005, 235).

Toplumların geleneksel eğlenceleri arasında yer alan şenlikler ve şöenler, hem doğrudan gözlemlenebilir hem de kendi içerisinde derin anlamlar taşımaktadır. Şöenlerde çalınan kopuz gibi gelenekselleşmiş çalgı aleti çeşitli eğlence ortamlarında çalınması, çeşitli etkinliklerde bulunulması gibi planlamalar açık işlevler arasında yer almaktadır. Bu yapılan eğlenceler sadece etkinlik olarak kalmayıp toplumsal açıdan kültürel değerleri, paylaşma eylemin, birliktelik duygusunu geleneksel davranışları

yaşatmak için oldukça önemlidir. Nesillere aktarılması, toplumsal olarak duyulan sadakat, bağlılık, derin duygular dolaylı ve örtük işlevler şeklinde yerini almaktadır (Özdemir, 2019, 318-319).

Festival, şenlik gibi etkinliklere katılan bireylerin giyim konusundaki tercihleri kültürel bir parçası olarak çeşitli anlamlar taşır. Estetik görünme arzusu, başkaları tarafından fark edilme gibi açık işlevler kapsamında değerlendirilir. Buna karşılık olarak geleneksel kıyafetler ile etkinliklere katılım sağlamak kültürel değerleri yaşatma kapsamında değerlendirilir (Özdemir, 2019, 319).

Festival içerisinde katılımcıların giyim-kuşam şekilleri aksesuar çeşitlikleri onların toplumsal kültürel değerlerini yaşatmalarını sağlar. Ve bu giyim-kuşam şekilleri kültürel çeşitliliği de beraberinde getirmektedir. Gerçekleştirilen Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri kendi içerisinde geleneksel giyim-kuşam, takılan aksesuar çeşitlilikleri ile folklorun açık işlevini ortaya koymaktadır. Bu giyim kuşam tercihlerini yapmaları da onların kültürel değerlerine saygısını ve geleneklerini yaşatmalarından duydukları gurur ve mutluluğu ortaya koymaktadır. Bu durum katılımcıların en çok da bölge halkının manevi duygularından kaynaklanmaktadır. Bu işlev hakkında kapalı işleve örnek olarak ifade edebiliriz. Düzenlenen bu festivaller toplumların süregelen geleneklerini nesillere aktarmanın yanında, toplumun bir araya gelerek eğlence olgusunun yaşanmasını ve birlikteliği ortaya koymak içindir. Zaman içerisinde bu etkinlikler yenilikler katılarak devam etmiştir ve etmektedir. Kültürel miras yanında festivallerin siyasi, tarihsel, toplumsal, ekonomik vb. birçok işlevi de bulunmaktadır. Çalışmasını yürüttüğüm tezin asıl amaçlarından birisi de işlevsel çözümlemenin ortaya konulmasıdır.

Kültürümüzde festival, şenlik, şölen, kutlamalar şeklinde gerçekleştirilen eğlencelerdir. Bu eğlence içerikli hikâyeler nesiller boyu aktarımı yaparken sadece eğlence olgusu ile kalmayıp kültürel bir miras olarak yerini almaktadır.

Sözlü kültürde anlatıcılar hikâyelerini belli bir düzen içinde oluşturarak sunarlar. Bu durum anlatıların, neden şölen ve şenlik ortamında başladığını bizlere açıklamaktadır. Genel olarak hikâyelerin merkezinde yer alan önemli temalara dikkat çekilmiştir. Bu temalar içerisinde konu alan yaşanan olaylar şölen gibi şenlik ve festival etkinlikleri içinde aktarılmıştır. Bu değerler sonraki kuşaklara açık ya da örtük şekilde aktarılmıştır. Bu yönüyle yapılan şölen, festival ve şenlikler sadece eğlence amaçlı değildirler. Bu

yapılan alıntılar, toplumun değer verdiği unsurları hatırlatmış ve yaşatılması gerektiğini aktaran törenler olmuşlardır. Devletin ve toplumun oluşumu açısından oldukça değerli olan bu anlatılar genellikle bu kutlamalar toplumsal etkileri ve yansımaları bizlere ifade eder. Genel olarak bu kutlamaları toplumsal bağları güçlendiren birer araç olarak işlev gördüklerini ifade edebiliriz. İnsanların bir araya gelmelerini ve ortak değerlerin hatırlanıp yaşatılması açısından oldukça kıymetlidir (Özdemir, 2019, 320).

Festivaller toplumsal hafızayı canlı tutan sosyokültürel hazinelerdir. Festivaller, bir toplumun geçmişiyle bugünü arasında köprü kuran, kuşaklar arası aktarımını sağlayan unsurlardır. Yukarıda da bahsedildiği üzere sadece eğlence ve kutlama planlamaları olarak kalmayıp toplumun ortak manevi değerlerini oluşturmaktadır.

Her festival ait olduğu yapıldığı topluma dair bilgi vermektedir. O kültürde hangi yiyeceklerin pişirildiğini, hangi kıyafetlerin tercih edildiğini, folklorik özelliklerini, giyim-kuşam tercihlerini ve çalınan müzik aletlerini bizlere aktarırlar. Tüm bu bilgiler o toplumun tarihini, inançlarını, yaşam biçimini yansıtır. Bu açıdan gerçekleştirilen festivaller birer kültür aynasıdır, diyebiliriz.

Festivallerin sosyokültürel etkilerine bakıldığında insanların senenin belirli dönemlerinde bir araya gelmesi onların toplumdaki aidiyet duygusunun pekiştirilmesi açısından oldukça kıymetlidir. Ortak dayanışmayı ve insanların iletişimi üzerinde oldukça olumlu etki yaratmaktadır. Yapılan bu festivaller geçmiş mirası anmanın yanında geleceğe de güçlü bir miras olarak aktarılmaktadır.

Toplumsal birlikteliği sağlayan festivaller, kalabalık yapıları ve sosyokültürel çeşitlilikleriyle öne çıkar. İnsanların bir araya gelmesi festivalin temel unsurlarıdır. Özellikle bu festivaller farklı yerleşim yerlerinden katılım sağlayan insanların bir araya gelmesiyle kaynaşmasına yardımcı olur. Festivale katılım sağlayan bir kız ve erkeğin bir araya gelmesini sağlayan bu festivaller bir buluşma yeri olarak söylemek mümkündür.

Şenlikler, geniş katılımcı yapıları ve farklı kültürel özellikleriyle toplum içinde birlik ve beraberliğin oluşumunda katkı sağlar. İnsanların bir araya gelmesi festival gibi etkinliklerin en temel amacını üstlenir. Günümüzde gerçekleştirilen bu festivaller çeşitli bölge, il ve ilçe halkının buluşma alanı olmuştur. Bunun yanında, festivalin yapıldığı Kafkasör Yaylası, orada kurulan çeşitli dükkanların yerleri, sahne alanı ve arena genç

kızların ve erkelerin karşılaştığı ve birbirlerini görmelerini sağladıkları yerlerdir. Bu durum kişilerin kendi aralarında karşı cinsle rahatça iletişim kurabileceği sosyal kurallara uygun ortamlar sunarak dostluğun başlaması ve eş seçimi kararları açısından önemlidir (Özdemir, 2019, 321).

Festival alanında kurulan çadırlarda insanlar kalacakları günler için tedarik olarak yanına aldıkları yeme-içme eşya gibi nesneleri çevresindeki insanlarla paylaşmaktadır. Festival eşyasında insanlar birbirlerinin çadırlarına giderek orada hem vakit geçirip belki de uzun zamandır göremediği dostları ile sohbet etme imkânını sağlarken hem de paylaşma duygusunu yaşamaktadırlar.

Bunun yanında festival sürecinde yapılan kutlamalar, eğlenceler, konser etkinliklerinde herkesin bir araya gelmesi, toplumsal bir ayrıştırma yapılmadan festivalin devam etmesi de oldukça önemlidir. Festival sürecinde kūs olan kişilerin birbirleriyle barıştırılması yakın çevrelerinin kūs kişileri bir araya getirmesi ve iletişim kurmalarını sağlamaları toplumsal işlevlere örnek verebiliriz. Festivalin son kısmında, kazanan boğa sahiplerini kutlamak için kurulan arena içindeki horon halkası, hem birlikte kutlama yapılmasını sağlar hem de kaybeden boğa ve sahiplerine moral verecek toplumu birleştirici bir özellik taşır.

2.2 Sosyo-Psikolojik İşlevler

Yapılan yayla festivallerinin özelliklerinden biriside bireyler ve toplum üzerindeki sosyal-psikolojik etkileridir. Festival sürecinde ortaya konan folklorik ögeler, insanlara hem eğlence hem de kültürel değerleri yaşatma imkânı sunmaktadır. Aynı zamanda gündelik yaşamın yoruculuğundan gürültüsünden uzaklaşma, bireyin kendini dinleme ve rahatlama işlevlerini de yerine getirmektedir. Bu bağlamda yapılan festivaller insanlar için hem kültürel anlamda hem de bireysel psikolojik anlamda önemli bir yer taşımaktadır.

Bu festivallere katılmanın ana nedenleri arasında sosyal yaşantı, arkadaşlık ilişkileri içerisinde birlikte zaman geçirme anlayışı hâkimdir. Düzenlenen bu aktiviteler aracılığıyla eğlenme ve keyifli zaman geçirme anları yaşanmaktadır. Bu festival içerisinde yapılan birçok etkinlik örneğin folklorik özellik taşıyan dans yani halk oyunları ve yöresel müzik anlayışı festivaldeki anlayışı neşeye eğlenceye bırakmaktadır.

Etkinliklerin bu denli planlanması eğlenceye odaklı bir kültürel platform oluşturmaya olanak sağlamaktadır. Bundan dolayı festivallerin toplumu birleştirici ve güçlü yönlerini ortaya koymaktadır (Özdemir, 2019, 324).

Festivallerin önemli toplumsal ve psikolojik yönlerinden biri de eğitici olmalarıdır. Yazılı kültürün olmadığı dönemlerde, geleneksel eğitici öğelerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli rol oynamaktadır. Günümüzde bu aktarımın işlevi belirli ölçülerde sürdürülmektedir. Şenliğe katılan bireyler, eğlenceli bir ortamda yaş ve sosyal farklılıklar gözetmeksizin bir arada olup sevgi, davranış biçimleri, geleneksel öğeleri, yeme-içme alışkanlıklarını ve halk danslarını sergileme ve kültürel öğrenme ve gözlemleme sürecine dâhil olurlar. Bunun yanında festivaller toplumla bütünleşmeyi sağlayan ve toplumsal bağları geliştirip dayanışmayı güçlendirici ve eğitici bir rol üstlenmektedir (Özdemir, 2005, 329).

Festivallerin bu denli samimi, içten ve sıcak bir ortam oluşturmaları aynı zamanda katılım sayısını da arttırmada önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü festival sürecinde insanların yeni arkadaşlık kurma açısından ve yapılan sohbetlerden keyif aldıkları için bir sonraki festivalde tekrar katılımlarını olumlu yönde etkiler. İnsanların hem doğa ile hem de toplumsal olarak gerçekleştirdiği bu etkinlikler, bireysel dönüş olarak yerini mutluluk, sevinç ve coşkuya bırakacağı için kültürel yansımaları da sosyo-kültürel bir işlev olarak yerini alacaktır (Özdemir, 2019, 314).

Bu sosyo-kültürel işleve bu bağlamda verilebilecek örneklerden, insanların toplu bir şekilde oyun halkasının oluşturulması diyebiliriz. Yapılan bu folklorik danslar insanların samimi bir ortam oluşturmada en büyük etkidir. İnsanlar motive olmuş bir şekilde kırgınlıkları unutarak el ele horonlarını sergilerler. Bu işlevler insanların iletişimi sağlamasında ortak değer oluşturmada katkıdır.

Festivallerin önemli bir özelliği de insanlar arasındaki etkileşimi sağlamaktır. Geçmiş dönemlerde iletişim öğelerinin günümüzdeki kadar yaygın ve hızlı olmaması göz önüne alındığında, farklı bölgelerin yerleşim yerlerinden festivale katılım sağlamak için gelen bireylere bu festival önemli bir buluşma ve haberleşme alanı oluşturmuştur. Bundan dolayı festivaller iletişim sağlama ve haberleşme noktasında önemli bir işlevdir. Festivallere katılım sürecini arttıran bir işlevde merak duygusunun insanda oluşmasıdır. Şehir dışında yaşayan halkında akrabaları, komşuları ve arkadaşlarının hayatına dair

neler yaptıklarını nasıl olduklarını merak etme ve görme isteği de bireylere bu sosyal ihtiyacın giderilme noktasında katkı sağlamaktadır. Kış döneminde monoton geçen iş ve yaşamın baharın gelişi ile yerini insan zihninde coşku, heyecan ve mutluluk gibi hislere bırakmaktadır. Festival sayesinde bireyler hem baharın getirdiği o neşeyi hem de insanlar arasındaki iletişimin artması için ruhen yenilenmeyi sağlamaktadır. Festival içerikli eğlencelerde insanlar zihinsel ve bedensel bir rahatlama ve arınma yaşamaktadır. Bu da festivaller için işlev açısından önemli bir yer alır.

2.3 Kültürel İşlevler

Festivaller kültürel öğeleri nesiller boyu aktarımında önemli bir rol oynar. Kültür toplumların tarih boyunca elde ettikleri değerlerin bütünüdür. Kültürün içerisinde toplumun inanışları, dil yapısı, gelenekleri, sanat tarihi, ahlak anlayışı, yaşam biçimleri ve toplumsal olarak birlikte yaşamının kattığı sosyal ilişkiler kültürün oluşumunda oldukça kıymetlidir. Her toplum, kendi döneminin tarihsel ve coğrafi özelliklerini yansıtır. Kültürel bu öğeler geleceği şekillendirmenin bir yoludur. Kültürel değerler bireylere ait olma hissi verir ve ortak değerler içerisinde birlik duygusunu oluşturur. Yayla festivallerinin yapısında kültürel işlevler önemli bir yer tutar. Halk kültürü, toplumun değerlerini, geleneksel yapısını, sosyal kurumlarını ve davranış biçimlerini destekleyerek bunların yeni kuşaklara aktarılmasını sağlar (Günay, 1996, 3).

Festivaller, kültürel üretimin gerçekleştiği ve kültürün şekillendiği başlıca ortamlardan biridir. Bu etkinlikler, geleneksel öğelerin bir arada sergilendiği ve yaşatıldığı kültürel öğelerdir. Gelenek ise, sözlü kültür içerisinde edinilen deneyimlerin hayata geçirilmesi, başkalarına aktarılması ve böylece devamlılığının kazanılmaya çalışılmasıdır. Geleneksel oluşu, sadece geçmişe bağlı kalmasından ve güncel bir olgu olmasından daha çok eski ve yeniye buluşturan bir özelliğe sahiptir. Bauman'a göre "gelenek" terimi hem kültürel değerleri hem de onun aktarımı için iki yönlü bir anlam taşır (Özdemir, 2019, 326).

Kültürel değerlerin sergilendiği alanlar, geçmişle yeniden bağ kurmanın bir yolunu bizlere sunmaktadır. Zamanla şekillenmiş ve gelenek halini almış deneyimler ve anılar her dönemde farklı biçimlerde ortaya konularak hem toplumsal olarak yaşatılmış hem de korunmuştur. Bu süreç, geleneklerin sadece korunmasına yönelik olmayıp aynı zamanda yeniden yorumlanarak günümüze ve geleceğe taşınmasında etkili olmuştur. Bu

sayede geçmişin hafızası ve geleneksel anlatıları bugüne ulaşır ve güncel yaşamla bütünleşir (Assmann, 2001, 21).

Kültürel bellek, bir toplumun geçmiş yaşantısını, değerlerini ve sembollerini kuşaktan kuşağa aktarmasında en önemli işlevdir. Bu bellek birey hafızasının daha ötesine geçerek toplumsal bir ortak hafıza oluşturmuştur. Tarih, mitler, ritüeller, edebi eserler, sanat, mimari yapılar ve yemek kültürü gibi birçok geleneksel hafızayı oluşturan öğeler kültürel belleği oluşturur. Kültürel belleği meydana getiren unsurlar, sadece genetik unsurlar ile aktarılamaz. Bu unsurların kuşaklar boyunca canlı kalması, onların uygulanması ve yaşatılmasıyla mümkün olur (Assmann, 2001, 1).

Gelenekler, bir kişinin dünyaya geldiği andan itibaren onun davranışlarını ve deneyimlerini yönlendirmeye başlar. Kişi belirli bir olgunluğa ulaştığında, kendi kültürüne ait etkinliklere dâhil olur, bizzat yaşar ve yeni deneyimler kazanır. Bu yüzden festivaller, geleneklerin yaşatılması açısından gelecek nesillere kültürel örnekler sunar. Gelecek nesillere aktarılan bu kültürel örneklerin geçişinde en etkili yol deneyimler aracılığı ile kazanılan davranışlardır. Paul Connerton'un da belirttiği gibi, insanlar yetiştikleri ortamda gördükleri davranışları önce gözlemler sonra davranış olarak sergilemeye başlar. Toplumu oluşturan bu alışkanlıklar bu davranışları benimseyen insanlar ile yaşayarak deneyimlenerek kazanılır (Özdemir, 2019, 327).

Kültürel aidiyet duygusu kazanılması açısından da kültürel bellek oldukça kıymetlidir. Gerçekleştirilen festivallerimiz ile bu kültürel bellek canlı tutulmuş ve nesiller boyu aktarımı sağlamak amaç edinilmiştir. Artvin ilinde gerçekleştirilen bu festivaller yerel halk için kültürel kimlik olarak oldukça kıymetlidir.

2.4 Tarihsel İşlevler

Festivaller, özellikleri olarak belirli zamanlarda gerçekleşen kutlamalardan daha çok toplumun geçmişi ile olan bağını canlı tutmaya yarayan dinamik yapılardır. Tarihsel işlev açısından bakıldığında festival geleneği, bir kültürün belleğini muhafaza eden ve onu nesiller arası aktarım ile günümüze ve geleceğe taşıma işlevi görür. Bu işlev özellikle sözlü kültürün daha yoğun olduğu dönemlerde daha ön plandadır. Bunun sayesinde yazılı kültürün sınırlı olduğu toplumlarda tarih, mit, ritüeller ve semboller aracılığıyla yaşatılmaya devam etmiştir.

Festivallerin, kültürel açıdan önemli özelliklerinden biriside sahip oldukları işlevlerdir. Halk kültürü, toplumun manevi değerlerini, geleneklerini, toplum tarafından kabul görmüş kurallarını koruyarak nesiller boyu aktarımını sağlar. Bu tür şenlikler, kültürel üretimin sağlandığı en önemlialanlar içerisinde yer alır. Aynı zamanda geçmişten gelen değerlerin korunmasında da oldukça önemlidir. Gelenek ile kültürümüze işleyen paylaşımlar günümüzde uygulanabilir hale gelmiş ve sürdürülmesi amacıyla biçimlenen bir yapı olmuştur. Sadece eski anlamına gelmeyen bu işlev günümüz ve gelecek ile arasında bir bağ kurar. Bauman'ın tanımına göre gelenek kavramı kültürel öğelerin kuşaktan kuşağa aktarılma sürecini ifade ettiğini söyler.

Bir festivalin tarihsel işlevi, geçmişte yaşanmış olan önemli olayların, inanç şekillerinin ya da toplumsal olguların yeniden hatırlanması ve günümüzde yeniden adlandırılarak varlığını sürmesi açısından önemlidir. Bu yönden festival etkinlikleri sadece eğlence ve sosyalleşme odaklı kalmayıp aynı zamanda tarihsel kimliğin varlığını ve yeniden belirlenen normlarla gelişmesini sağlayan bir yapıdır. Zaman içerisinde şekilsel olarak değişiklikler gösterebilir bu tarihsel işlevin kendini yenileme, toplumsal ilerleyişe ayak uydurma, gelişen dünya ve kültür yapısını nasıl yorumladığı hakkında oldukça kıymetlidir. Tarihsel işlevin toplumsal sürekliliği sağlamak ve toplumun tarih karşısındaki tavrını gelecek kuşaklara aktarmasını sağlar. Kültürel öğeler geçmiş ile derin bağlar kurmaya imkân sağlarlar. Zamanla bu deneyimler hatıra ve geleneğe dönüşerek içinde bulunan dönemde çeşitliliğe ve uygulanan yeniliklere göre tekrar şekil alır. Gelecek nesillere bu sayede aktarım sağlanır. Gelecek nesillerin geçmişinin kültürünün izlerini zaman içerisinde günümüze kadar taşımış olurlar (Assmann, 2001, 21).

Festival şenliklerinde kültürel öğeler oldukça önemlidir. Toplumun etnik yapısı, inanç şekli, adet ve gelenekleri açısından oldukça kıymetli bilgileri bize sunar. Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festivali kendi toplumu yanında birçok misafir olarak katılım sağlayan topluluklara ev sahipliği yapar. Çeşitli kültürel kimlikten insanın bir araya gelmesini ve zaman geçirmesine olanak sağlar. Artvin'de yapılan bu festival, geçmiş dönemlerde yapılan yaylacılık kavramının ne kadar kıymetli olduğunu ve her sene yapılan bu yaylacılık faaliyetlerinde hayvanların bakımından, hayvanların doğal ortamlarında yaşamlarını nasıl devam ettirdikleri hakkında fikir sahibi olmamızı sağlar. Boğalarında yaşadıkları alanda kendilerine bir lider seçme sürecine ihtiyaç duyar ve

güreşerek bu liderin seçimini sağlarlar. Geçmişte yapılan yaylacılık için önemli olan bu güreşler, zamanla toplumsal olarak bir etkinliğe dönüşmüştür. Her sene sabırsızlıkla beklenmeye başlayan bu festival hem yüzyıllardır süre gelen bir geleneğin parçası olmuş hem de toplumsal olarak kültürel kimlik oluşturmuştur. Festivali düzenleyen icrasında yer alan kurumlar, şahıslar boğaların sağlıklarına oldukça dikkat etmiş zarar görmemeleri için önlemler almıştır. Şenliğe ilk kez katılım sağlayan kişiler için etkinliğin tarihsel sürecini anlamaları yapılan festivalin ne amaç doğrultusunda başladığını bilmeleri oldukça kıymetlidir. Bireyin bulunduğu etkinliğin, kültürel kimliğin temelinde oluşan olguyu bilmesi ve o şekilde etkinliği deneyimlemesi önemlidir. Bundan dolayı farklı toplumlardan katılım sağlayacak olan kişilerinde Artvin ilinin özelliklerine karşı kültürel geleneklerine merak oluşur.

2.5 Ekonomik ve Siyasal İşlevler

Festivaller sadece kültürel anlamlar taşıyan etkinlikler olmakla kalmayıp önemli ekonomik ve siyasal özellikleri de üstlenirler. Özellikle günümüzde yapılan festivallerin yerel ekonomiye oldukça katkısı büyüktür. Ekonominin canlandırılması, küçük esnafın kurduğu stantlarla desteklenmesi turizm faaliyetlerine teşvik noktasında önemli bir yere sahiptir. Festivalin düzenlenişi ile katılım sağlayan kişilerin konaklama, yeme-içme, ulaşım, hediyelik eşya gibi birçok alanda gelir sağlar. Festivallerde, ekonomik bir yön mutlaka bulunmaktadır. Geçmişte yapılan bu tarz etkinliklerde az çok ekonomik işlevlerle ilişkilendirilmiştir. Günümüzde olduğu gibi geçmiş yıllarda da ekonomik hedefler önemli olmuştur. Bundan dolayı festivalleri eğlenme ve kültürel öğelerin aktarılması yanında ekonomik bir boyutunun da olduğunu söyleyebiliriz. “Pazarlama” kavramının yalnızca bir malın satışı ile alakalı olmayıp kültürel değerlerin sunulması ayrıca hediyelik eşya olarak Artvin iline ait hatıra eşyalarının sergilenmesi kültürel kimliğin yaşatılması açısından önemlidir. Kültür ve ekonomi kavramlarının aslında birbirlerinden bu konu içerisinde ayrı bahsedilmesi doğru olmayıp bu iki yapının birbirini tamamladığı daha net biçimde anlaşılmıştır. Bundan dolayı kültüründe ekonomik bir yönünün olduğu, ekonominde kültürel bir boyut taşıdığı kabul edilmektedir (Özdemir, 2019, 331).

Bu ekonomik canlılık, yerel esnafa, çiftçiye bunun yanında el sanatı ile ilgilenen bireylere katkı sağlar. Dolayısıyla düzenlenen festivaller yerel üreticinin görünürlük

kazanmasına katkı sağlarken yerel halk içinde paylaşım ve dayanışma duyguları için zemin oluşturur. Düzenlenen bu festivaller sayesinde üreticinin birçok ürününü doğrudan tüketiciye buluşma fırsatı yakalar. Ayrıca festivaller, dışarıdan katılım gösteren misafirlerin bölgenin farklı turistik açılarından ele alınması ve tanıtılması açısından önemlidir. Bu tanıtımlar uzun vadede turistik açıdan şehre katkı sağlarlar. Ekonomik işlev açısından sürdürülebilir ekonomik bir potansiyel oluşur. Festivaller, kültürel anlamları kadar ekonomik yapıcı güçlendirme yönüyle de toplumsal yaşamın önemli bir parçasıdır. Hem üretici hem tüketici açısından karşılıklı faydaya dayalı çok yönlü bir işlevdir. Festivallerin bu işlevler yanında, siyasal bir işlevi de vardır. Toplumlar tarih boyunca festivalleri yalnızca gelenekleri yaşatmak için değil, aynı zamanda siyasal birliktelik sağlamak içinde kullanmıştır. Toplumsal düzeni oluşturma ve ideolojileri pekiştirmek içinde oldukça önemlidir. Geçmişten günümüze kadar süregelen şenlik, toy ve kurultay gibi toplumsal buluşmalar; halk ile yöneticileri araya getiren önemli sosyal olgulardır. Sünnet törenlerinden, askerlik kutlamaları, düğün ve cenaze gibi birçok geleneksel değerlerimiz bugün de aynı işlevlerini korumaktadır. Türk kültür tarihinde şöenler gibi kutlamalar sadece eğlence amacı taşımamış aynı zamanda topluma ve devlet yapısına katkı sağlayacak iletişimi güçlendirecek toplantılar olarak yer almıştır. Bu etkinliklerde ülkenin durumu, geleceği, toplumsal ve yönetsel konular ele alınarak çeşitli meseleler üzerinde fikir alışverişlerinde bulunulmuştur. Bundan dolayı Festivalin işlevlerine bakarken sadece gelenek ve kültürel olgulara bakmak yeterli olmayacaktır. Bu tür etkinlikler, şöen ve toylardan günümüze taşınan ritüelleri de ele almamız gerektiğini gösterir. Özellikle seçim zamanına denk gelen festivallerin açılışında katılım gösteren ve konuşmalarını yapacak olan devlet erkânının bu atmosferi oluşturmaları ve geleceğe dair siyasal planlamalarından bahsedebilmesi onun için güçlü bir fırsat yaratmasına katkı sağlar. İktidar ya da muhalefet fark etmeksizin pek çok milletvekili, belediye başkanı, farklı kuruluşlarda aday kişiler, yapılan festivalleri yerel kitlelere seslenmek için değerlendirmektedir. Yapılan bu konuşmalar bu yönüyle festivallerin yalnızca kültürel değil, aynı zamanda politik anlamda da stratejik bir buluşma noktası olduğunu ifade eder (Özdemir, 2019, 340).

Ayrıca festivaller, farklı toplumsal grupların siyasal olarak tanınmasında zemin oluşturabilir. Etnik, dini ya da kültürel olarak azınlık kalmış görüşlerin kimliklerini ifade etmesi açısından da oldukça önemlidir. Bunun yanında yerel halkın siyasal

taleplerini dile getirmesi sağlanır. Bu sayede festival, bir nevi kamusal ifade alanına dönüşerek toplumsal grupların fikirlerini sunabildiği bir alana dönüşür.

ARTVİN KAFKASÖR BOĞA GÜREŞLERİ FESTİVALİNİN YAPISAL VE İŞLEVSEL İNCELEMESİ

Yapısal çözümleme yöntem ve kuramlarının genel amacı halk biliminin evrensel modellere indirgemektir. Bu sayede evrensel çalışmalara kolaylık sağlanabilecektir. Yapısal çözümleme teorisinin kabul görmüş bazı ekol dayanakları vardır. Bunlar; birinci grup olarak *Halk anlatıcılarında yer alan kahraman biyografisini yapısal çözümleme modelleri*, diğer bir grubumuzda V. Propp ve üçüncüsü de LeviStrauss'un *geliştirdiği bakış açıları*" şeklindedir. Bu konuda Alan Dundes'in bazı tespitleri, folklor unsurları hakkında bilgi vermektedir. A. Dundes (1978)'de yapısalcılığın halk bilimine katkılarını üç ana başlıkla belirtmiştir:

1. Tür teorisi üzerine yoğunlaşan halkbilimcilere türlerin tanımlanmasında geçerli kriterler sunmasıdır
2. İleri sürülen tezlerin kolaylıkla başka kültürlerden malzemeye uygulanabilir veya geçerliliklerinin test edilebilir olması
3. Bu özellikleri nedeniyle halkbilimcilere çalışmalarında daha somut bir objektif çalışma vasatı oluşturmalarıdır (Çobanoğlu, 2021, 202-203).

Halkbilimi alanı üzerine çalışmalara bakıldıkça performans teorisi üzerine yaklaşımda son dönem halkbilimi araştırmacıları için iyi bir analiz yöntemi olduğu görülmüştür. Maliowski'nin folklor yaklaşımı üzerine *metin son derece önemlidir; ancak bağlama dayanmayan metin ölüdür* (1998, 107).İfadesi metnin içerisinde bağlam kısmının önemini vurgulamaktadır.Folklorun bağlayıcı bir unsur oluşu, performans ve izleyici çeşitliliğini ortaya koyar.

Amos'un bu konudaki ifadeleri şu şekilde olmuştur; “bir masalın versiyonları kadar birbirinden farklı” (2006, 37) nitelik göstermektedir. Söz konusu olan bu tariflerin

gelenek merkezli veya özelliklerin sınıflandırılmasında rol oynadığı görülmektedir. “Folklorun bu ürüne benzeyip benzememesi açısından tanımlanması”. Bu anlamda, tür merkezli oluşan ifadeler, bir tanıma ait olmadığını, bazı sınırlamalar ile folklorun tanımının gelenekçilik esaslı olduğunu ifade etmektedir. Bu ifadeyi gelenek olarak kabul edip bu açıdan değerlendirmek folklorun bir süreç olduğu gerçeğini yadsıma anlamına gelir. Bundan dolayı folklor özel olarak ortaya konan gelenek icrasdır (Özdemir, 2019, 200-201). Gelenek merkezli bir çalışma aslında bağlam kavramına dayalı bir çalışma şeklinde oluşur. Gelenek kavramı insan zihninde oluşturduğu bazı anahtar kelimeler, *orijinallik ve bağlantı kurma* vb. şekilde oluşur. Sözlü kültür unsurlarının folklor kavramı üzerine derin bir etkisi vardır. Çünkü sözlü kültür ürünleri gelenek, anlatıcı, dinleyici vb. öğelerin çevresinde şekillenmektedir (Özdemir, 2019, 201).

Folklor etkin bir yapıya sahiptir. Bundan ötürü yapısal ve işlevsel anlamda çözümleme yapılmasını mecbur kılar. Bunun sebebi ile folklorun kavramsal çözümlenmesi halkbilimciler tarafından temel bir ilke olarak yer almaktadır. Bağlamsal anlamda bir çalışma yürüten halkbilimcinin sadece metin odaklı ilerleyişi yeterli değildir. Bunun yanında metni oluşturan malzemelerin içeriğine dikkat edilmelidir. Araştırmacı sosyal etkilere, kültür oluşumuna, metindeki anlam ve dilsel özelliklere dikkat etmelidir.

Bu ifadelerden 200 yıla aşkın düzenlenen Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri yılın belirli günlerinde halkı bir araya toplama, birlik ve dayanışma adı altında bir araya gelmektedir. Bu festival birlikteliğin yanı sıra Artvin turizmüne katkı sağlamaktadır. Ve geleneksel bir festival olarak yer almaktadır. Türk kültürümüzde olan eğlence içerikli şenlik, şölen, toy, potlaç vb. eskiden günümüze yerleşen etkinliklerin evrenselleşmiş bir modelidir.

Festivalde toplumsal, kültürel, ekonomik, siyasi vb. içerikte birçok alana tarihsel anlamda dokunuşlar söz konusudur. Doğası ile insanı büyüleyen Artvin gerçekleştirdiği festival ile ülke genelinde büyük ilgi toplamaktadır. Bu folklorik olarak gerçekleştirilen festival sözlü ve yazılı kültür ile gelecek nesillere aktarılmaktadır. Düzenlenen eğlence kökenli ilk etkinlikler sözlü kültürün birer ürünüdür. Nesiller arası aktarımı sağlayan ve folklorun bir ürünü olan çeşitli uygulamalar ile geleneğe dönüşmüştür. Performansa dayalı olarak düzenlenen bu festivaller, içerisinde birçok farklılığı

barındırmaktadır. Bundan ötürü, çeşitlenmeyi sağlamıştır. Ayrıca bu düzenlemeler ile birçok ortak özellikler kazanılmıştır (Yıldırım, 2022, 69).

Türk halk eğlenceleri birçok adlandırma ile günümüze ulaşmıştır. Eski dönemde toy, şölen, şenlik, karnaval zaman ile adını festival kavramına dönüştürmeye başlamıştır. Festival incelemelerinde çeşitli başlıklar öne çıkmaktadır. Yapılan festival içerikli çalışmalarda eğlencenin içeriği, adlandırılması, eğlencenin yapılacağı mekân, zaman başta olmak üzere folklorik özellikler olan dans, müzik, yöresel kıyafet gibi birçok çeşitli başlık düzenlenen bu geleneksel eğlencelerin evrenselleşme sürecinde festival kavramı için oldukça önemlidir.

Çalışmamızın bu bölümünde Artvin Kafkasör ve Boğa Güreşleri Festivalinden yola çıkılarak yapısal bir çözümleme yapılmıştır. Bu çalışma Nebi Özdemir'in Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü adlı çalışmasındaki yapısal çözümleme modeli odak alınmıştır.

3.1 Festivalin Adlandırılması

Türk Halk eğlencelerinin adlandırılmasında, yemek, mekân, zaman, dini inanış vb. birçok unsur yer almaktadır. Bu eğlencelerinin çoğu içerisinde yöresel nitelik taşımaktadır. Türk toplumundaki kültür değişikliğinin incelenmesi diğer incelemelere göre daha tutarlı ve anlaşılır şekilde oluşmuştur. Farklı alanlarda olduğu gibi adlandırmadaki değişimin daha çok doğudan batıya doğru olduğunu ortaya koymaktadır. Bu değişimin adlandırılmasına etki eden birçok etken vardır. Örnek verecek olursak internetin dünya üzerindeki etkisi diyebiliriz.

Türklerin tarih boyunca ritüel kaynaklı birçok eğlence ve yerel eğlence özellikleri taşıyan çalışmaları olmuştur. Bu törenlerin asıl amaçları Anadolu'da bereketi arttırmak amacıyla düzenlenmiştir. Nevruz, Hıdrellez vb. birçok eğlence isimleri tören adları olarak kullanılmaktadır. Bunun yanında Türk eğlence sisteminde dini içerikli kutlanan bazı bayramlarda yer almaktadır. Onların adlandırılması da şu şekilde olmuştur: Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı. Fakat bu bayramlar halk arasında farklı isimler ile de anılmaktadır. Ramazan Bayramı halk arasında Şeker Bayramı olarak da bilinmektedir. Bunun yanında halk arasında kutlanan doğum, sünnet kutlamaları, evlilik, ölüm törenleri de yer almaktadır. Bu kutlama şekilleri Anadolu'nun değişik

yerlerinde farklı şekilde icra edilmektedir. İsimlendirme yani adlandırma yönünde de farklılık gösterebilir (Özdemir, 2005, 82).

Türk eğlence adlandırmalarında farklılığın en yoğun olduğu bir noktada mevsimsel düzenlenen toplantılar ve eğlence içerikli kutlamalardır. Bu gerçekleştirilen mevsimsel eğlenceler bölgenin yörenin isimlendirilmesiyle yerleşim yerinde oluşan üretim maddesinin adlandırılması yada orada gelenekselleşmiş unsurların adlandırılması ile oluşmaktadır (Özdemir, 2005, 82).

Şuan tez çalışmamızın genel başlığı olan Artvin’de Festival Kültürü; Kafkasör Boğa Güreşleri Örneği adlandırılması, yapılan bu organizasyonda ülkenin birçok yerinden katılımcılar sağlanmaktadır. Bu katılımlar kültürel çeşitliliğin artışında katkı sunmuştur.

Artvin Kafkasör ve Boğa Güreşleri Festivalinin ilk olarak düzenlenmeye başlama amacı, şehirdeki yaylacılık ve hayvan faaliyetleri gerçekleştirilirken, boğaların süreçli başboğayı seçme arzusu içerisinde birbirleri ile güreşmesinden kaynaklıdır. Boğaların kendi aralarında gerçekleştirdikleri bu fiziksel davranış zaman ile hayvanlara zarar vermeye başlamıştır. Bundan ötürü halk mevsimsel olarak yayla vakti geldiği zaman hem bir kültürel geleneği yaşatma hem de boğaları Kafkasör Yaylası adı verilen yerde barıştırma amacı ile böyle bir faaliyet gerçekleştirmişlerdir. Zaman içerisinde bu etkinlik yöresel bir festival haline dönüşmüştür.

3.2 Festivalin Zaman ve Süresi

Türk halk eğlencelerinin en belirgin yapısal unsurlarından biri, zaman ve süredir. Bu unsurlar, eğlencelerin düzenlendiği takvimde belirlenen özel bir ayı, haftayı ya da günü işaret eder. Zaman, halkın kültürel ritüellerine ve geleneklerine bağlı olarak şekillenir, her eğlence belirli dönemde devam etmektedir. 19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı örneğin her yıl aynı tarihte kutlanmaktadır. Türk halk eğlencelerinin temel yapı taşlarından biri olarak zamanın ve sürenin belirgin rol oynaması diyebiliriz. Her eğlence, bir takvim çerçevesinde belirginleşir ve bu çerçeve, etkinliğin gerçekleştirileceği ay, hafta, gün ve saat dilimlerinde net bir şekilde belirlenir. Zaman ve süre toplumsal hayatın akışında, kültürel ve geleneksel akışa uyum sağlar. Çoğunlukla bu etkinlikler, herhangi bir toplumsal ya da kültürel değişiklik olmadıkça basit bir şekilde kalır ve önceden belirlenen bu tarihlerde düzenlenmektedirler.

Bazı halk eğlencelerimiz zaman ve süre açısından esneklik gösterebilmektedir. Zamanın ve sürenin esnek olduğu bu etkinliklerde, belirli bir tarihlerde tekrarlanma zorunluluğu yoktur. “Eğlenmenin zamanı mı olur?” anlayışı ile bu tür eğlenceler yıl boyunca herhangi bir zamanda düzenlenebilir. Bu zamansal olarak farklılık gösteren etkinlikler, halkın yaşam tarzına, toplumsal ihtiyaçlara ve coğrafi koşullara göre şekillenir.

Bu konu hakkında Nebi Özdemir’in görüşü ise, Türk halk eğlencelerinin iki temel kategoride ayrılması üzerinedir. Bunlar: ‘zamanı ve süresi belirli’ eğlenceler ve ‘zamanı ve süresi belirsiz’ eğlencelerdir. Zamanı ve süresi belirli eğlencelerde her yıl belirlenen aynı tarihte ve aynı süre zarfında düzenlenirken, zamanı ve süresi belirsiz olan eğlenceler süre ve zaman konusundan daha özgürdür. Bu eğlenceler belirli bir takvime bağlı kalmazlar. Bu tür eğlencelerde etkinliğin tekrarlanacağı gün ve saat değişiklik gösterir. Ve bu süreçte katılımcıların her seferinde yeni bir deneyim yaşamasını sağlar (Özdemir, 2019, 209-210).

Belirlenen bu tarihler toplumun genel olarak uygunluk durumuna göre planlanmaktadır. Tatiller vs. göz önüne alınarak belirlenmektedir. Bunun yanında iklim konusunda planlama yapılırken önemli yer tutmaktadır. Hava şartlarının iyi oluşu hem festivale katılan katılımcılar için hem de güreşecek olan boğalar için önemli yer tutmaktadır.

Türk halk kültüründe, tarımsal ve hayvansal olarak gerçekleştirilen geleneksel uğraşlar, toplumsal katılımın yoğun olduğu ritüel kutlamaların temelini oluşturur. Bu kutlamaların zamanı ve süresi genel olarak mevsimsel döngüler ile ilişkilidir. Örneğin, yeni yılın gelişini simgeleyen Nevruz, baharın gelişini müjdeleyen Hıdırellez gibi ritüel içerikli bayramlar, yıllık takvime göre belirlenen sabit bir tarihte kutlanmaktadır. Bahçe tarla ekimi, hasat zamanı, insanların yaylalara göçleri, hayvanların otlama zamanları gibi tarım ve hayvancılık ile ilgili etkinlikler, halk takvimine göre toplumun ortak kararı ile belirlenen ve yıllar içerisinde tekrarlanan dönemlerde yapılmaktadır. Yılın belirli dönemlerinde gerçekleşen bu etkinlikler, toplum bilincini, kültürel hafızayı canlı tutmaktadır. İnsanların toplumsal açıdan bir araya gelmesini sağlar. Bu durum, Türk halk eğlencelerinin tarihsel açıdan devamlılığını ve bu süreçte zaman içerisinde kalıplaşmasını gelecek nesillere aktarılmasını sağlar. Yapılan her bir ritüel sadece bir kutlama olarak görülmemekte aynı zamanda bir geleneksel döngünün parçası olarak kabul görmektedir (Özdemir, 2019, 210).

Türk Halk eğlencelerinin Nebi Özdemir tarafından iki bağlamda yer vermiştir. Bu başlıklar: Zamanı ve süreleri belirli eğlenceler ve zamanı ve süreleri belirsiz eğlenceler olarak iki kategoride yer almaktadır.

Eğlencelerin yapılış zaman ve sürelerinin belirlenmesi bu konuda, önemli bir yere sahiptir. Zamanı ve süreleri belirli eğlencelerde zaman ve süre unsuru genel olarak takvimsel olarak belirlenmiştir. Bu zaman genel olarak devamlılık gösterir. Olası bir doğal afet vs. olmadıkça bu takvimsel belirlenen günlerde değişiklik yapılmamaktadır. Bu düzenlenen tarihlerde toplumsal olarak belirlenmektedir. Çalışmadan yola çıkılarak ifade etmek gerekirse, yaylacılık faaliyetlerinin başlamasıyla, okulların tatil ayına girmesi ile gerçekleşmektedir. Bu tarihlerin seçiminde halkın katılım sağlama oranının yükselmesi da göz önüne alınmıştır.

Zaman ve süreleri belirsiz eğlenceler, genel olarak zamansal ve süresel anlamda bir belirsizlik içerisinde olan eğlenceler olarak adlandırmak mümkündür. Bazı düşüncelere göre zamanın ve sürenin belirli olması anlamsız ve faydasız olarak ifade edilmiştir (Özdemir, 2005, 91).

Artvin Kafkasör ve Boğa Güreşleri Festivali de yılın belirli zamanlarında yapılan bir halk eğlencesidir. Genel amaç yaylaya çıkacak olan boğaların barıştırılıp başboğanın seçilmesi yanında toplumsal olarak kaynaşma, birliktelik kavramlarının güçlendirilmesidir.

3.3 Festivalin Mekânı

Saha çalışmalarında mekân unsuru *eğlencenin düzenlendiği, açık ya da kapalı her türlü fiziki ortam* olarak kabul görmüştür. Köy odası, konferans salonları, stadyumlar, park, meydan vb. birçok eğlence faaliyetlerinin yürütüldüğü yerler eğlence mekânı olarak ifade edilmektedir. Ayrıca mekân unsuru Türk kültürünün ortaya çıkışı anlamında geleneksel ve sözel olarak bizlere bilginin aktarıldığı yerlerdir (Özdemir, 2005, 93).

Bireysel anlamda oluşan mekanların dışında, toplumsal ve halk içerisinde oluşum gösteren mekânlarda bulunmaktadır. Belirli bir kitleye örnek oluşturduğu gibi kendi bireysel mekânlarında bir alan oluşturmaktadırlar (Assmann, 2001, 42-43).

Mekân, somut veya soyut bir yer olabilir. Mekân kişilerin sayesinde belirlenir ve şekillenmektedir. Mekân kavramı festival için bir sembol halini almıştır. Mekân yapılacak

olan etkinliğin hatırlanması anlamında da önemlidir. Mekân, anlatılan hikâyenin giriş kısmını oluşturmaktadır (Özdemir, 2019, 211). Bundan dolayı mekân kavramı festival saha incelemelerinde önemli bir yer tutmaktadır. Türk kültüründe de eğlencenin oluşturulduğu yerler anlamsal olarak açık ve kapalı olmak üzere iki şekilde incelenmektedir (Özdemir, 2005, 93). Halkın katılımının yoğun olduğu festival, şenlik ve karnaval içerikli etkinliklerde açık şekilde mekânlar temin edilirken tören, düğün, nişan vb. daha kişiye özel yapılan kutlamalarda kapalı mekânlar tercih edilmektedir.

Söz konusu festival alanının tercihi yapılırken genişlik anlamında katılımcıları ağırlayabilecek bir alana sahip olmalıdır. Planlanan yerleşim şekli festivale özgü olacağından alan seçimi bu konuda önemli bir yere sahiptir. Bu tespitlerin yanında gelen halkın çadırlarını kurabilecek alana sahip olması katılım sayısının oldukça artmasına sebep olmaktadır. Yapılan festivalde boğaların güreşyerlerinin iyi belirlenmesi gerekmektedir. Boğaların kapalı bir düzlükte ve temel zemininin toprak vb. içerikte olması gerekmektedir. Ayrıca bu alanın özel korunaklı şekiller ile beton yapıya sahip içerikte ürünler ile kapatılmış olması gerekmektedir. Bunun yanında bu ürünlerin dışında seyirciler için oturma alanları düzenlenmesi gerekmektedir. Bu konuda çalışma konumuz olan Artvin Kafkasör ve Boğa Güreşleri Festivalinin boğalar için düzenlenen arenasına buna uygundur. İçerisinde binlerce seyirciye festivali seyretme imkânı sağlamaktadır.

3.4 Eğlence Festival

Festivale başlamadan önce gerekli hazırlık süreçlerinin oluşturulması ve planlanması gerekmektedir. Buda bir organizasyon oluşumu ile mümkündür. Bu eğlence içerikli festival kavramının büyüklüğü, katılımcı yoğunluğu ve yapılacak olan etkinliklerin önceden planlanması ile oluşmaktadır. Hazırlık sürecinde yapılacak olan program içerisinde önceden süregelen yazılı kurallar, yerleşim şekli vb. unsurlar toplumsal hatlarıyla belirlenmelidir. Geleneksel bir izlek oluşturulmalıdır. Türk halk eğlenceleri kutlamalarında süregelen hazırlık aşamalarında, “mekân, zaman, yemekler, katılımcılar, planlanan konserler, davetliler vb. unsurlar” yapılan planlamalara dahildir. Bu tarz büyük eğlence içerikli kutlamalarda hazırlık sürecinde sorumlu kişiler belirlenmektedir. Bu oluşturulan hazırlık komiteleri planlama ve organizasyonun süreci için yoğun bir şekilde çalışmaktadırlar (Özdemir, 2005, 115).

Festivalin hazırlık aşamasında gerekli mercilerden örneğin valilik, kaymakamlık, belediye ve sivil topluma hizmet eden kuruluşlar ile birlikte festivalin planlanması hakkında görüşmeler sağlanmaktadır. Genel olarak, Artvin Kafkasör ve Boğa Güreşleri Festivali için belediye ön planda olup çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmaları içerisinde topluma yani halka festival hakkında bilgilendirme sağlamak için belirli kitle iletişim araçlarından faydalanılmaktadır. Bilgilendirme için, pankart, afiş, duyuru, kitle iletişim araçları, basın, haberler, telefon ve televizyon gibi iletişim araçları kullanılmaktadır.

Her sene gerçekleşmekte olan Artvin Kafkasör ve Boğa Güreşleri Festivali, kültürel anlamda Artvin ilinin tanıtılması, markalaşma ve kültürel aktarım sağlamak için birçok farklı kültürden festival için katılım sağlayan insanlara bu yöreyi tanıtmayı hedef edinmiştir. Bu aktarım kültürel bellek sayesinde nesillerden nesillere, toplumsal olarak farklı yörelere aktarılmaktadır. “Ülkelere, yörelere ve kentlere asıl rengini, kokusunu veren, dahası kimliğini ortaya koyan unsurlar” olarak ifade edilmektedir (Özdemir, 2012, 114). Bu anlamda Artvin markalaşma anlamında kullanılan Artvin yöresine ait simge baskılı eşyalar büyük önem taşımaktadır. Hem şehrin ekonomisine katkı sağlarken bunun yanında şehrin tanıtımı açısından önemlidir.

Yukarıda bahsi geçen festivalin hazırlık sürecinde kurulan komite, planlanan programa bağlı kalınarak festival için gerekli çalışmalara başlar ve etkinliğin açılışı, kapanışı, sahne alacak konuşmacıların saat akışı, konser için davetli olan sanatçının sahne alacağı gün vb. birçok önemli planlama hazırlık aşamasında görev alan komitenin sürecinden geçmektedir.

3.5 Festivalin Kuralları

Kurallar, bir düzenin ve toplumsal yapının temel taşlarını oluşturur. Paul Connerton, mekânın düzenli olmasının, hatırlanması gereken unsurları olduğunu ifade eder. Eğlence içerikli yapılan şenlikler ve festivaller, kuralların belirli bir ölçüde uyulması askıya alındığı, özgürlüklerin ve neşenin ön plana çıktığı alanlardır. Ancak bu özgürlük alanının başkalarının özgürlük alanını tehdit etmeden devam etmesi gerekir. Bu nedenle, şenliklerde eğlencenin akışını düzenleyen, toplumsal uyumu sağlayan bazı kurallar mevcuttur. Bu konu hakkında Türk kültüründe eğlencelik toplantılarda, düzenlenen etkinliklerde uyulması gereken tavırlar, hareketler belirlenmiştir. Ayrıca etkinliğin nasıl

yapılacağı, kimlerin davet edileceği, katılımcıların nasıl karşılanacağı ve misafir edileceği hakkında da köklü süregelen gelenekler bulunmaktadır. Örneğin, geleneksel olarak gerçekleştirilen Türk şenliklerinde hangi boyun nerede oturacağı gibi davranışlar önceden belirlenmiştir. Bu kurallar eğlencenin hazırlanışını, işleyişini ve sona erişini sağlayan temel yapı taşlarıdır. Kurallara uyulmadığında, maddi ve manevi yaptırımlar uygulanır. Geleneksel olarak düzenlenen eğlencelik kutlamalarda belirli kısaltmalar da bulunulmaz. Asıl amaç, geleneği yaşatmak ve sürdürülebilirliğini arttırmaktır. Katılımcıların bu tarz kutlamalarda açık alanları oldukça fazladır. Bir sınırlandırma tabi tutulmaz. Değişime, geliştirilmeye açıktır. Çağın koşulları ile yenilikler geleneğin gelişim sürecine katkı sağlar. Bu süreçte geleneğin devamlılığı açısından, mekân, zaman ve katılımcılar önemli rol oynarlar. Bu konu hakkında bir diğer görüş olarak Nebi Özdemir, Türk Eğlence Kültüründe kuralları üç ana kategoriye ayırır: eğlencenin kuruluşu ile ilgili kurallar, işleyişiyle ilgili kurallar ve eğlence cezalarının uygulanmasına dair kurallar (Özdemir, 2005, 129-134).

Şenliğin hazırlık aşamasında belirlenen kurallar, etkinliğin düzenini ve disiplinli bir şekilde ilerleyişini sağlar. Bu kurallar, eğlencenin nasıl, ne zaman ve nerede kutlanacağı gibi detay bilgileri içermektedir. Şenlik tertip komitesi, bu kuralları belirleyen ve düzenleyen bir kuruldur. Etkinliğin ne kadar süreceği, etkinliğe ulaşımın nasıl sağlanacağı, program akışının nasıl gerçekleşeceği vb. birçok soruya cevap içeren kısımdır.

Festival alanına giriş yapan araçlardan belirli bir ücret kesilmemektedir. Bunun yanında festival alanına yaya olarak giriş yapan insanlarda herhangi bir ücret ödemesi söz konusu değildir. Genel olarak tuvalet vs. kişi kişisel ihtiyaçlar için bir ücrete tabi tutulmamaktadır. Festival alanına giriş yaparken kurulan ufak bir dükkânda Artvin markasına özel eşyaların, tişörtlerin ve kişisel hediyelik ürünlerin satıldığı bir dükkân bulunmaktadır. Buradan insanlar Artvin Festivali hatırası olarak bazı ürünleri ücretli olarak satın alabilmektedirler. Festival alanına ateşli silahların götürülmesi yasaktır. Kolluk kuvvetli festivalin başlangıcından sona erişine kadar olan sürede burada görev almaktadırlar. Bu tarz ateşli silahların kontrollerini ve insanların güvenlikleri açısından görevlerde bulunurlar. Festivalde ahlaki kurallara, örf ve adetlere dikkat edilmelidir. Festivale katılım gösteren kişiler bu yazılı olmayan kurallara uymak zorundadır. Bu kurallar direk festivalin kuruluşu ile ilgili kurallar arasında yer almaktadır.

Eğlence programının içeriği ile ilgili düzenlemeler eğlencenin kuruluşunu kapsamaktadır. Programın oluşumunda sunucu da büyük önem taşır. Sunucu önceden planlanan program akışını yönetmekle ve takip etmelidir. Bu program içerisinde belirlenen konser gösterileri, belirlenen tarihlerde gerçekleştirilmelidir. Hava şartları göz önüne alındığında bu tarihlerde bir iki gün aksaklıklar yaşanabilmektedir.

Festivalde protokol üyelerinin ağırlanması oturacağı yerlerinin belirlenmesi belediyenin planlaması ile ilerlemektedir. Programın akışı, davetliler vb. kararlarda belediyenin inisiyatifiyle gerçekleşmektedir. Festivalin açılışından sona erinceye kadar konuşmacıların konuşmalarını uzatmaması vakit açısından da kıymetlidir. Festivalin yapıldığı alanda alkol tüketimi serbest bırakılmıştır. Toplumsal olarak bu eylem gerçekleştirilirken kimsenin huzuru bozulmadan örf ve adetlere uyarak bu süreci ilerletmeleri beklenir. Buna uygun davranmayan vatandaşlara kolluk kuvvetleri tarafından uyarı ya da cezai yaptırımlar uygulanmaktadır.

Festival hakkında bir diğer kural olarak güreşecek olan boğaların güreşe çağırılma ve güreş esnasında uymaları zorunlu olan kuralları vardır. Boğalar güreşe girmeden önce kilo, boy vb. ölçümlere tabi tutulmaktadır. Bu gereklilikleri sağlamayan boğalar güreşten elenmektedir. Güreş esnasında boğanın yetiştiricisi de onunla birlikte güreş alanında bulunmaktadır. Boğaların güreş esnasında yetiştiricilerin herhangi bir boğayı kışkırtıcı ya da güreşmelerini etkileyici davranışlarda bulunmaması gerekmektedir aksi halde yaptıkları davranışlar diskalifiye olmalarına neden olmaktadır.

3.6 Katılımcılar

Türk halk eğlenceleri, köken olarak geleneksel bir yapıya sahip olsa da katılımcı olarak yer alan kişiler genellikle bu etkinlikleri düzenleyen kişilere veya topluluklara aittir. Bu tür etkinlikler, köy, ilçe veya il gibi farklı topluluklar tarafından düzenlenebilir. Üzerinde çalıştığımız Artvin Festivalleri de farklı ilçelerde gerçekleştirilen boğa güreşlerinin final yeri olarak seçilmiştir. Artvin ilçelerinde belirli tarihlerde gerçekleştirilen bu festival en son yer olarak Artvin Kafkasör Yaylasında final kısmını gerçekleştirir. Bu süreçte gerçekleştirilen etkinlikler genel olarak gönüllülük esasına dayanarak ilerlemektedir. Festival için komşu illerden hatta Türkiye'nin farklı şehirlerinden misafirlerde katılım göstermektedir. Artvin Festivalleri bu yüzden kültürel anlamda renkli ve çeşitli bir topluluk oluşuna katkı sağlar.

Genel olarak protokol ve basın üyelerinin yerleri festival alanında ayrılmıştır. Geri kalan halk festival için görevlendirilmiş kişiler, misafirler alandaki beton ve tahta malzemesinden yapılmış oturma yerlerinde festivali izlemektedirler. Festivale katılım gösteren kişiler genel olarak hazırlıklı bir şekilde festivale katılım sağlarlar. Festivale yapılan katılımlar günübirlik ve yatılı olarak ayrılmaktadır. Yatılı olarak katılım sağlayan konuklar barınmaları için çadırlarını gerekli eşyalarını yanında temin etmektedirler. Festival alanında belediyenin kurduğu çadırlar dışında bu tarz gereçler satılmamaktadır. Belediyenin hazırlamış olduğu çadırları da festivalden önce kiralamak gerekmektedir. Katılımcılar buna göre hazırlıklarını önceden planlamaları gerekmektedir.

Festivale katılım sağlayan kişiler arasında o sene konser için planlanmış sanatçıyı da ifade edebiliriz. Sanatçının programa katılacağı gün saat önceden belirlenmiştir. Bunun yanında çeşitli dernekler, sponsorlar, belediye gibi kurumsal yapılar katılım sağlamaktadır.

Bu kuruluşlar, önceden belirlenmiş bir tarihte, dernekler, federasyonlar, belediye gibi kurumsal yapılar, etkinliklerin planlanmasında yer almaktadır.

Festivalde önceden Artvin’de yaşamış fakat bazı nedenlerden ötürü farklı şehirlere göç etmiş kişilerde katılım sağlamaktadır. Festival sayesinde şehirdeki akrabalarını ziyaret etme fırsatını yakalamış olmaktadır.

Halkın yoğun ilgisinden ötürü, katılımcılar festival günlerinden önce, festival alanına çıkıp çadırlarını, yerleşim yerlerini belirlemektedirler. Bu süre zarfında yaylada kalanlarda bulunmaktadır. Dışarıdan katılım sağlayan misafirler genellikle festivalin gerçekleştiği gün olarak cumartesi ve pazar günlerini daha çok tercih etmektedirler.

Festivalde katılımcılar, iki ana grup olarak incelenebilir: Protokol üyeleri ve halk. Protokol üyeleri, etkinliği düzenleyen komite tarafından resmi olarak davet edilen kişilerden oluşmaktadır. Bu grup içerisinde yerel ve merkezi yönetimden üst düzey yetkililerden ya da farklı meslek gruplarından oluşmaktadır. Örneğin, muhtarlar, belediye başkanları, kaymakamlar, vali, bakan, milletvekili, asker ve polis teşkilatından katılım sağlayan kamu görevlileri yanında etkinlikte sahne alacak olan sanatçılar, güvenlik ekipleri, medya, basın protokolün bir parçası olarak anılmasada resmi davetli olarak festivalde yer almaktadır.

Bunun yanında festivale katılan “halk” ise resmi davetin dışında kalan geniş katılımcı sayısına sahip kitleyi oluşturmaktadır. Bu topluluk festivalde sadece izleyici kısmında kalmayıp aynı zamanda festivalin geleneksel parçalarını oluşturan halk müziği, halk oyunları ve geleneksel içeriği oluşturmaktadır. Festivalin en önemli sonuçlarından biri de olan asıl amaç etnik kimlik oluşturmada tüm farklılıklarımız ile birlikte festivalin yaşatılabilmesidir. Birlik ve beraberliğin oluşturulmasıdır (Özdemir, 2005, 137).

3.7 Festivalin Başlangıç Şekli

Halk edebiyatı ürünleri, sözlü kültür ile ortaya çıkmaları ve kuşaktan kuşağa sözlü bir biçimde aktarılması ile belirli anlatım kalıplarına dayanmıştır. Bu durum, eserlerin zaman içerisinde anonimleşmesine, biçimsel olarak standartlaşmasına ve ortak estetik formlar etrafında biçimlenmesini sağlamıştır. Ancak halk edebiyatı metinleri, yalnızca sözlü ifadeye indirgenemez; bu metinler, işitmenin ötesine geçerek görme, dokunma ve tatma vb. farklı duyular aracılığıyla da algılanabilen, çok boyutlu anlatılar halinde karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle halk edebiyatı ürünleri, sadece birer anlatı olarak kalmayıp aynı zamanda duyu temelli ve toplumsal bellekte kök salmış kültürel deneyimlerdir (Özdemir, 2005, 146).

Festivaldeki açılış kısmı protokol ve halkın yürüyüşü ile başlamaktadır. Yürüyüşün ardından saygı duruşu, İstiklal Marşının okunması ve belediye başkanının açılış konuşmalarını yapmasıyla festivalin başlar. Artvin’de düzenlenen festivaller, özellikle Kafkasör Kültür ve Sanat Festivali gibi köklü etkinlikler üzerinden değerlendirildiğinde, sadece eğlence unsuru değil; aynı zamanda bölgede yaşayan halkın tarihsel, kültürel, toplumsal izlerini yansıtan bir ritüel olarak karşımıza çıkar. Boğa güreşlerinin başlangıcı eski zamanlarda, yaylacılık ile uğraşan insanların boğalarını yaylaya çıkarmaları ile başlamaktadır. Yaylaya çıkarılan boğalar orada bir araya gelerek barışır ve aralarından içgüdüsel başboğayı seçerler. Zamanla bu gelenek kökleşerek günümüzdeki festivallerin oluşumuna zemin hazırlamıştır. Bu festivallerde yer alan etkinlikler, kutlamanın doğasına ve yerel kimliğe uygun olarak şekillenir. Böylece bölgesel olarak hatta köyden dahi farklılıklar gösterebilir. Örneğin ildeki gerçekleştirilen boğa güreşlerinin yanında ilçelerde de gerçekleştirilen boğa güreşleri final yeri olarak Kafkasör de karşı karşıya gelirler. Beraberinde gerçekleştirilen birçok etkinlikler, halk oyunları, müzikli eğlenceler, geleneksel yemekler festivalin icra bölümünü oluştururken aynı zamanda

toplumun ortak hafızasını, geçmişteki kültürel etkinliklerini kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlar. Bu dinamik kültürel mekânlar festivalin doğanın ritmiyle uyumlu bir şekilde halk edebiyatının temellerini günümüze aktarımı için canlı toplumsal bir işlev görevi görür.

Zaman açısından iki gün süren bu festival etkinlikleri, halkın yoğun talebinden dolayı iki üç gün öncesinden Kafkasör Yaylası, çadırlarını kurup kamp alanında vakit geçirmek isteyen insanları misafir etmektedir. Uzaktan bu festivale katılım sağlayacak olan kişilerde festival gününden önce yol yorgunluklarını gidermek için önceki günlerde festival alanına giriş yapmaktadırlar. Festivalin asıl gerçekleşeceği gün olan cumartesi ve pazar günü resmi etkinlikler başlar. Cumartesi günü protokol konuşmaları ile ilk küçükbaş kategorisi güreşleri hazırlanır. Kategorize edilmiş boğalar sırayla badoklara gelerek kilo vs. gibi kontrollerden geçerler.

3.8 Halk Dansları

Dans, temelinde bir oyun biçimi olarak değerlendirilir. Bu yönüyle ritüel temelli davranışlardan estetik performanslara uzanan geniş bir kültürel alanı kapsar. Türkçede “oyun” kavramı, tarihsel süreç içerisinde törenlerde, çocuk oyunlarında, geleneksel eğlencelerde ve modern dijital oyunlara kadar çok çeşitli anlamlarda kullanılmıştır. Dans da oyunun alt bir türü olarak adlandırılmaktadır. Nitekim “horon”, “karşılama”, “misket”, “halay”, “zeybek” gibi Türk kültüründe örnekler vardır. Bu geleneksel danslar sıklıkla “oyun” terimiyle ifade edilmiştir. Bu ifadeler dans ile oyun arasındaki kültürel ve kavramsal yakınlığı ortaya koyar (Özdemir, 2019, 254).

Halk dansları, yalnızca bir estetik ifade biçimi değil, aynı zamanda bir toplumun kültürel hafızasının, değer sistemlerinin ve sosyal yapısının somutlaştığı dinamik bir alıntı alanıdır. Toplumsal yaşamın ritmini ve döngüsünü takip eden bu danslar, birey-toplum ilişkisini beden dili aracılığı ile görünür kılar. Bu yönüyle halk dansları, toplum bilimi açısından yalnızca sanatsal bir ifade olmakla kalmaz aynı zamanda zengin bir kültürel metin niteliği taşır. Özellikle yazılı kültürün olmadığı geleneksel topluluklarda, dans, doğum, ölüm, evlilik gibi yaşamsal noktaları sembolik anlamda ifade ederken aynı zamanda mitolojik anlatıların, dinsel inançların ve kolektif hafızaların taşıyıcısı olarak işlev görür. Bundan dolayı bir topluluğun halk danslarını incelediğimizde, yalnızca ritmik hareketler değil, o toplumdaki sosyal rolleri de anlamış oluruz.

Dolayısıyla halk dansları kültürel antropolojinin ve etnolojinin temel inceleme alanlarından biri olarak, geçmişten bugüne toplumların kendilerini ifade etme biçimlerini anlamada bizlere vazgeçilmez bir kaynak görevi görür (Özdemir, 2019, 255).

Eroğlu'na göre, çeşitli ritmik ve bedensel hareketlerin bir araya gelmesiyle şekillenen dansın, köken itibarıyla doğa olaylarının taklit edilmesine dayandığı ileri sürülmektedir. Bu görüş, dansın ilkel toplumlarda yalnızca estetik bir faaliyet olmadığını aynı zamanda doğayı anlama ve onunla bütünleşme çabasının bir yansıması olarak ortaya çıktığını gösterir. Eroğlu'nun "kültürün doğuşunda oyun, oyunun şekillenmesinde ise dans temel ögedir. İnsanoğlu diğer oyunları gerçekleştirmeden önce dansla tanışmıştır. Bu nedenle de kültürün en temel ve önemli ögesi; oyunun en temel ve önemli ögesi olan dandır" (2017: 216) sözleriyle de dans kavramının toplumsal anlamda ne kadar kıymetli olduğunu dile getirmiştir (Yılmaz, 2024, 83).

Gerçekleşen Artvin Festivalinde halk dansları olarak yöresel oyunlar oynanmaktadır. Artvin halk oyunları; Ata Barı, Deli Horon, Ağır Bar, Hemşin Horonu, Cilveloy ve Ondörtlü vb. şeklindedir.

3.9 Alışveriş

Alışveriş, insan hayatının vazgeçilmez parçalarından biridir. İnsanlar, tarih boyunca ihtiyaçlarını karşılamak ayrıca yaşamlarına devam edebilmek için sürekli ticaret faaliyetinde bulunmuşlardır. Eski çağlardan beri kurulan pazarlar, çarşılar ve panayırılar sadece ürün alışverişi yapmak için değil aynı zamanda toplumsal etkileşimin de merkezi haline gelmişlerdir. Kimi zaman takas şeklinde olan bu ticaret faaliyeti kimi zamanda parayla yapılan bir alışveriş halini almıştır. Bu ticari faaliyetler insanlık tarihinin ekonomik temel taşlarını oluşturmaktadır.

İnsanlar, tarih boyunca hem açık alanlarda kurulan tezgâhlarda hem de kapalı mekânlardaki dükkan ve sergilerde çeşitli ürünlerini satışa sunmuşlardır. Günümüzde bu ticari faaliyetlerin yerini bakkallar, marketler ve büyük alışveriş merkezleri almıştır. Gıda, giysi, ev eşyası, mutfak gereçleri ve daha birçok ihtiyaç malzemesi bu ortamlarda alınıp satılabilmektedir. Alışveriş kelimesinin temelinde ise her zaman ihtiyaç kavramı

yatmaktadır. İnsanlar ihtiyaç duydukları gereçleri temin etme eğiliminde bulunurlar (Özdemir, 2019, 276)

Türk eğlence kültürünün oluşumunda ekonomik etkenler daima merkezi bir rol oynamıştır. Eğlencenin planlanmasından başlayarak isimlendirilmesi, uygulanması hatta yaygınlaştırılması aşamalarına kadar maddi kaygılar belirleyici olmuştur. Bu yönden eğlence kavramı, yalnızca kültürel bir etkinlik olmayıp, aynı zamanda ekonomik bir alan olarak da değerlendirilmelidir. Kültürel faaliyetler gelişmekte olan ülkeler için malî bir yük olarak gözükmürken, gelişmekte olan ülkeler için ise önemli bir gelir kaynağı aynı zamanda yatırım alanı haline gelmiştir. Ekonomik refah düzeyi iyi durumda olan Batı toplumlarında kültür, sürdürülebilir kaynakların temel taşlarından biri olarak kabul edilmektedir (Özdemir, 2012, 5).

Türk toplumunun eğlence hayatında önemli bir yere sahip olan yayla şenlikleri Artvin bölgesi içinde oldukça kıymetlidir. Artvin Boğa Güreşleri Festivalinin gerçekleştirildiği bu bölge alışveriş konusunda oldukça zengindir. Festival sürecinde birçok dükkân kurularak insanların festival sürecindeki ihtiyaçları giderilir. Bu alışveriş sağlanan dükkânlar festival tarihinden önce belediyenin planladığı şekilde dükkân kiralama işlemlerinde bulunmaktadır. İzin alan işletmeler festivalin başlama tarihinden birkaç gün önce yaylaya çıkarak malzemelerini dükkân planlamasını yaparak satışa başlamaktadırlar. Bu alışveriş faaliyetleri hem bireysel olarak insanlara kazanç sağlarken ayrıca Artvin ilinin ekonomisine de katkı sağlamaktadır.

Alışverişin sağlanacağı dükkânlar, genellikle festivalin sağlanacağı alanda bulunmaktadır. Boğaların güreşecekleri arenanın dışındaki alanda sağ ve sol olmak üzere iki yanda dükkânların kurulumlarını yapmaktadırlar. Bu şekillenme sayesinde insanlar yakın mesafede ihtiyaçlarını tedarik etmektedirler.

Bunun yanında Artvin adına ait markalaşmış bir işletme bulunmaktadır. Bu işletme valiliğe aittir. Festival alanında kurulan bu dükkân markanın tanıtımını ayrıca belirlenen ürünlerin satışını festivale katılım sağlayan insanlara sunmaktadır. Bu ürünler Artvin logosu tasarımını üzerinde barındıran tişörtler, kupalar, anahtarlık, giyim tekstil ürünleri vb. hediyelik eşyalardır.

Şenlik alanları sadece belirli dükkânlarının kurulumuna ev sahipliği yapmakla kalmayıp aynı zamanda belirli sanatçıları sahne aldığı yeteneklerini sergiledikleri alanda olmuştur.

3.10 Yiyecek- İçecek

İnsanın yaşamını sürdürebilmesi için bazı temel ihtiyaçlarının tedarik edilmesi gerekir. Bu ihtiyaçların ilk sırasında yiyecek ve içecek yani beslenme gelmektedir. Çünkü beslenme, yalnızca fizyolojik bir gereksinim olarak kalmayıp diğer ihtiyaçlarımızın ortaya çıkmasındaki en temeli oluşturur. Maslow'un Motivasyon Teorisi tam olarak bu konu üzerine oluşturulmuştur. Bu teori insanların temel ihtiyaçlarını oluşturmaktadır. Bu ihtiyacın en başında da yiyecek-içecekten oluşan beslenme gelir. Bu ihtiyaçlar karşılandıktan sonra bir üst seviyeye geçilebilir. Bu temel ihtiyaçlar; oksijen, beslenme, uyku ve cinsellik gibi yaşamsal unsurları kapsar. Solunumdan sonra, insan hayatını sürdürebilmek adına en önemli kaynaklardan biri hiç şüphesiz beslenmedir.

Yemek, en temel anlamıyla insanların yaşamlarını devam ettirebilmesi için tükettikleri gıdaların genel adlandırılmasıdır. Ancak yemek kavramı aynı zamanda bu gıdaların nasıl ve hangi biçimlerde tüketildiğini ifade eden bir kavram olarak yerini alır. Yemek kavramı ayrıca bir beslenme aracı olarak kalmayıp aynı zamanda kültürel ve ekonomik bir alan olarak da yerini alır. Çünkü yemek; üretimden tüketime uzanan süreçte, birçok aşamayı içinde barındırır. Bunun yanında üretimi, hazırlanması ve tüketimi; zaman, mekân, inanç sistemleri ve mevcut imkânlarla bağlı olarak toplumdan topluma farklılık gösterir. Bitkisel olan gıdalar tarlada ya da bahçede üretilirken, hayvansal ürünler meralarda veya mandıralarda yetiştirilir. Bu ürünler uygun koşullarda depolanarak ihtiyaçlara göre dağılır.

Yiyecek ve içecek kavramının hazırlık süreci oldukça çeşitlidir. Kullanılan, araç-gereçler ve yöntemler kültürel farklılıkları gösterir. Tüketim ise yiyeceğin sunumu ile başlayan bir süreçtir. Bu aşamada yiyecekler elle, metal ya da ahşap kaşık, çatal, bıçak gibi araçlarla; Asya kültürlerinde ise yemek çubukları ile tüketilir. Bu tüketim süreci yalnızca eylemsel olarak kalmayıp içerisinde sofranın düzeni, yeme-içme adabı gibi kültürel davranışları da içerisine alır.

Bu süreçte üzerinde çalışma gerçekleştirdiğimiz Artvin Festivalleri olan Kafkasör Güreşlerinde, yeme içme kültürü festivale çıkacak olan insanların önceden yanlarına getirdiği yiyecekler ile bunun yanında belediyeden kiralanmış dükkânlardaki satış yapmak isteyen kişilerin ziyaretçilere sundukları yiyecekler ile devam etmektedir.

3.11 Yarışmalar

Oyun kelimesine dair birçok farklı tanım yapmak mümkündür. “Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence” (2011, 1830) biçiminde tanımlanan oyun, Türkçe sözlükte bu şekilde yer almaktadır. Türk Halk Kültüründe oyun, yalnızca eğlence bir etkinlik değil, aynı zamanda toplumsal yaşamının devamında farklı yönlerini yansıtan zengin bir kültürel unsurdur. Oyun terimi; futbol ve voleybol gibi spor müsabakalarını, sayısal loto ve dans topu gibi şans oyunlarını, zekâ geliştirici etkinlikleri, geleneksel çocuk oyunlarını, dijital ortamlarda oynanan elektronik oyunları ve Karagöz, Ortaoyunu gibi halk tiyatrosu örneklerini içinde barındırır. Ayrıca halk oyunları ve klasik danslar da bu bölümlerin içindedir (Özdemir, 2019, 279).

Türk eğlence tarihinin şekillenmesinde oyunun özel bir yeri vardır. Kutadgu Bilig ve Dede Korkut Kitabı gibi temel eserlerde oyunun içeriğiyle ilgili çeşitli bilgileri içerisinde barındırır. Oyun geleneğinin gelişimi, bazı dönemlerde dini ritüellerle bağlantılıdır. Örnek olarak, Yakut kültüründe ruhsal yetilere sahip şamanlar “oyun” adıyla anılmıştır (Köprülü, 2009, 94).

Huizinga, Homo Ludens adlı eserinde oyunu çeşitli yönleri ile ele almıştır. Oyunun kültürden daha eski bir olgu olduğu sonucuna varmıştır. Ona göre kültürel yaşamının tüm öğeleri temelde oyun kavramından türemiştir. Oyun, doğası gereği ciddi olmayan bir etkinliktir; ancak topluluklar, oyunlar aracılığıyla yaşamı anlama ve yorumlama biçimlerini ortaya koyarlar (Özdemir, 2019, 290).

Huizinga aynı zamanda oyun üzerine şu detaylı tanımı ortaya koymuştur:

Oyun belli bir yer, zaman ve irade sınırları içinde, aşık bir düzene uygun olarak serbestçe rıza gösterilen kurallara uyularak ve maddi yarar ve gereklilik alanının dışına cereyan eden bir faaliyettir. İster kutsal bir oyun isterse sıradan bir bayram; ister bir ayın isterse hoşça vakit geçirme söz konusu olsun, oyunun ortamı büyülenme ve heyecan

ortamıdır. Aktarım ve gerilim duyghuları faaliyete eşlik etmekte ve bu faaliyet kendiyile birlikte neşe ve gevşeme getirmektedir (Huizinga, 2015, 171).

Oyun, Türk kültür tarihinde önemli bir yere sahiptir. Oğuz Kağan ve Manas Destanları, Dîvânü Lugâtî't-Türk, Kutadgu Bilig ve Dede Korkut Kitabı gibi temel eserlerde, oyun hem kavramsal anlamda hem de içeriksel anlamda ele alınmıştır. Oyun geleneğinin kökeni, Şamanlık dönemine uzanmaktadır. Bu gelenekler dini ritüellere bağlantılı olarak şekillenmektedir. Ruhani güce sahip kişilere farklı Türk topluluklarında farklı adlandırmalar verilmiştir. Tunguzlar “Şaman”, Altay Türkleri “Kam”, Kırgızlar “Bahşı”, Oğuzlar “Ozan” ve Yakutlar “Oyun” olarak isimlendirilmiştir. Türkistan bölgesinde ‘oyun’ kelimesi yalnızca şaman kişiliğini tanımlamakla kalmayıp aynı zamanda şaman ayinlerinde de kullanılmaktadır. Şamanların bu ayinlerde müzik eşliğinde gerçekleştirdikleri beden hareketleri, mimikleri ve taklitleri oyunun Şamanizmle olan bağlantısını ortaya koymaktadır. Şaman; şair, besteci, müzisyen, şarkıcı ve oyuncu gibi çok yönlü bir sanatkar olmak toplumda yer edinerek doğaüstü ruhlarla kurduğu iletişimi en etkili biçimde müzik eşliğinde icra ettiği danslarla gerçekleştirir (Özdemir, 2019, 290).

Yarışma, bireyler ya da gruplar arasında belirli kurallar çerçevesinde gerçekleştirilen oyunlardır. Genellikle bir ödül ya da başarı hedefiyle gerçekleştirilirler. Katılımcılar, fiziksel, zihinsel ya da sanatsal becerilerini göstererek rakibine karşı bir üstünlük elde etmeye çalışır. Aynı zamanda yarışmalar sadece kazanma amacı taşımamaktadır. Bireylerin kendini geliştirme, özgüven kazanması ve topluluk içinde iyi bir iletişim kurabilme açısından da önemlidir. Bu tür etkinlikler, bireysel çabanın yanında toplumsal övgünün de bir araya geldiği dinamik süreçlerdir. Bundan dolayı yapılan yarışma şeklindeki oyunlar bireyin gelişim sürecine de katkı sağlamaktadır.

Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festival’de gerçekleşecek olan yarışmalar tarihi geçmişinde gerçekleşen yarışmalar ile ayrıca festival komitesinin düzenlediği ya da eklediği yarışmalar ile belirlenmektedir. Yarışmaların hangi tarihte, nerede ve hangi kurallar doğrultusunda gerçekleşeceği festival komitesi tarafından her sene festival hazırlıkları içerisinde planlanmaktadır. Festivalin gerçekleştirilme amaçlarının içerisinde en önemli yere sahip bir diğer konu şüphesiz katılımcılara eğlenceli bir deneyim sunarken aynı zamanda kültürel mirasın yaşatılmasına katkı sağlamaktır. Bu doğrultuda, geçmişte ve günlük yaşamın doğal bir parçası olan geleneksel kültürel

yarışmalar arasında boğa güreşleri gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında daha geleneksel bazı oyunlarda icra etmektedir. Örneğin, halat çekme yarışmaları gibi. Boğa güreşleri yarışmalarına öncesinden komiteye bildiriler yapmak gerekmektedir. Boğanın bakımı, hangi boğa ile yarışmaya katılacağı boğa sahibinin önceden bildirmesi gereken bilgiler arasında yer almaktadır. Diğer eğlencelik, geleneksel olarak adlandırılan oyunlara, her yaş grubundan katılım sağlanabilmektedir.

3.12 Giyim- Kuşam

Giyim- kuşam, başlangıçta insanın doğaya karşı kendini koruma ve mahremiyetini sağlama ihtiyaı ile ortaya çıkmıştır. Giyim-kuşam kavramı zamanla bir örtünme aracı olmaktan çıkarak yeni bir kimlik kazanmıştır. Bu kimlik estetik ve aidiyet kavramlarına dönüşmüştür. Giysi kavramı, zamanla ihtiyaçtan daha çok bir duruş bir gösterge halini almıştır. Farklı coğrafyaların kültürleri, yaşam tarzları giyimin biçimsel olarak değişimine katkı sağlamıştır. Giysi tarihi süreçte insanların toplumun onayına ihtiyaç duyduğu bir araca bile dönüşmüştür. Kıyafetin sadece giyinme ile kalmadığını aslında zamanla birçok şeyi bizle aktardığını ifade edebiliriz. Bu zellikler içerisinde coğrafi olarak da giysinin kumaşının, dokusunun oldukça önemli olduğunu kişinin ruh halinden kültürel köklerine kadar pek çok bilgiyi aslında bizimle paylaştığını ifade edebiliriz.

Bireylerin nasıl giyindiği, yalnızca fiziksel ihtiyaçlarla açıklanamayacak kadar çok yönlü ve geniş bir konudur. Yaş, cinsiyet, toplumsal rol, ekonomik durum ve kişisel zevkler gibi unsurlar bireyin giyim tercihi üzerinde oldukça dikkat çeken noktalardır. Geleneksel olarak giyinmenin temelinde korunma ihtiyaı bulunsa da günümüzde giysi kavramı sosyal statünün gösterilmesinde, politik ya da ideolojik unsurların sembolü haline de gelmiştir. Kıyafetler bedene giyilen kumaş parçaları olarak kalmayıp kişinin kendisini ifade etmesini sağlayacak bir araç haline gelmiştir. Ayrıca kişinin hayalini kurduğu “benlik” yaklaşımında da giyim-kuşam kavramı oldukça önemlidir.

Giyim-kuşam, kültürel yapı içerinde sembolik anlamlar taşıyan bir ifade alanı olarak değerlendirilmelidir. İnsanların giyim tercihleri çoğu zaman bulundukları sosyal ortama göre şekillenmektedir. Örneğin cenaze törenlerinde, düğünlerde, nişan gibi davet etkinliklerinde kıyafetin biçimi, şekli hatta rengi birbirinden farklıdır. Kadın ve erkeklerin kıyafetleri kendi aralarında olduğu gibi dini törenlerde de farklılık göstermektedir. Özellikle kadınlarda kullanılan çember, yazma ve eşarp gibi ürünler

kişinin toplumsal olarak taşıdığı kültürel değerler hakkında bizlere bilgi sunmaktadır. Ayrıca bu kullanılan örtünme şekilleri coğrafi olarakta değişiklikler göstermektedir. Kültürel olarak nişan düğün törenleri gibi etkinliklerde kullanılan giyim-kuşam unsurları kültürel göstergeler olarak adlandırılır. Bu nedenle kıyafet, bireyin kimliği hakkında önemli veriler sunan bir araç niteliği taşımaktadır.

Giysiler, bireylerin toplumsal konumlarını, üstlendikleri rolleri ve ait oldukları kültürel çevreyi önemli derecede yansıtan göstergelerdir. Bundan dolayı giyinme eylemi yalnızca fiziksel bir ihtiyaç değil; aynı zamanda kültürel bir anlatım biçimi olarak değerlendirilmelidir. Bundan dolayı kültürel anlamda giysiler “giyme” davranışı ya da giyinenleri “okuma” (Connerton, 2014, 25) kültürel olarak topluma birçok nitelik sunmaktadır.

Her ilin, hatta ilçelerinin kendine özgü geleneksel kıyafetleri bulunmaktadır. Bu giysiler, genellikle bölgeyi temsil eden halkın kimlik özelliklerini ve tarihsel olarak aktarılan özelliklerini öne çıkarır. Elbise seçimlerinde başlıca önemli faktörleri başlık olarak aktaracak olursak şunları ifade edebiliriz: Coğrafi koşullar, iklim şartları, dini inanışlar, etnik köken vb. birçok faktör sayılabilir.

Artvin Kafkasör Şenliklerinde, giyim-kuşam çeşitli açılardan değerlendirilebilir. Giyim tarzı üzerinde yaş, cinsiyet, sosyal statü, ekonomik seviye ve etnik köken gibi unsurlar önemli rol oynar. Yaş gruplarına bakıldıkça gençlerin tercih ettikleri kıyafetler ile orta yaşlı ve yaşlı insanların tercih ettikleri kıyafetler değişiklik göstermektedir. Kıyafet seçiminde coğrafi olarak mekân seçimi yayla olduğu için hava şartları da bu belirleyicilik üzerinde oldukça etkilidir. Bunun yanında festivale katılım sağlayacak sanatçılar, siyasetçiler, protokol üyelerinin kıyafetleri halkın giyiminden belirli şekilde ayrılmaktadır. Şenlik sürecinde hem geleneksel, günlük giysiler ve sanatçıların kullandığı giyim-kuşam değişiklik göstermektedir.

Genellikle festivalde hava sıcaklığına göre kısa kol veya güneşten korunmak için uzun kol giysiler tercih edilmektedir. Festivalin gerçekleştirildiği yer yayla olduğundan dolayı yağmur yağma riskinin normallere göre fazla olmasından dolayı, festivale katılım sağlayan kişilerin yanlarında getirdikleri malzemelerinde yağmurluk tarzında su geçirmeyen giysiler mevcuttur. Her ihtimale karşı şemsiyesini yanında bulunduran

katılımcılarda mevcuttur. Rakımdan ötürü akşamları festival alanı soğuk olduğu için kalın giysiler ve montlar katılımcıların yanında bulundurduğu giyim-kuşam ürünleridir.

Yöresel halk danslarına kullanılan kıyafetler genellikle festivalin açılışı esnasında danslarını sergileyecek olan ekibin giyinmesi ve danslarının bitişi bile kostüm değişikliğine gidilmektedir. Belediye başkanına bağlı olarak festival alanında Artvin yöresine ait geleneksel folklor kıyafetleri tercih edilmektedir. Fakat bu kıyafet festivalin bazı zaman diliminde tercih edilip sonra değiştirilmektedir.

Festivale katılım gösterecek, önceden belirlenen sanatçıların kostüm değişikliği sahnedeki rahatlıklarına ve hava şartlarına göre değişiklik göstermektedir. Giyim-kuşam üzerindeki farklılıklar toplumsal olarak çeşitli kültürel etkileri ortaya koymaktadır.

3.13 Hediye ve Ödüller

Türk eğlence kültüründe hediyeleşme, önemli bir yere sahiptir. Köklü bir gelenek haline gelmiştir. Hediye alma-verme eylemi eğlence ortamının da vazgeçilmez bir parçasıdır. Geçmişten geleceğe uzanan bir alışkanlık olarak varlığını sürdürmektedir. Eğlence kavramı ile hediyeleşmenin bir arada bulunması, Türk toplumlarında oldukça görülen kültürel bir özelliktir.

Eğlencenin sonunda gerçekleştirilen hediyeleşme geleneği, Türk kültüründe eskiden gerçekleştirilen potlaç ve yağma kültürünün izlerini taşımaktadır. Özellikle şölen sonrasında gerçekleştirilen yağma şölenleri ile savaş kazanımlarının ardından toplanan ganimet paylaştırılarak bu gelenek tarihsel olarak köklerini göstermektedir. Dede Korkut Kitabı'nda yer alan son boyda anlatılan 'han yağması' örneği, bu uygulamaların eski Türk toplumundaki şeklini ortaya koymaktadır (Özdemir, 2019: 309). *Üç Ok Boz Ok yığnak olsa Kazan ivin yağmaladur-idi. Kazan girü ivin yağmalatdı... Kaçan Kazan ivin yağmalatsa halalının elin alur taşra çıkar- idi, andan yağma iderler-idi* (Ergin, 2004: 243). Şölenin ardından bey, eşinin elini tutarak dışarı çıkar ve sahip olduğu tüm eşyalarının yağmalanmasına izin verir. Bu yağma geleneği zamanla biçim değiştirerek yerel eğlencelerde hediyeleşme ritüeli olarak varlığını devam ettirmektedir.

Yörede düzenlenen eğlencelerde, bölgeye kültürel, ekonomik, toplumsal veya siyasi açıdan katkı sağlayan siyasetçiler, sanatçılar, iş insanları gibi isimlere çeşitli ödüller takdim edilir (Özdemir, 2005, 298). Bu ödüller; genellikle günün anlam ve değerini

vurgulayan bir plaket, şilt, yöresel yiyecek-içecek, giyim ürünleri ya da aksesuarlar şeklindedir (Özdemir, 2019, 296). Bunun yanında Artvin iline ait olan markalaşma gösteren ‘Marka Artvin’festival alanında da satış dükkânı ile bulunmaktadır. Bu mağazada çay, reçel, zeytinyağı gibi besinsel hediyelerin yanında konfeksiyon ürünleri olan tişört, yağmurluk, çanta, cüzdan, oyuncak gibi birçok hediyelik eşyayı içerisinde barındırmaktadır.

Artvin Kafkasör Festivalinde hediyeleşme geleneği oldukça önemlidir. Düzenlenen festivalde pek çok kişiye hediyeler takdim edilmektedir. Özellikle boğalarına festival zamanına kadar bakıp, yarışlara hazırlayan boğa sahiplerinin ve boğa bakıcılarının olduğunu söyleyebiliriz. Yarışlarda dereceye giren boğaların sahiplerine plaket ve ödül olan para hediye edilmektedir. Diğer hediye alan katılımcılar arasından özel konuklara (bakan, siyasetçi, protokol üyeleri).

3.14 Kapanış, Festivalin Bitişi

Eğlence kalıbının sona ermesini belirleyen unsurlardan biri de bitiş kalıbıdır. Her ne kadar başlangıç kısmı gibi dikkat çekici olmasa da, bitiş bölümü eğlencenin kendi genel yapısında önemli bir yer almaktadır. Türk eğlence kültüründe bu kapanış biçimi belirgin bir şekilde sonlanma biçimi göstermese de etkinlik olarak içerisinde barındırdığı müzik, dans, yemek, eğlence gibi planlamalarla festivalin en üst seviyesine ulaştığı final aşamasıdır (Özdemir, 2005, 305-306).

Artvin Festivali boğa güreşlerinin sona ermesine doğru, bitiş kalıbı için özel bir planlama veya etkinlik düzenlenmemiştir. Genellikle pazar günü final olarak yapılan boğa güreşleri boğaların yarışma saatlerine bağlı kalınarak planlanmaktadır. Her boğanın güreşme süreçleri aynı olmadığından güreşlerin saatlerinde aksamalar olmaktadır. Bu durumdan ötürü festivalin kapanış kalıbı için net bir saat vermek doğru olmayacaktır. Genellikle öğleden sonra veya akşam saatlerine kadar boğa güreşleri devam etmektedir. Katılımcılar boğa güreşleri esnasında festival alanında kalıp yarışların bitmesini beklemektedir. Bu süreçte katılımcılar Kafkasör birincisinin kim olduğuna dair merak etmektedir. Bunun yanında orada esnaf olarak işletmesini açan dükkânlar da genellikle güreşlerin bitiş vaktini beklemektedirler.

Festivalin kapanış kısmı ilerlerken, kazanan boğanın anonsu büyük bir coşkuyla kutlanmaktadır. Boğa sahipleri, boğa bakıcıları hatta bazı katılımcılar kazanan boğa belirlendikten sonra boğaların güreştikleri arenaya inerek horon havası eşliğinde bu sevinçlerini kutlarlar. Eğlence bittikten sonra festivalin sunucusu tebriklerini sunarak bu sene yapılan festival hakkında kısa bir konuşma gerçekleştirerek teşekkürlerini sunar. Ardından seneye gerçekleşecek olan festival için şimdiden sabırsızlandığını dile getirerek festivalin resmi olarak bitişini sunar. Artvin Boğa Güreşleri Festivalinin sona erdiğini gösteren işaretler olarak, genellikle katılımcıların alışverişini sağladıkları dükkânların toplanması ve belediye de festival alanının temizliği için görevlendirilen görevlilerin temizliğe başlaması ile gösterilmektedir. Sunucunun festivalin bittiğine dair konuşması üzerine katılımcılar yoğun bir şekilde dönüş yoluna geçmeye başlarlar. İnsan yoğunluğunun azalması festivalin bittiğini bizlere hissettirir. Bu şekilde festivalin bitiş kalıbı gerçekleşir.

4.1 Bulgular

Bu çalışma kapsamında, Artvin ilinin geleneksel Kafkasör Şenliklerinin kültürel faaliyetleri, Kafkasör Festivalinin tarihi, yapısı ve işlevleri ile festivalin toplumsal, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal boyutları ve Artvin'in diğer ilçelerindeki festivaller ele alınmıştır. Ayrıca, festivallere katılan kaynak kişilerden festivalin işleyişine ilişkin bilgilerden yararlanılmıştır.

Şekil 1. Boğaların kaldıkları yerler (Kişisel Arşiv, 2024).

Şekil 2. Boğaların kaldıkları yerler (Kişisel Arşiv, 2014).

Kaynak Kişi, “2014’ten beri burayı yavaş yavaş kurduk. Hayvan sayımız arttıkça eklemeler yaptık. Bu işi yapmamızı sağlayan da voğacılıktır; yoksa şu an çalışmıyor olurum. Hayvancılık, baba ve dedemizin mesleğidir; bizim için adeta bir tutku, bir hastalık gibidir” (KK-1).

Kaynak Kişi, “Aslında Kafkasör Festivali uluslararası düzeyde yapılan bir festivaldir; tanıtımı yapılmalı ve değer verilmelidir. Ayrıca çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir” (KK-1).

Kaynak Kişi, “Benim burada irili ufaklı yaklaşık 300 hayvanım var. Küçükbaş hayvan sayım ise 600 civarında. Bu çiftlikte geçen sene Kafkasör’e 3 boğa ile katılmışım. Bu sene 4-5 boğa ile katılabilirim. Diğer boğa güreşlerine de katılıyorum ve festivaller için yaklaşık 15-20 boğa hazırlıyorum.

Bu iş biraz zordur; çünkü her boğanın sadece idman dönemi için 3 aya ihtiyacı vardır. Buna yayla sürecini dahil etmiyorum. Hayvanın mutlaka yeşil yemesi gerekir. Biz bu boğalara enerjili yemler veriyoruz; örneğin arpa, mısır kırması, üzüm kurusu, fındık ve pekmez gibi. Ancak bu tür yemleri hayvana iki sene üst üste verirse vücudunda yağlanma yapar. Yağlandığı zaman da sporculuk özelliğini kaybeder; idmana gidemez, nefes darlığı yaşar ve güreş sırasında çok çabuk yorulur. Neredeyse tamamen güreş özelliği biter.

Yazın mutlaka yeşil yemesi gerekir. Yeşil ot, hayvanın vücudunu temizler. Hayvan tezelendiğinde ise kıştan itibaren yeniden enerjili yemlere başlarız. İdman ve spora başladığımız dönemde bu yemleri artırırız. Güreşe bir hafta kala hem idmanı hem de enerjili yemleri keseriz. Bu süreç hayvanın dinlenme sürecidir; midesinin temizlenmesi ve sağlığı için gereklidir. Ardından güreşe çıkarız.

Yayla sürecinden örnek verecek olursak: Önce hayvanı yaylaya yeşile otlatırsın. Havalara soğuyunca içeri alırsın ve bu kez ot ile beslemeye devam edersin. Yaylalar genellikle 2000-2600 metre rakımın üzerindedir.

Şekil 3. Boğaların bakıldığı mandıralar (Kişisel Arşiv, 2024).

Hayvan yaylaya gidince yaz boyu orada kalır. Çoban ona bakar, sen de on günü bir ziyaret edersin. Mesela hayvanını kendi yaylana götürebilirsin; ancak en yakın yaylaya götürmek istersen, oradaki yaylacıların onay vermesi gerekir. Onların izniyle gidebilirsin.

Hayvanlar için yayla seçimi çok önemlidir. Ben bunun ön hazırlığını da yapıyorum. Yaylanın bitki örtüsüne, çeşitliğine, hava durumuna ve suyuna bakıyorum. Hepsini araştırıyorum. Keşif yapıyorum; eğer yaylanın hayvanıma faydalı olacağını görürsem o yaylaya götürmeye çalışıyorum.

Örneğin dişi ve erkek hayvanlarım farklı yaylalara gider; aynı yerde olmazlar. Dört yaşından sonra da aynı yaylaya pek katman çünkü o yaştan sonra birbirlerine çok zarar verebiliyorlar. Bu yüzden ayırırım ki birbirine zarar vermesinler.

Yayladan dönen hayvanlarıma ise o senenin biçilmiş ve kurutulmuş otlarıyla bir süre beslemeye devam ederiz. Yaklaşık 12. Aya kadar bu şekilde sürdürürüz.

Şekil 4. Ahırda boğa bakıcısı boğaların otlarını yerleştirirken (Kişisel Arşiv, 2024).

Diğer yemleri çok vermeyiz; çünkü idman ve spor yapmadığı dönemlerde fazla yağlanmasını istemeyiz. Bu yüzden hayvan sürekli ot tüketir. Mesela sabah saat yedide gider, “kayıрма” dediğimiz beslemeyi yaparız. İlk öğününü veririz. Sulukları her zaman önünde durur; istediği zaman taze su içebilir. Bizim içtiğimiz su neyse o da aynı sudan içer.

Öğlen ara öğün yaparız. Genelde üreticiler sabah-akşam kayırma yapar ama benim sistemim farklıdır. İki öğünde vereceğim yemi üçe bölerek veririm. Böylece midesi daha kolay hazmeder, aldığı besin daha faydalı olur. Bu şekilde, 12. Aya kadar kuru otla devam ederiz. 12. aydan sonra enerjili yemlere geçiş yaparız. Ara öğünde yine ot veririz; aslında sabah, öğlen ve akşam her zaman ot veriyoruz.

Hayvan alışma sürecindeyken birdenbire 5 kilo arpa veremezsiniz; hasta olur. İlk üç gün yarım kilo yem ve yarım kilo arpa verilir. Daha sonra miktar yavaş yavaş arttırılır; 1,5 kiloya çıkılır. Hayvanın bünyesi yeme alıştıkça 4,5 hatta 6 kiloya kadar çıkarılabilir. Bu miktar boğanın ebatına göre değişir.

Yaylada hayvan çok ot yiyip çok su içtiği için karnı büyür. Yayladan dönünce beslenmesi değiştiği için karnı küçülür ve vücudu şekil almaya başlar. İnsanla kıyaslarsak üçgen vücuda doğru gider. Bu süreç ikinci-üçüncü aya kadar böyle devam eder.

Bu arada incir de yediririz. Ege'den alıştığımız bir yöntemdir. Üzüm kurusu ve incir bağırsakları çalıştırır; bu yüzden ara ara veririz. Sabah, öğlen ve akşam ot veririz. Akşam ot bittikten sonra yemini ve arpasını verip yanında incir, üzüm kurusu gibi ek gıdalar da ekleriz. Böylece hayvan sabaha kadar sindirimini rahat yapar, sabah idmana rahat çıkar.

Otlarımız da özeldir. 2200 rakımlardan biçilir. Bitki örtüsü, çiçek çeşitliliği ve vitamini tıpkı yayladaki gibidir. Dünyanın en vitaminli otları yayla otlarıdır. Zaten birçok ilaç da bu otlardan üretilir. Hayvan bu otlarla beslenince hiçbir sorunu kalmaz; mide ve bağırsakları tazelenir, genel sağlığı yenilenmiş olur.

Ege'den nalbantımız gelir. Hayvanların ayaklarına nal çakmak için düzenli olarak gelir; mesela bu ayın 27'sinde gelecek. Gelişi 20 gün önceden duyurulur. "Boğasına nal çaktırmak isteyen bize ulaşsın" denir. Benim kendime ait özel nal makinem var; başka yerlerde derneklerin var ve onlar boğacılara bu hizmeti sunuyor. Benim hayvanım çok olduğu için kendi makinem bulunuyor.

Nalbant, belli bir ücret karşılığında bir-iki gün içinde tüm hayvanların nalını ve tırnak bakımını yapar. Bu işlemin festivalden 4-5 ay önce yapılması gerekir ki hayvanlar hazırlansın.

Üçüncü ayda idmana başlarız. Az önce yem için söylediğim gibi, nasıl ki insan spora başlarken önce 20 dakikalık yürüyüşle başlıyorsa, sonra süreyi artırıyorsa bizim süreç de aynıdır: Yavaş yavaş alıştıranak ilerleriz.

Yazın burada çok rüzgâr eser. Hayvan için de bu sıkıntılıdır; çünkü terliyen rüzgâr yememesi gerekir. Burada rüzgâr 11-12 gibi başlar ve akşam altıya kadar sürer. Bu yüzden spora 8-9 gibi çıkmam gerekir. Bana göre en sağlıklı idman saatleri de bu saatlerdir.

Hayvanın kategorisine göre idman saati değişir. Baş boğalar genellikle akşam serinliğinde, gece güreşir. Sıcakla işleri pek olmaz. Ancak büyük-orta kategorisindeki

hayvanlar öğlen 1-2 gibi güreştikleri için sıcağa alışmaları gerekir. Bu yüzden idmanlarını öğlen yaptırırız.

İdmana bir kilometre yürüyüşle başlarız. On gün böyle gider. On beş gün sonra mesafeyi iki buçuk kilometreye çıkarırız. Bu şekilde gidiş-geliş toplam 13-14 kilometreye kadar ulaşır.

Ayrıca hayvanların boynuna ağırlık asarız. Bunun sebebi boyun kaslarını güçlendirmektir. Ağırlıkla çalışan hayvanların boynu normalden çok daha gelişmiş olur. Boynu güçlü olan hayvan arenada da güçlü olur; kilosu aynı olsa bile rakibine üstünlük sağlar.

Şekil 5. Baş boğa kategorisindeki boğalar (Kişisel Arşiv, 2024).

Şekil 6. Baş boğa kategorisindeki boğalar (Kişisel Arşiv, 2024).

Bu şekilde hayvana kas yaptırırız. Zaten idman tamamlandığında, kışın gördüğün hayvanla idman sonrası gördüğün hayvan arasında büyük fark olur. Biz boğacılar buna “kayış gibi olmuş” deriz. Kayış gibi olup damar damar baklava dilimleri ortaya çıktığında idman bitmiş demektir; artık güreşe hazırdır. Son hafta dinlendiririz ve sonra güreşe çıkartırız.

Sonrasında ise boğacılar için çoğu zaman hüsrarla sonuçlanan kura çekimi gelir. Mesela on beş boğa katılıyor diyelim. Bunların yedi sekiz tanesi favoridir, beş altı tanesi de

şansını denemek isteyen daha hafif rakiplerdir. Eğer burada kötü kura çekerse, boğan ne kadar iyi olursa olsun yüzde doksan kaybedersin. Kura çekimi çok önemlidir. Bu sorunu aşamıyoruz; biraz adaletsizlik oluyormuş gibi geliyor ama buna da bir çözüm bulamıyoruz. Herkesin malı kıymetli.

Arada deneme güreşleri olabiliyor. Bu daha çok küçük hayvanların gelecek vaat edip etmediğini görmek veya tecrübe kazanmalarını sağlamak içindir. Mesela burada yaparız. Aynı güreş havasında boğalarının yanına geçeriz, onlara ses veririz ki alışsınlar. Aralarında ürkek olanlar oluyor; arabadan, çucaldan, insandan ürkenler... Sese alışmaları için de yaptığımız çok şey oldu; mesela radyo alıyoruz ve Artvin oyunlarını, Kafkasör'de çalınan müzikleri sabaha kadar ahırlarında veya idmana giderken çalıyoruz. Ben çocukların boynuna radyo asardım, boğa onların arkasından giderken o müzik çalardı. Böylece sese alışırlardı.

Eskiden kaybeden boğalar kasaba gönderilmiş. O zamanlar hayvan sevgisinin bugünkü kadar gelişmiş olduğunu düşünmüyorum. Genelde “yendim, ağa oldum” hesabıyla bakılırmış. Ama şu an durum öyle değil. Şimdiki boğa yetiştiricilerinin çoğu için boğalar adeta ailenin ferdi gibi. “Ben çocuklarımı ettirmemişim, boğalarımı banyo ettirmişimdir.” diyen bile var. Yani boğalar kıymetli ve değerli.

Bizim festivallerde çok mani söyleyen, meydancı diye tabir edilen lişiler pek olmaz. Bu daha çok Ege’de yaygındır. Mesela Ege’de maniler okunur. Karakucak güreşlerinde olduğu gibi. Boğanın ismini o anda maniyle bağdaştırırlar, sahibine boğaya anlık maniler yazarlar. Bizde ise biraz daha farklıdır; burada genelde boğa hakkında bilgi verilir: Bu boğa kimin oğlu, nerelerde güreşmiş, kaç yıldır arenada, kaç birinciliği var... Bunlar peş peşe sıralanır. Sonrasında da birkaç espirili cümle kurulur; işin şov kısmı budur. Ama Ege bölgesinde her boğaya o anda mani yazılır. Yazamazsa ona cazgır denmez. Onlar sunucuya “cazgır” der; o özelliği yoksa cazgırlık yapamaz. Mesela o cazgırı şimdi arasam, sizin isminizi versem hemem anında adınıza mani yazar ve okur. O cazgırı birkaç kere buraya da getirdik, burada sunuculuk yaptı.

“Artvin’de neden bu kadar boğa güreşleri yaygın?” diye sorulduğunda, bu bizimle ilgili değil; çok eskilerimizle, dedelerimizden öğrendiklerimizle alakalı. O zamanlar yapılan tek iş hayvancılık ve yaylacılıkmış. Zaten Artvin’in coğrafi yapısı yaylacılığa çok uygun. Duyduklarıma göre coğrafyası tamamemmn yayla şeklindedir. Bu yüzden gelenek

böyle dürmüş ve devam etmiştir. Yani çıkış nedeni de sebebi de budur; genel olarak coğrafi yapı ve yaylacılık diyebiliriz.

Çünkü böyle bir coğrafi yapı başka yerde pek yok. Ucu bucağı olmayan yüzlerce yaylamız var ve hepsinin otları inanılmaz değerlidir. Hatta hepsini biçsen ilaç yaparsın. Bütün canlılara şifa olabilecek bir bitki örtüsü var Artvin’de.

Şekil 7. Boğaların bakıldığı yaylalar (Kişisel Arşiv, 2024).

Zaten bu yüzden Artvin, doğasıyla ve boğasıyla anılan bir yerdir. Festivalde çalınan müzikler konusunda ise son üç beş yıldır farklı tarzlar deneniyor. Mesela başboğa finale çıkarken, Şampiyonlar Ligi final müziğini çalıyorlar. Bu bile ayrı bir motivasyon sağlıyor; hatta bizim bile güreşesimiz geliyor. Boğaya ne kadar etki ediyor bilmiyorum ama biz boğa sahiplerini etkilediği kesin.

Folklorik bir özellik olarak biz yöresel müzikleri her gün dinlediğimiz için zaman zaman farklılık arıyoruz. Ancak dışarıdan gelen misafirler genellikle yöresel müzikleri tercih ediyor.

Festival tarihinin temmuz ayında belirlenmesinin sebebi, okulların tatil olması; insanların rahatça gelebilmesi ve yaz döneminde Artvin'in zaten kalabalık olmasıdır. Ayrıca Kafkasör sürekli yağış alan bir yer olduğu için, festivali mayıs ayında yaparsan hava soğuk olur, eylül ayında yaparsan her gün yağma ihtimali çok yüksektir. Bu nedenle en uygun tarihin temmuz olduğu düşünülmüş ve gelenek hâline gelmiştir.

İlçeler ve köyler ise kendi iklimlerine göre tarih belirliyor. Mesela Yusufeli yazın aşırı sıcak olduğu için festivalini dördüncü veya beşinci ayda yapmayı tercih ediyor. Yani tarihler tamamen bölgenin iklimine göre şekilleniyor.

Diğer ilçelerde yapılan boğa güreşlerine gelirse; örneğin Murgul'un kendi içinde iki üç farklı festivali var. Yusufeli'nde de durum aynı. Zaten hepsi gelenek ve görenekleri yaşatmayı amaçlıyor. Gerekirse kendi aralarında para toplayarak bu festivallerin sürmesini sağlıyorlar. Festival sayısının fazla olması boğaların sayısını da artırıyor. Bu hem iyi bir şey hem de alternatif oluşturuyor; böylece tüm boğalar tek bir yerde toplanmamış, birbirlerini de fazla yormamış oluyorlar“ (KK- 1).

Şekil 8. Festivalin başlangıç yürüyüşü, Belediye önü (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak kişi,“Bu yıl yapılan boğa güreşleri festivalinde, her sene olduğu gibi başlangıç töreni belediyenin önünde gerçekleştirildi” (KK-3).Bu açıklamasıyla festivalin başlangıcının nasıl gerçekleştiğine dair yorumda bulunmuştur.

Şekil 9. Boğanın çarşıda yerel halka gösterilmesi (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Boğamız, belediyeden başlayarak valiliğin önüne kadar getirilir ve çarşıda dolaştırılır. Kafkasör etkinliği de işte o zaman başlamış olur” (KK-4).

Şekil 10. Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festivalinin açılış konuşmaları (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “şu anda burada belediye başkanının açılış konuşması gerçekleşmektedir. Konuşmasında Artvin iliyle ilgili bazı konulara değinir ve emeği geçen kişilere teşekkür eder” (KK-5).

şekil 11. Halk dansları ekibi (Kişisel Arşiv, 2024).

şekil 12. Halk dansları ekibi (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Halk danslarımız, geleneksel geçmişimizin bir parçasıdır. Bizim için çok kıymetlidir ve nesilden nesile aktarılır” (KK-6).

Kaynak Kişi, “Oyunlarımız çok özeldir; kùltürümüzü yansıtır. Hele de on dõrtlü oyunumuz bir başkadır” (KK-7).

Yerel halkın oyunlar hakkında yağığı yorumlar, halk danslarına verdikleri değeri ortaya koyar.

Şekil 13. Halk danslarını oynayan yerel halk (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Her zaman böyledir; oyuncular danslarını bitirdikten sonra hep birlikte oynarız“ (KK-8).

Geleneksel halk danslarının ardından, tüm halk çember oluşturarak festivalin başlangıcını kutlar.

Şekil 14. Festivalin açılışı için kurdele kesimi (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Burada festivalin resmi açılışı yapılmaktadır” (KK-9).

Şekil 15. Açılış sonrası kurulan sergi (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Boğa güreşlerinin açılışından sonra genellikle bir sergi düzenlenir. Sergiyi gezeriz ve çok güzel resimler görürüz“ (KK-10).

Festivalin açılışı için protokol üyeleri kurdale kesimi yapar. Ardından halk, sergi için hazırlanmış resimleri gezme imkânı bulur.

Şekil 16. Kafkasör festival alanı (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Burası festival alanımız, Kafkasör Yaylası. Festivalimiz, eski zamanlardan beri bu yaylada düzenlenmektedir. Boğalarımız burada güreşir ve bu yıl da oldukça çekişmeli geçecek gibi görünüyor“ (KK-11).

Kaynak Kişi, “Boğa güreşlerimiz her yıl burada düzenlenir. Hangi boğanın birinci olacağını büyük bir heyecanla bekleriz. Kazanmak, boğa sahipleri için büyük önem taşır“ (KK-12).

Kaynak Kişi, “Alanlarımız güzel, ancak keşke daha büyük olsaydı; buraya sığmak zor oluyor. İzlerken, boğalar geride kaldığında onları takip etmek zorlaşıyor” (KK-12).

Kaynak Kişi, “Hafta içi yarışları o kadar yoğun olmasa da, Pazar günü burası oldukça kalabalık olur ve oturacak yer bulmak zorlaşır. Buna rağmen boğaları izlemek çok keyiflidir ve burada olmak bizi mutlu eder“ (KK-13).

Yerel halk ve diğer illerden gelen misafirler, büyük bir beklentiyle festivale katılmıştır. Seyirciler boğa güreşlerini büyük bir heyecanla izlemektedir. Alanın küçük olması nedeniyle bazı kişiler sığamadıkları için şikâyetçi olsa da, genellikle bu heyecanı

yaşamak onlar için büyük bir keyif olmuştur. Bu durum, festivalle ilgili yapılabilecek yorumlardan biri olarak değerlendirilebilir.

Şekil 17. Kafkasörün ana giriş kapısı (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Festival alanı belediye tarafından tahsis edildikten sonra, buraya bir giriş kapısı yapılmıştır” (KK-14).

Burası, Kafkasör Boğa Güreşleri Festivalinin giriş kapısıdır. Festivale katılacak kişiler genellikle ana giriş kapısını tercih eder. Ancak konaklamak için kurdukları çadırların konumuna göre arenaya başka giriş yollarını da kullanabilmektedirler.

Şekil 18. Boğa güreşleri (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Şu anda boğalarımız güreşecek ve birbirlerini tanımaya çalışıyorlar. Bu süreçte birbirlerini koklayarak iletişim kurarlar” (KK-15).

Kaynak Kişi, “Güreş süresi genellikle belli olmaz; boğalar istedikleri zaman güreşir. Bakıcıları onları birbirine doğru iter, fakat genellikle boğaların keyfi ne zaman isterse güreş başlar. İşte heyecan verici anlar da bu belirsizlikte yaşanır” (KK-16).

Kaynak Kişi, “Genellikle Kafkasör’de festival zamanı hep yağmur yağar. Kapalı alanlarda oturanlar şanslı oluyor, ancak oraya denk gelmek biraz zor. Bu nedenle festivalin yağmamasını diliyoruz” (KK-13).

Kaynak Kişi, “Boğalar ayaklarını sürtmeye ve böğürmeye başladığında genellikle güreşe başlarlar” (KK-17).

Kaynak Kişi, “Asıl heyecanı yaşayanlar boğa sahipleri ve bakıcılarıdır; onlar sonucu en çok merak edenlerdir. Kafkasör’ü kazanmak büyük önem taşır. Festival bitip çarşıya inildiğinde herkes sorar: ‘Kafkasör’ü kim aldı?’ Bu soru, Artvin insanı için oldukça önemlidir”(KK-18).

Kaynak kişilerin, festivalin güreş bölümleri hakkındaki yorumları bu şekildedir.

Şekil 19. Boğaların güreştikleri arena sahası (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Hangi boğa kazanırsa kazansın, o anda büyük bir coşku yaşanır. Boğa sahipleri ve arkadaşları da arenaya inerler. Aslında her güreşten sonra arenaya inilmese yarışlar daha hızlı ilerlerdi; ama onlar da mutlu ve heyecanlı, tabi ki” (KK-19).

Kazanan boğanın sahipleri ve arkadaşları arenaya inerek sevinçlerini kutluyorlar.

Şekil 20. Seyircilerin alanı (Kişisel Arşiv, 2024).

Şekil 21. Seyircilerin alanı (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Her şey güzel ama bizim insanımız biraz özensiz; bakın, burada yemiş içmiş ve çöpünü bırakmış”(KK-20).

Kaynak Kişi, “İşte bu olmamalı” (KK-20).

Kaynak Kişi, “Evet festival alanı çok kirletiliyor; aslında doğamıza zarar vermemeliyiz” (KK-21).

Kaynak Kişi, “Festival zamanı insan yoğunluğundan dolayı alan çok çabuk kirleniyor. Gerekli anonslar yapılırsa da, bazı kişiler ne yazık ki bunlara dikkat etmiyor; keşke böyle olmasa” (KK- 22).

Kaynak Kişi, “Evet, insanlar alanı çok kirletiyor; keşke yapmasalar. Neyse ki belediyemiz, festival bittikten sonra gerekli düzenleme ve temizlik işlemlerini gerçekleştiriyor” (KK-23).

Festival sürecinde çevrenin kirletildiği ve insanların çevre temizliğine yeterince önem verilmediği, araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Yaptığım kaynak kişi görüşmeleri de çevrenin katılım sağlayan ziyaretçiler tarafından kirli bırakıldığına dair yorumlar şeklinde olmuştur.

Şekil 22. Artvin Kafkasör Yaylası (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Kafkasör çok güzeldir, buranın havası ise bir başkadır” (KK-24).

Kaynak Kişi, “Burada çok güzel yürüyüş alanlarımız vardır ve havası tertemizdir. Bu nedenle festival bizim için çok önemlidir; işi ve gücü bırakıp iki-üç gün burada kalırız. İnsanlar, erkenden gelebilmek için işlerinden izin bile alır” (KK-12).

Kaynak Kişi, “Yaylamız güzeldir ve bu festival çok eskiye dayanır. Eskiden, yayla zamanı boğaları yaylaya götürenler, aralarında kavga çıkmaması için onları barıştırır ve bir araya getirirlerdi. Daha sonra yaylanın baş boğası seçilirdi. Boğalar bu seçimi kendi aralarında içgüdüsel olarak yapar; böylece bu gelenek nesillerden nesillere aktarılmıştır” (KK-13).

Şekil 23. Arena alanı (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Kazanan belli olduktan sonra büyük kutlamalar başlar” (KK- 25).

Kaynak Kişi, “Zor geçen güreşlerdi. Kazanan belli. Şimdi eğlence zamanı” (KK- 26).

Kaynak Kişi, “Festival bu senede çok renkli ve kalabalık geçti. Burada olduğumuz için mutluyuz. Bu bizim geleneksel mirasımız” (KK-27).

Kaynak Kişi, “En sonunda, Pazar günü baş boğalar da güreşir ve en önemlisi olan Kafkasör’ün birincisi seçilir. Boğamız belirlendi; şimdi de arenada büyük horon halkaları ile horon edeceğiz”(KK-28).

Kaynak Kişi, “Kafkasör’ün yıldızı çok önemlidir. Çarşıya indiğimizde, festivale katılamamış olan herkes ‘Kafkasör’ü kim aldı?’ diye sorar” (KK-29).

Kaynak kişilerle yapılan görüşmelerde, festivalin bu kısmının çok heyecanlı ve sevinçli geçtiği gözlemlenmiştir.

Şekil 24. Kafkasör Festivalindeki kurulan belediye çadırları (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Belediyenin kurduğu çadırlar oldukça faydalı oluyor. Dışarıdan gelen misafirler önceden kiralama yaparak bu çadırlarda konaklayabiliyor. Ayrıca bireysel çadır kurmak isteyenler de olabiliyor; bunun yanı sıra bölgede oteller de bulunuyor ve isteyenler orada da kalabiliyor” (KK-30).

Kaynak Kişi, “Arenanın bulunduğu yer daha gürültülüdür. Burada insanlar müzik dinler ve neredeyse hiç kimse uyuyamaz” (KK-33).

Kaynak kişilerin yorumları bu şekildedir.

Şekil 25. Belediyenin çadır önünde kurduğu oturma yerleri (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Genellikle boğa güreşlerini izlemek isteyenler burada ve arenanın yanlarında oturur; güreşleri takip etmek için bu yerler uygundur. Ancak yeterli değildir; burası o kadar kalabalık oluyor ki herkes sığamıyor” (KK-31).

Kaynak Kişi, “Bu oturma alanları, festivali izlemek isteyenler için asla yeterli gelmiyor. Özellikle gündüzleri burası çok sıkışık oluyor. Ayrıca, daha düzenli ve konforlu alanlar yapılabilir” (KK-32).

Kaynak kişiler, boğa güreşlerini izlemek için ayrılan alanların yetersiz olduğunu ve arena çevresinin oldukça kalabalık olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, güreşlerin yapıldığı saatlerde birçok kişinin ayakta kalmak zorunda olduğunu da ifade etmiştir.

Şekil 26. 44. Kafkasör Kültür Turizm ve Sanat Festivalinin, boğa güreşleri takvimi (Belediye Arşivi, 2025).

Kaynak Kişi, “Yapılan düzenlemelerle programımızın akışı önceden belirlenir ve buna uygun olarak tarihler ile saat ayarlamaları yapılır. Tabi ki, yerel halk Kafkasör’e daha erken tarihlerde gidip yerini belirler; hatta kalmaya başlayanlar bile olur. Ancak en önemli gün Pazar günüdür; asıl Kafkasör’ün kazananı o gün belli olur” (KK-34).

Şekil 27. Yusufeli Kirazalan Köyündeki Hasret Günü Festivali Kutlamaları (Kişisel Arşiv, 2024).

Şekil 28. Yusufeli Kirazalan Köyündeki Hasret Günü Festivali Kutlamaları (Kişisel Arşiv, 2024).

Kaynak Kişi, “Festivalimizde halaylar çekilir, türküler söylenir ve yöresel halk oyunları oynanır. Festivalimizi gerçekten büyük coşkuyla gerçekleştiririz” (KK-18).

Şekil 29. Yusufeli Kirazalan köyündeki yayla yolu(Kişisel Arşiv, 2024).

Şekil 30. Yusufeli Kirazalan köyündeki yayla yolu(Kişisel Arşiv, 2024).

Şekil 31. Bahsi geçen diğer yaylalar (Kişisel Arşiv, 2024).

Şekil 32. Artvin İli (Kişisel Arşiv, 2024).

Şekil 33.Demir Elma Festivali(URL-5, 2025).

Şekil 34.Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği ve Karakucak Güreşlerinin Yapıldığı Bölge(URL-1, 2025).

Şekil 35.Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği ve Karakucak Güreşlerindeki Yapılan Konser Etkinliği (URL-2, 2025).

Şekil 36.Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği ve Karakucak Güreşleri (URL-2, 2025).

Şekil 37. Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali (URL-3, 2025).

Şekil 38. Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali (URL-3, 2025).

Şekil 39. Macahel Saf Kafkas Arı ve Bal Festivali (URL-4, 2025).

Şekil 40. Macahel Saf Kafkas Arı ve Bal Festivali (URL- 4, 2025).

Şekil 41. Borçka Tiyatro Festivali (URL-6, 2025).

Şekil 42. Geleneksel Şavşat Sahara Kültür ve Festivali (URL-7, 2025).

Şekil 43. Geleneksel Şavşat Sahara Kültür ve Festivali, Halk Dansları (URL-7, 2025).

Şekil 44. Erenköy Köyü- Hers Pancar Dağı Festivali Afi i (URL-8, 2025).

Şekil 45. Yusufeli Festivalleri (URL-9, 2015).

4.2 Toplumsal Hafıza

Toplumsal hafıza, bir toplumun ortak deneyim ve bilgilerini kuşaktan kuşağa aktararak ortak bir kimlik oluşturmasını sağlayan süreçtir. Artvin’de bu hafızanın somut örneklerinden biri, halk arasında yaygın biçimde kullanılan “Göge Komşu Topraklar” ifadesidir. Bu adlandırma, kentin yüksek dağları, dik yamaçları ve coğrafi yapısına dair ortak algının kuşaktan kuşağa aktarılmasıyla oluşmuş kültürel bir belleği yansıtır. Bu yönüyle, Artvin’deki “Göge Komşu Topraklar” söylemi, bölge halkının ortak hafıza ve yaşam deneyimini güçlendiren önemli bir hafıza ögesi olarak öne çıkar.

Toplumsal hafıza (aynı zamanda toplumsal bellek, kolektif hafıza veya kolektif bellek olarak da adlandırılır), bir grubun kimliğiyle yakından bağlantılı olayların, o grubun ortak bilgi ve bellek birikiminde yer almasını ifade eden bir kavramdır. Bu terim, 19. Yüzyılın ikinci yarısında Fransızca “la mémoire collective” ifadesiyle literature girmiştir. Filozof ve sosyolog Maurice Halbwachs, 1924 yılında yayımladığı *Les cadres sociaux de la mémoire* adlı çalışmasında bu kavramı sistematik bir biçimde ele almış ve geliştirmiştir. Kolektif hafıza; küçük ya da büyük ölçekli toplumsal gruplar tarafından oluşturulabilir, paylaşılabılır ve sonraki kuşaklara aktarılabilir. Bu toplumsal gruplar; milletler, kuşaklar ya da çeşitli cemiyetler gibi farklı toplulukları kapsayabilir. Kolektif hafıza, tarih, sosyoloji, psikoloji, felsefe ve antropoloji gibi pek çok disiplinde araştırma ve tartışma konusu olmuştur (URL-11, 2025).

5

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Yapılan incelemeler, festivallerin geçmişten günümüze önemli ölçüde değişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Geçmiş yıllarda festivaller daha dar kapsamlı ve sınırlı imkânlarla gerçekleştirilirken, günümüzde hem organizasyon hem de içerik açısından çok daha gelişmiş bir hâle gelmiştir. Eskiden konser alanları ve etkinlik mekânları küçük olup katılımcı sayısı sınırlıyken, günümüzde festival alanları daha geniş tutulmakta ve daha fazla kişiye hitap edecek şekilde düzenlenmektedir. Ayrıca etkinliklerin kapsamı genişledikçe, şenlik isimleri de değişerek “Kültür ve Sanat Festivalleri” gibi daha kapsamlı bir niteliğe bürünmüştür.

Geçmişte festivallerin temelini oluşturan Toy ve Potlaç gibi etkinlikler, ziyafet, misafirperverlik, cömertlik ve yardımlaşma gibi değerler etrafında şekillenmiş; toplumsal paylaşımı ön plana çıkarmıştır. Günümüzde ise bu değerler, daha modern festivaller ve şenlikler aracılığıyla devam etmekte; geleneksel kültürel öğeler, modern organizasyon olanaklarıyla birleşerek geniş kitlelere ulaşmaktadır.

Sonuç olarak, festivallerin tarihsel süreç içinde geçirdiği dönüşüm, hem içerik hem de katılımcı deneyimi açısından önemli bir gelişimi göstermektedir. Geçmişin sınırlı ve yerek etkinliklerinden, günümüzün geniş katılımlı, kapsamlı ve çok yönlü kültür-sanat etkinliklerine doğru bir evrim söz konusudur.

Eskiden Toy ve Potlaçlar, köy veya obalarda topluluk üyelerinin bir araya geldiği, yardımlaşmayı ve misafirperverliği pekiştiren etkinliklerdi. Örneğin, bir aile düğünde düzenlenen toylarda köy halkı katkıda bulunur, yiyecek ve eğlence paylaşırdı. Günümüzde ise bu işlev, büyük şehir festivallerinde veya bölgesel kültür şenliklerinde görülmektedir; katılımcılar binlerce kişiye ulaşan konserlerde bir araya gelir; ortak deneyim paylaşır ve toplumsal kaynaşma sağlanır. Böylece, eski geleneksel dayanışma anlayışı, modern organizasyonlarda geniş kitlelere taşınmıştır. Bugün ise festivaller, benzer şekilde bireylere sosyo-psikolojik olarak stres atma, eğlenme ve sosyallik açısından katkı sağlamaktadır. Günümüzde festivallerin kültürel aktarımı daha geniş bir

alana etki etmektedir. Tarih boyunca yapılan bu tarz etkinlikler geleneksel normları koruma, toplumun geleneklerini yaşama fırsatı sunarken bu işlev zaman içerisinde modern organizasyonlar içerisinde amacını geleneksel mirası koruma ve anma olarak ortaya çıkmaktadır.

Festivallerin ekonomik işlevlerine baktığımızda tarih boyunca toplumlarda ekonomik boyutu yerel şekilde devamlılığını sağlamak üzerine kurulduğunu görmekteyiz. Günümüzdeki festival yapısı yerel ekonomiyi canlı tutmanın yanında turizmi arttırma ve bölgesel tanıtıma katkı sağlama gibi hedefleride amaç edinmiştir.

Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festivali'nin yapısal incelemesi, festivalin geçmişten günümüze kadar olan süreçte önemli değişiklikler ortaya koymaktadır. Geçmiş yıllarda festival, daha sınırlı zaman ve mekân düzenlemeleri ile gerçekleştirilirken, günümüzde etkinliklerin süresi ve tarihleri belirli bir plan dahilinde düzenlenmekte, mekânlar ise kalabalık kitleleri rahatlıkla ağırlayacak şekilde organize edilmektedir.

Festivalin eğlence içeriği de zaman içinde çeşitlenmiş, farklı etkinliklere yer verilerek ziyaretçilere daha kapsamlı bir deneyim sunulmuştur. Geçmiş yıllarda spontane ve sınırlı etkinliklerle gerçekleştirilen organizasyonlar, günümüzde daha sistemli ve planlı bir yapıya kavuşmuştur. Katılımcı sayısında da belirgin bir artış gözlemlenmekte; festival, sadece ilçe ve il düzeyinde değil, bölgesel ve ülke genelinde ziyaretçileri çekmektedir.

Festivalin açılış biçimi de değişim göstermiştir. Günümüzde protokol konuşmaları, açılış sergileri ve yürüyüşleriyle resmi bir açılış töreni planlanmaktadır. Devamında halk dansları ekipleride daha planlı ve organize bir şekilde hazırlık yapmaktadır.

Bu değişim süreci yalnızca Kafkasör Boğa Güreşleri Festivali ile sınırlı kalmayıp, Artvin ve ilçelerinde düzenlenen diğer festivallerde de benzer bir gelişim çizgisi göstermektedir. Bölgedeki festivallerin zamanla daha profesyonel bir yapıya kavuşması, etkinliklerin planlanışından katılımcı çeşitliliğine kadar birçok unsurda yeniklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Böylece hem kültürel mirasın korunması hem de yerel turizmin canlanması açısından önemlidir.

Çalışmamız kapsamında yapılan Artvin ilinde yapılan festivaller, festivalin yapılış şekli, etkinliklerin gerçekleştiği mekânlar ve düzenlenen yarışmalar zaman içerisinde çeşitli değişiklikler gösterdiğini, organizasyon biçimlerinin ve etkinlik içeriklerinin geliştiğini

ortaya koymuştur. Böylece geçmişten günümüze uzanan süreçte festivallerin hem kültürel hem de toplumsal açıdan evrildiği ve bölge halkı ile ziyaretçiler için daha kapsamlı bir deneyim sunduğu anlaşılmıştır.

Artvin ilçeleri olan Ardanuç, Arhavi, Borçka, Hopa, şavşat ve Yusufeli festivalleri hakkında bilgiler verilmiştir. Yoğun ilgi ve katılım gören festivaller hakkında tarih planlamaları yer zaman ayarlamalarının nasıl olduğu, festivalin içeriğine dair bilgiler eklenmiştir.

Saha alışmaları folklorun tespit edilmesinde önemli bir süreçtir. Bu kapsamda alan araştırması yapılarak katılımcılarla anketler uygulanmıştır. Çalışmada saha araştırmalarına yer verilmiştir. Süreç boyunca katılımcıların festival hakkındaki genel görüşleri ile Artvin Kafkasör Boğa Güreşleri Festivali'ne dair düşünceleri doğrudan aktarılmıştır. Elde edilen bu görüşler, festivalin değerlendirilmesi ve yorumlanmasında önemli bir kaynak olarak çalışmada kullanılmıştır.

Bu alışmada, Artvin ilinin geleneksel ve kültürel kimliği ortaya konulmuştur. Festival tarihinin literatür süreci ve günümüzdeki festival yapısının dönüşümü hakkında bilgiler paylaşılmıştır. Artvin ili ve ilçelerinin gelenekleri, festival içeriğinin nasıl oluşturulduğu ve bu kültürel mirasın gelecek nesillere nasıl aktarıldığı ortaya konmuştur. Bu alışma ile Artvin il ve ilçelerinin halk kültürüne ve Türk halk kültürüne katkı sağlanmak istenmiştir.

5.2 neriler

Artvin kapsamında yapılan bu tezde festival etkinliklerinin genel yapısı detaylı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmamızda geçmişten günümüze kadar ulaşan geleneksel festival yapısı Artvin Kafkasör Festivalinin nasıl oluştuğuna tarihsel sürecine geçmişteki festival, şenlik kavramına yönelik bilgilendirici olmuştur. Yapılan bu çalışmada bundan sonraki Artvin Festivalleri hakkında araştırmacılara yol gösterecek niteliktedir. Festival alanı hakkında bazı düzenlemelerin oluşturulması gerektiği kaynak kişilerin görüşleri ile saptanmıştır. Festival sürecini daha verimli hâle getirmek ve katılımcı sayısını artırmak için evre ile ilgili düzenlemeler yapılması gerekir.

KAYNAKLAR

- Artvinli, T. (2013). Yusufeli K lly t . İstanbul. Yusufeli Belediyesi Yayınları.
- Assmann, j. (2001). Kültürel Bellek. (A. Tekin,  ev). İstanbul. Ayrıntı Yayınları.
- Bahadır, S. (2017). Artvin Folkloru. Artvin. Yusufeli Belediyesi.
- Bakırcı, N. (2019). Dede Korkut Kitabı Bağlamında Oğuzlarda Toy Geleneği. Avrasya Uluslar Arası Araştırma Dergisi.
- Bascom, W. R. (2010). Folklorun Dört İşlevi (F.  alış,  ev.). Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar-2. (71-86). Ankara. Geleneksel Yayıncılık.
- Boratav, P. N. (2003). 100 Soruda Türk Folkloru. İstanbul. K Kitaplığı.
-  eribaş, M. (2012). Türk Kültüründe Kut İnanıcı Ve Aktarma Yolları. Motif Akademi.
-  obanoğlu,  . (2005). Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş. Ankara. Akçağ Yayınları.
-  obanoğlu,  . (2021). Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş. Ankara. Akçağ Yayınları.
-  obanoğlu,  . (2021). Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş. Ankara. Akçağ Yayınları.
- Connerton, P. (2014). Toplumlar Nasıl Anımsar?. (A. Şenel,  ev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Demir, S. (2019). Coğrafi Açıdan Türkiye’de Festivaller. Yüksek Lisans Tezi.
- Demirelma, B. (2021). Geleneksel Türk Halk Bayramları  zerine Bir Araştırma. Doktora Tezi.
- Ergin, M. (2004). Dede Korkut Kitabı. Ankara. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gökalp, Z. (2007). Türk Medeniyet Tarihi. Ankara.
- Günay, U. (1996). *Folklor, Rekl m ve Tarhana*. Mill  Folklor, (31-32), 3-12.
- Huizinga, J. (2015). Homo Ludens. (M. A. Kılıçbay,  ev.). İstanbul. Ayrıntı Yayınları.
- Kırılmış, Y. (2020). Rize Festivalleri  zerine Halk Bilimsel Bir İnceleme. Doktora Tezi.

Köprülü, M. F. (2012). Edebiyat araştırmaları. Ankara. Akçağ Yayınları.

Kurt, G. (2022). *Tarihi süreçte Artvin*. Artvin. Artvin Çoruh Üniversitesi.

Önler, Z. (2011). Kutadgu Bilig’de Kut Kavramı. Ankara.

Özdemir, M. (2019). Türk Eğlence Kültüründe Giresun Yayla Şenliklerinin Yeri. Hiper Yayın.

Özdemir, N. (2005). Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü. Ankara. Akçağ Yayınları.

Yiğit G. (2015). Isparta Yöresi Geleneksel Kutlamaları, Yüksek Lisans Tezi.

Yıldırım, E. (2022). Türk Kültüründe Renkler. İstanbul. Ötüken Neşriyat.

Yılmaz, T. (2024). Kent Kültürü ve Festivalleşme: Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali. Yüksek Lisans Tezi.

Elektronik Kaynaklar

URL-1: “Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği ve Karakucak Güreşleri”

<http://www.ardanuc.gov.tr/curuspil-yaylasi> [Adresinde 14 Haziran 2025 tarihinde erişildi].

URL-2: “Çuruspil Efkârî Âşıklar Şenliği ve Karakucak Güreşleri”

<https://www.gundemartvin.com/curuspil-festivali-sona-erdi> [Adresinde 14 Haziran 2025 tarihinde erişildi].

URL-3: “Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali”

https://tr.wikipedia.org/wiki/Uluslararası_Arhavi_K%C3%BClt%C3%BCr_ve_Sanat_Festivali [Adresinde 14 Haziran 2025 tarihinde erişildi].

URL-4: “Macahel Saf Kafkas Arı ve Bal Festivali”

<https://www.makahel.org.tr/artvin-borcka-18-makahel-saf-kafkas-ari-ve-bal-festivali/> [Adresinde 15 Haziran 2025 tarihinde erişildi].

URL-5: “Demir Elma Festivali”

<https://ortaklasa.iksv.org/hibe-programi/demir-elma-festivali/> [Adresinde 14 Haziran 2025 tarihinde erişildi].

URL-6: “Borçka Tiyatro Festivali”

<https://www.borcka.bel.tr/haberler/3-borcka-tiyatro-festivali/#:~:text=13%2D20%20Ekim%202024%20tarihleri,b%C3%B6lgenin%20k%C3%BClt%C3%BCrel%20dokusunu%20zenginle%C5%9Ftirmeyi%20hedefledi> [Adresinde 15 Haziran 2025 tarihinde erişildi].

URL-7: “Geleneksel Şavşat Sahara Kültür ve Festivali”

<https://www.savsat.bel.tr/etkinlikler/konu/festival> [Adresinde 15 Haziran 2025 tarihinde erişildi].

URL-8: “Pancardağı Festivali”

<https://www.serhadartvin.com/index.php?page=haber&file=detay&id=1960> [Adresinde 15 Haziran 2025 tarihinde erişildi].

URL-9: “Yusufeli Festivalleri”

<https://artvin.ktb.gov.tr/TR-56029/yerel-etkinlikler.html> [Adresinde 15 Haziran 2025 tarihinde erişildi].

URL-10: “Tdk, Kut Kavramı”

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Kut_\(mitoloji\)#:~:text=1.,Mutluluk](https://tr.wikipedia.org/wiki/Kut_(mitoloji)#:~:text=1.,Mutluluk) [Adresinde 5 Temmuz 2025 tarihinde erişildi].

URL-11: “Toplumsal Hafıza”

https://tr.wikipedia.org/wiki/Toplumsal_haf%C4%B1za [Adresinde 29 Eylül 2025 tarihinde erişildi].

Tablo 1. Kaynak Şahıslar Tablosu

No	Adı Soyadı	Doğum Tarihi	Doğum Yeri	Tahsili ve Mesleği
K.1	Kenan K****	1982	Artvin/ Merkez	Lise Mezunu
K.2	Süleyman S*****	1952	Artvin/Merkez	Lise Mezunu
K.3	Bilgehan E*****	1971	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.4	Ekrem K****	1962	Artvin/Varlık Köyü	Önlisans Mezunu
K.5	Rüzgân K****	1968	Artvin/Merkez	Lise Mezunu
K.6	Nuran K*****	1961	Artvin/Merkez	Lise Mezunu
K.7	Ergün S*****	1973	Artvin/Merkez	Yüksek Lisans Mezunu
K.8	Turgay A*****	1982	Artvin/ Merkez	Lisans Mezunu
K.9	Mehmet İ***	1994	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.10	İdris B****	1969	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.11	Fatma K*****	1964	Artvin/Merkez	Önlisans Mezunu
K.12	Fatma A****	1973	Artvin/Merkez	Lise Mezunu
K.13	Uğur A****	1968	Artvin/Merkez	Lise Mezunu
K.14	Ercan E*****	1972	Artvin/Merkez	Lise Mezunu

K.15	Büşra A****	1994	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.16	Arzu Ö****	1979	Artvin/Merkez	Yüksek Lisans
K.17	Büşra A****	2000	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.18	Gülçiçek A****	1994	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.19	Sema Ş*** K***	1988	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.20	Nihan A**** E*****	1986	Artvin/Merkez	Yüksek Lisans
K.21	Hilal E***	1995	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.22	Selin Y*****	1998	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.23	Egemen Ç***	1988	Artvin/Merkez	Yüksek Lisans
K.24	Rana Ç***	1990	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.25	Özlem G***	1992	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.26	Aleyna S**** M****	1998	Artvin/Merkez	Yüksek Lisans
K.27	Volkan Ö***	1985	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.28	Büşra A*****	1993	Artvin/Merkez	Lise Mezunu
K.29	Balkan A*****	1977	Artvin/Merkez	Lise Mezunu
K.30	Demet A*****	1985	Artvin/Merkez	Önlisans Mezunu
K.31	Neşenur Ç***	1965	Artvin/Merkez	Ortaokul Mezunu
K.32	Ünal A*****	1991	Artvin/Merkez	Lise Mezunu
K.33	Demir Ç***	1977	Artvin/Merkez	Lise Mezunu

K.34	Beste Ç****	1993	Artvin/Merkez	Lise Mezunu
K.35	Gülsüm C****	1983	Artvin/Merkez	Önlisans Mezunu
K.36	Yasemin ö****	1991	Artvin/ Merkez	Ortaokul Mezunu
K.37	Ersin K****	1997	Artvin/ Borçka	Önlisans Mezunu
K.38	Tayfun K****	1993	Artvin/Borçka	Lisans Mezunu
K.39	Emrah Y****	1979	Ardanuç/Merkez	Lisans Mezunu
K.40	Remziye Seçil K**** B****	1986	Artvin/Arhavi	Lisans Mezunu
K.41	Refik T****	1953	Artvin/Arhavi	Lisans Mezunu
K.42	Bilgi Ö****	1972	Artvin/Arhavi	Lisans Mezunu
K.43	Zuhal S**** K****	1969	Artvin/ Merkez	Lise Mezunu
K.44	Afet A*****	1981	Artvin/ Hopa	Lise Mezunu
K.45	Çağla A****	2000	Artvin/Hopa	Lise Mezunu
K.46	Emirhan P*****	2006	Artvin/ Merkez	Lise Mezunu
K.47	Feyza G*****	2007	Artvin/ Merkez	Lise mezunu
K.48	Zekiye Y**** Ö****	1967	Artvin/ Merkez	Lisans Mezunu
K.49	Burak D*****	1994	Artvin/Merkez	Lisans Mezunu
K.50	Elvan Y****	1996	Artvin/ Merkez	Lisans Mezunu

K.51	Berk A***	1997	Artvin/ Merkez	Önlisans Mezunu
------	-----------	------	----------------	--------------------

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

Ayşegül EYÜPOĞLU ATAN Tez Son Teslim Benzerlik

ORJİNALLİK RAPORU

% 7	% 6	% 2	% 4
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to Artvin Āoruh Āniversitesi Öğrenci Ödevi	% 3
2	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
3	isamveri.org İnternet Kaynağı	<% 1
4	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
5	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
6	www.ardanuc.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
7	www.coursehero.com İnternet Kaynağı	<% 1
8	hdl.handle.net İnternet Kaynağı	<% 1
9	www.arhavisitesi.net İnternet Kaynağı	<% 1
10	hdhmedya.com İnternet Kaynağı	<% 1
11	tr.wikipedia.org	

ETİK KURUL İZİN YAZISI

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.01.2024-121622

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-18457941-050.99-121622
Konu : Kurul Kararı (Sedat BAHADIR ve
Ayşegül EYÜPOĞLU)

22.01.2024

13119
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
13119

İlgi : 27.12.2023 tarihli ve E-118543 sayılı yazınız.

Kurulumuzun 11 Aralık 2023 tarihli toplantısında incelenerek "Başvuruda Düzeltme Yapılması" yönünde karar alınan ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra süresi içinde tekrar başvurusu yapılan Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Sedat BAHADIR'ın tez danışmanlığını yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Ayşegül EYÜPOĞLU'na ait "Artvin'de Festival Kültürü" başlıklı çalışma, Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 15 Ocak 2024 tarihinde yapmış olduğu toplantısında incelenmiş olup, çalışma bilim ve araştırma etiği açısından oybirliği ile uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Atakan ÖZTÜRK
Kurul Başkanı

Mevcut Elektronik İmzalar

ATAKAN ÖZTÜRK (Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu - Kurul Başkanı) 22.01.2024 09:05

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BSF46C8262* Pin Kodu :28512

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/artvin-coruh-universitesi-ebys>

Telefon: +90 466 215 10 00

e-Posta: artvincoruh@artvin.edu.tr Web: <http://www.artvin.edu.tr/>

Kep Adresi: artvincoruhmi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Hakan KAYA
Unvanı: Sekreter

